

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗ ΜΕΤΑΓΛΩΤΤΙΣΗ (DUB-IN) ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗ

Ένας Οδηγός για την

Εκπαίδευση Κοινωνικών Δεξιοτήτων, μέσω της
Μεταγλώττισης,

για Άτομα με Ψυχοκοινωνικά Προβλήματα

Co-funded by the
European Union

FUNDACIÓN
Intras

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗ ΜΕΤΑΓΛΩΤΤΙΣΗ (DUB-IN) ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗ

Ένας Οδηγός για την
Εκπαίδευση Κοινωνικών Δεξιοτήτων, μέσω της
Μεταγλώττισης, για Άτομα με Ψυχοκοινωνικά
Προβλήματα

Αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του έργου “DUB-IN - Χάραξη μελλοντικών κατευθύνσεων για την εκπαίδευση κοινωνικών δεξιοτήτων για άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα”, το οποίο χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εταίροι του έργου:

INTRAS FOUNDATION, Ισπανία

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), Ελλάδα

Εταιρεία Κοινωνικής Ψυχιατρικής Π. Σακελλαρόπουλος (ΕΚΨ Π. Σακελλαρόπουλος), Ελλάδα

Pro Mente ooe, Αυστρία

Smashing Times, Ιρλανδία

European Platform of Rehabilitation (EPR), Βέλγιο

Αριθμός αναφοράς έργου: 2021-1-ES01-KA220-ADU-000033586

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά έγκριση του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις των συγγραφέων. Η Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

Επιτρέπεται κάθε είδους αναπαραγωγή ή διανομή εκτός από εμπορικούς σκοπούς, εφόσον αναγνωρίζεται και αναφέρεται η πηγή.

Έτος έκδοσης: 2023

© Dub-in Project

Συγγραφείς:

Μιχαέλα Αντωνίου & Γιάννης Χαρακόπουλος (ΕΚΠΑ)

Με τη συνεργασία των:

María Carracedo, Sonia García, María Ayuso και Sara Marcos (INTRAS FOUNDATION)

Αρσενία Μαλακόζη, Ντίνα Τοπάλη, Βαλεντίνη Μπόχτσου, Βασιλική Παπαδοπούλου (ΕΚΨΠΣ)

Fabiola Gattringer (pro mente OOE)

Freda Manweiler και Veronica Leaney (Smashing Times)

Alicia Gómez και Loredana Martinez (EPR)

Co-funded by
the European Union

περιεχόμενο

1 / Η Τέχνη της Μεταγλώττισης	5
1.1. Τι είναι η Μεταγλώττιση	5
1.2. Μεταγλώττιση στις χώρες εταίρους	7
1.2.1. Μεταγλώττιση στην Ισπανία	7
1.2.2. Μεταγλώττιση στο Βέλγιο	9
1.2.3. Μεταγλώττιση στην Αυστρία	10
1.2.4. Μεταγλώττιση στην Ιρλανδία	11
1.2.5. Μεταγλώττιση στην Ελλάδα	12
2 / Η Δύναμη της Φωνής	15
2.1. Η Δύναμη της Φωνής - καλλιτεχνικές, πολιτιστικές και παιδαγωγικές προοπτικές	15
2.2. Η δύναμη της φωνής στα άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα	17
3 / Οδηγός Εκπαίδευσης	21
3.1. Τα στάδια της μεταγλώττισης	21
3.1.1. Η μετάφραση του κειμένου. Προσαρμογή. Συγχρονισμός (συγχρονισμός χειλιών)	21
3.1.2. Υποκριτική και σκηνοθεσία	22
3.1.3. Τεχνικές πτυχές	23
3.2. Προσαρμογή της μεταγλώττισης για άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα	24
Βιβλιογραφία	68

Κεφάλαιο 1

Η Τέχνη της Μεταγλώττισης

1 / Η Τέχνη της Μεταγλώττισης

1.1. Τι είναι η Μεταγλώττιση

Στο ερώτημα τι είναι η μεταγλώττιση, υπάρχουν διάφορες απαντήσεις, οι οποίες είναι όλες σωστές. Η ποικιλία των ορισμών σχετίζεται με τις διαφορετικές αντιλήψεις για τη μεταγλώττιση, ανάλογα με τη σχέση των ανθρώπων με αυτήν. Στο δεύτερο μέρος του παρόντος κεφαλαίου θα αναλυθούν πτυχές των αντιλήψεων κάθε χώρας για την οπτικοακουστική προβολή των μεταγλωττισμένων ταινιών και τηλεοπτικών σειρών. Αυτή η αντίληψη προσδίδει στο κοινό κάθε χώρας έναν συναισθηματικό αλλά και πρακτικό δεσμό με τη μεταγλώττιση που συνδέεται αφενός με τις αναμνήσεις των ανθρώπων από τα παιδικά τους χρόνια και αφετέρου με την ευκολία που παρέχει η μεταγλώττιση στο κοινό να παρακολουθήσει μια ταινία στη γλώσσα του. Πρόκειται για ένα τεχνολογικά προηγμένο εγχείρημα που απαιτεί τις προσπάθειες τεχνικών, όπως οι ηχολήπτες και οι υπεύθυνοι μιξάζ, που ηχογραφούν και επεξεργάζονται το παραγόμενο υλικό. Είναι, επίσης, μια καλλιτεχνική προσπάθεια που απαιτεί τη δημιουργικότητα και τις δεξιότητες των μεταφραστών, των υπευθύνων της διασκευής, των ηθοποιών και των σκηνοθετών, οι οποίοι καλούνται να μεταφράσουν και να μεταφέρουν, στη δική τους γλώσσα και κουλτούρα, ένα πρωτότυπο υλικό. Αυτές οι δύο κατηγορίες επαγγελματιών, οι τεχνικοί και οι καλλιτέχνες, αποτελούν μια εξαιρετικά εξειδικευμένη ομάδα που εκτελεί όλες τις διαδικασίες που σχετίζονται με τη μεταγλώττιση, όπως θα αναλυθεί στο τρίτο κεφάλαιο του παρόντος εγχειριδίου.

Ο Βέλγος ηθοποιός Daniel Nicodème εξηγεί ότι στη μεταγλώττιση ο ηθοποιός πρέπει “να μάθει να παρατηρεί, να ακούει, να μιμείται και να μπαίνει αμέσως σε ένα συναισθημα. Δεν χτίζει έναν ρόλο όπως στο θέατρο ή στον κινηματογράφο. Πρέπει να εμβαθύνει γρήγορα και να τολμήσει να αναπαραστήσει έντονα συναισθήματα, όπως το γέλιο και το κλάμα”. Ο κωμικός θίγει επίσης τη δυσκολία της μεταγλώττισης ενός ντοκιμαντέρ με συνεντεύξεις. Η δυσκολία εδώ είναι να μιλά κανείς στη θέση κάποιου, ο οποίος δεν υποδύεται έναν ρόλο. Χρησιμοποιεί τον όρο «plating», για να εξηγήσει πώς το μεταφρασμένο κείμενο τοποθετείται πάνω στην αρχική φωνή του ηθοποιού, καθώς είναι πιο δύσκολο να μεταγλωττιστεί κάποιος που δεν παίζει ένα ρόλο.

Σε γενικές γραμμές, η μεταγλώττιση είναι η διαδικασία αντικατάστασης του αρχικού διαλόγου από ένα βίντεο ή μια ταινία με νέο ήχο. Πρόκειται για μια διαδικασία κατά την οποία απαιτείται η αντικατάσταση της αρχικής φωνής των ηθοποιών από τη φωνή άλλων ηθοποιών σε διαφορετική γλώσσα. Αν και μπορεί να θεωρηθεί πρακτική παρόμοια με το σπικάζ (voice-over), υπό την έννοια ότι η αρχική ηχητική επένδυση επηρεάζεται κατά τη διαδικασία, η μεταγλώττιση διαφέρει από το σπικάζ σε δύο σημεία. Πρώτον, επειδή το αρχικό αρχείο του ήχου (soundtrack) που περιέχει τον διάλογο διαγράφεται εντελώς και αντικαθίσταται από ένα νέο στη γλώσσα-στόχο, φέρνοντας στο προσκήνιο πολιτιστικά, γλωσσικά και παρόμοια ζητήματα που θα θιγούν στο δεύτερο κεφάλαιο. Δεύτερον, επειδή η μεταγλώττιση πρέπει να τηρεί τον συγχρονισμό των χειλιών, δηλαδή ο προφορικός λόγος του ηθοποιού στη μεταγλώττιση θα πρέπει να ταιριάζει, όσο το δυνατόν περισσότερο, με τις κινήσεις των χειλιών του ομιλητή στην οθόνη προκειμένου το αποτέλεσμα να ακούγεται “φυσικό” και αυθεντικό, (Ranzato, 2016)- αυτή η πτυχή της μεταγλώττισης θα συζητηθεί στο τρίτο κεφάλαιο του παρόντος βιβλίου.

Υπάρχει, ωστόσο, ένας πιο θεωρητικός και τεχνικός ορισμός του τι είναι η μεταγλώττιση. Όπως παρατηρούν οι Maria Pavesi, Maicol Formentelli και Elisa Ghia (2014: 8) είναι η διαδικασία:

Μεταξύ των διαφόρων τρόπων μετάφρασης, η μεταγλώττιση είναι αυτή που αναπαράγει πιο πιστά τους στόχους και τη φύση του αρχικού διαλόγου, αντικαθιστώντας το αρχικό ηχητικό κομμάτι ενός οπτικοακουστικού

προϊόντος στη γλώσσα-πηγή με ένα αντίστοιχο ηχητικό στη γλώσσα-στόχο. Αποσκοπεί στην αναπαραγωγή ενός σημειολογικού συνόλου που θα γίνει αποδεκτό από το νέο κοινό το οποίο θα το υποδεχθεί.

Ο ορισμός αυτός διευκρινίζει ότι η μεταγλώττιση ανήκει στο πεδίο των μεταφραστικών σπουδών, το οποίο ασχολείται με “το σύνολο των προβλημάτων που εντοπίζονται γύρω από το φαινόμενο των μεταφράσεων” (Holmes, 1988, όπως αναφέρεται σε Munday, 2008: 5). Ως μέρος αυτού του πεδίου, η μεταγλώττιση μπορεί να σχετίζεται με πολιτιστικά, εθνολογικά και άλλα συναφή ζητήματα, αλλά συνδέεται επίσης πρωτίστως με την επικοινωνία. Αυτή είναι μία από τις κυρίαρχες πτυχές που θα απασχολήσουν το έργο “DUB-IN”, δηλαδή η επικοινωνία και ο τρόπος με τον οποίο μπορεί αυτή να ενισχυθεί και να διευκολυνθεί μέσω της μεταγλώττισης.

Για να γίνει κατανοητή η λειτουργία της μεταγλώττισης, παρακάτω παρουσιάζεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή. Όπως σημειώνει η Charlotte Bosseaux, “η μεταγλώττιση είναι ένας από τους παλαιότερους τρόπους της Οπτικοακουστικής Μετάφρασης [AVT, Audio-visual Translation], του οποίου οι ρίζες εντοπίζονται στα τέλη της δεκαετίας του 1920” (Chaume, 2012: 1, όπως αναφέρεται σε Bosseaux, 2015: 56). Η Bosseaux παρατηρεί ότι οι ρίζες της μεταγλώττισης βρίσκονται ήδη στην εποχή του βωβού κινηματογράφου. Η ίδια εξηγεί ότι οι ταινίες αυτές “δεν ήταν ποτέ εντελώς βουβές, καθώς ήταν σύνηθες να υπάρχουν καρτέλες με λεζάντες (intertitles) μαζί με, κατά καιρούς, έναν σχολιαστή [...] που αφηγείται πίσω από την οθόνη και ενίοτε ακόμη και να μεταφράζει τις καρτέλες με τις λεζάντες (intertitles)” (Bosseaux, 2015: 56). Ο Michel Chion (1999: 8) καταδεικνύει επίσης ότι αυτές οι βουβές ταινίες δεν ήταν ποτέ πραγματικά βουβές, διότι υπήρχαν “τα ηχητικά εφέ που δημιουργούνταν ζωντανά σε ορισμένες κινηματογραφικές αίθουσες” και “οι αφηγητές, οι οποίοι μετέφραζαν ελεύθερα τις λεζάντες που το κοινό δεν μπορούσε να διαβάσει, δεδομένου ότι πολλοί θεατές του κινηματογράφου ήταν αναλφάβητοι και οι περισσότεροι δεν μπορούσαν να αντεπεξέλθουν στους υπότιτλους, ή ακόμη και στις λεζάντες (intertitles) σε ξένες γλώσσες”. Αυτή η πτυχή, δηλαδή ο αναλφαβητισμός των ανθρώπων, αποτέλεσε διαχρονικά ένα κυρίαρχο στοιχείο όσον αφορά την εφαρμογή της μεταγλώττισης, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι σταδιακά η μεταγλώττιση έγινε ένα ισχυρό εργαλείο όσον αφορά τα παιδικά προγράμματα, καθώς τα νήπια και τα μικρά παιδιά δεν μπορούσαν να διαβάσουν. Η μεταγλώττιση θεωρήθηκε αφενός, ως ένας τρόπος με τον οποίο το κοινό/οι θεατές μπορούσαν να εκπαιδευτούν, ακούγοντας τη δική τους γλώσσα και, αφετέρου, ως ένας τρόπος ενίσχυσης της εθνικής ταυτότητας, καθώς η εκάστοτε γλώσσα ακουγόταν μέσω του μεταγλωττισμένου υλικού και, επιπλέον, αυτό εμπλουτιζόταν από πολιτισμικά ιδιαίτερους επιτονισμούς (Pavesi, Formentelli, & Ghia, 2014: 220-222, Galán, 2020, και την ενότητα “Η μεταγλώττιση στην Ισπανία”).

Η Bosseaux περιγράφει ότι, τη δεκαετία του 1920, οι λεζάντες (intertitles) αντικαθιστούνταν εύκολα στις εκδόσεις των ταινιών σε διάφορες γλώσσες, καθώς “αφαιρούνταν, μεταφράζονταν, σχεδιάζονταν ή εκτυπώνονταν σε χαρτί, κινηματογραφούνταν και τοποθετούνταν ξανά μέσα στην ταινία” (Bosseaux, 2015: 56). Όταν εισήχθησαν οι διάλογοι στις ταινίες στα τέλη της δεκαετίας του 1920, απαιτήθηκε ένας νέος τρόπος διαχείρισης της μετάφρασης και σημειώθηκε μια στροφή προς τη μεταγλώττιση και τη μετάφραση, “αρχικά στη γαλλική, τη γερμανική και την ισπανική γλώσσα” (Bosseaux, 2015: 57). Επειδή οι υπότιτλοι δεν ήταν δημοφιλείς στο κοινό εκείνη την περίοδο, η μετάφραση έγινε μέρος της επεξεργασίας (post-production) και “υιοθετήθηκε μια νέα λύση: οι πολλαπλές κινηματογραφικές εκδοχές”. Έτσι, ο ίδιος σκηνοθέτης γύριζε την ίδια ταινία σε δύο ή τρεις διαφορετικές γλώσσες χρησιμοποιώντας τους ίδιους ηθοποιούς, αν και ενίοτε κάποιος ηθοποιός μπορούσαν να αλλάξουν, αν επρόκειτο για πρόσθετες γλώσσες. Μπορούμε να υποθέσουμε ότι το εγχείρημα αυτό ήταν δαπανηρό, ωστόσο, έπρεπε να προχωρήσει η τεχνολογία για να μπορέσει η μέθοδος αυτή να αντικατασταθεί με την τεχνική των υπότιτλων ή της μεταγλώττισης. Όταν συνέβη αυτό, η μετάφραση και η μεταγλώττιση των ταινιών “μετατέθηκε στη διαδικασία της διανομής, όπου παραμένουν μέχρι σήμερα” (Bosseaux, 2015: 56).

Σήμερα η μεταγλώττιση είναι ένα είδος τέχνης που εκτιμάται ιδιαίτερα διεθνώς. Μπορεί να εφαρμοστεί σε ταινίες πολλών δεσκατομμυρίων που προβάλλονται στους κινηματογράφους, σε τηλεοπτικές σαπουνόπερες, σε παιδικά προγράμματα ή/και σε οποιοδήποτε κινηματογραφικό υλικό. Σε αυτή συμμετέχουν διάσημοι ηθοποιοί που δίνουν τη φωνή τους σε χαρακτήρες κινουμένων σχεδίων ή άλλους φανταστικούς χαρακτήρες σε ταινίες δράσης. Συμμετέχει επίσης μια περιορισμένη και εξαιρετικά εκπαιδευμένη και εξειδικευμένη ομάδα ηθοποιών που ειδικεύονται στη μεταγλώττιση. Όπως θα αναφερθεί στην επόμενη ενότητα, κάθε χώρα έχει διαφορετική πολιτική όσον αφορά τη μεταγλώττιση.

1.2. Μεταγλώττιση στις χώρες εταίρους

Οι πολιτικές για τη μεταγλώττιση διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Στη βιβλιογραφία έχουν εντοπιστεί τρεις ομάδες χωρών ανάλογα με το είδος της μεταγλώττισης που χρησιμοποιούν:

- Η πρώτη ομάδα αποτελείται από αγγλόφωνες χώρες όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου εισάγονται λίγες ταινίες. Οι ξένες ταινίες είναι κυρίως υποτιτλισμένες και όχι μεταγλωττισμένες. Ωστόσο, τα περισσότερα ξένα κινούμενα σχέδια, όπως Ροκέτον ή Digimon, μεταγλωττίζονται στην αμερικανική γλώσσα και στη συνέχεια διανέμονται στις περισσότερες χώρες.
- Η δεύτερη ομάδα αποτελείται από χώρες που εισάγουν σε μεγάλο βαθμό ταινίες από άλλες χώρες και προτιμούν τον υποτιτλισμό. Τέτοιες χώρες είναι οι: Ολλανδία, Σουηδία, Δανία, Ελλάδα, Σλοβενία, Κροατία, η Πορτογαλία και ορισμένες μη ευρωπαϊκές χώρες. Στο Βέλγιο και τη Φινλανδία οι ταινίες υποτιτλίζονται σε δύο γλώσσες, όπως θα αναφερθεί παρακάτω.
- Η τρίτη ομάδα αποτελείται από χώρες που προτιμούν τη μεταγλώττιση και περιλαμβάνει κυρίως τη Γαλλία, Ιταλία, Γερμανία και Ισπανία (η ομάδα FIGS – από τα αρχικά γράμματα των χωρών στα αγγλικά). Στις χώρες αυτές η συντριπτική πλειονότητα των ταινιών υπόκειται στη διαδικασία μεταγλώττισης. Εκτός από τον οικονομικό παράγοντα, βασικό σημείο είναι ο ρόλος που διαδραματίζει η γλώσσα στη διαμόρφωση της συνείδησης του κοινού. Η προτίμηση αυτή οφείλεται επίσης σε ιστορικούς λόγους (<http://hdl.handle.net/11713/2223>). Για παράδειγμα, η επιλογή της μεταγλώττισης στην Ιταλία χρονολογείται από τη δεκαετία του 1930, όταν το φασιστικό καθεστώς του Μουσολίνι ήθελε οι λογοκρίτες να μπορούν να παρεμβαίνουν ανενόχλητοι στο πρωτότυπο κείμενο χωρίς να γίνονται αντιληπτοί (<https://popaganda.gr/stories/372621-2/>). Όπως θα καταδειχθεί παρακάτω, η Ισπανία έχει επίσης παράδοση στη μεταγλώττιση για πολιτικούς λόγους, καθώς κατά τη διάρκεια της δικτατορίας του Φράνκο όλα τα τηλεοπτικά προγράμματα και οι ταινίες μεταγλωττίζονταν υποχρεωτικά για λόγους λογοκρισίας (<https://www.interpretit.eu/el/blog/item/15-dubbing-for-the-first-time>). Το ίδιο ίσχυε και για τη Γερμανία. Επιπλέον, τα φασιστικά καθεστώτα της Ευρώπης χρησιμοποιούσαν τον κινηματογράφο ως εργαλείο ιδεολογικού ελέγχου, ο ίδιος ο Μουσολίνι ίδρυσε την Cinecittà στη Ρώμη το 1937 (<https://popaganda.gr/stories/372621-2/>).

1.2.1. Μεταγλώττιση στην Ισπανία

Στην Ισπανία, σχεδόν όλο το πρόγραμμα που μεταδίδεται στην τηλεόραση ή στους κινηματογράφους μεταγλωττίζεται σε μία από τις επίσημες γλώσσες της χώρας (ισπανικά, καταλανικά, βασκικά και

γαλικιανά). Παρά τη διαθεσιμότητα υποτιτλισμένων ταινιών στους κινηματογράφους ορισμένων πόλεων, οι δημοσκοπήσεις δείχνουν συνεχώς ότι οι Ισπανοί προτιμούν τις μεταγλωττισμένες ταινίες, με αποτέλεσμα αυτές να επικρατούν στην τηλεόραση και τους κινηματογράφους (Zago, 2000, σελ. 130-132). Αυτή η τάση για μεταγλώττιση, που δεν αποτελεί νέο χαρακτηριστικό της ισπανικής κινηματογραφικής κουλτούρας, έχει διάφορες ιστορικές εξηγήσεις.

Πρώτον, τη δεκαετία του 1930, όταν ο ομιλούμενος κινηματογράφος εισήχθη στην Ισπανία, μόνο ένα πολύ μικρό μέρος του πληθυσμού μπορούσε να διαβάσει ή να κατανοήσει μια ξένη γλώσσα. Εκείνη την εποχή, οι διανομείς εισαγόμενων ταινιών γνώριζαν ότι η μεταγλώττιση ήταν μια έξυπνη στρατηγική για να προσεγγίσουν μεγαλύτερο κοινό, πολλαπλασιάζοντας τα κέρδη τους. Σύντομα οι περισσότερες από τις ξένες ταινίες που έφταναν στην Ισπανία μεταγλωττίζονταν πριν αρχίσουν να διανέμονται. Επιπλέον, στις 23 Απριλίου 1941, επί δικτατορίας του στρατηγού Φράνκο, μια απόφαση της Ισπανικής Ένωσης Ψυχαγωγίας κατέστησε υποχρεωτική τη μεταγλώττιση για την εισαγωγή στη χώρα οποιασδήποτε ξένης ταινίας. Η απόφαση αυτή, η οποία περιλαμβανόταν σε μια σειρά μέτρων που αποσκοπούσαν στην προστασία του εθνικού κινηματογράφου και της συμβολικής αξίας της ισπανικής γλώσσας, αποσκοπούσε στην αύξηση του κόστους διανομής ξένων ταινιών στη χώρα (Galán, 2020). Κατά τρόπο βολικό, η λογοκρισία της δικτατορίας παρενέβαινε συνεχώς στη διαδικασία της μεταγλώττισης, αλλάζοντας τα σενάρια κάθε φορά που η πρωτότυπη ταινία περιείχε ανεπιθύμητο πολιτικό και ηθικό περιεχόμενο (Piastra, 1989).

Η επίσημη απόφαση που καθιστούσε υποχρεωτική τη μεταγλώττιση ανακλήθηκε το 1946. Ωστόσο, αυτό δεν έθεσε τέλος στη μαζική επικράτηση των μεταγλωττισμένων ταινιών μεταξύ των ταινιών που κυκλοφορούσαν στην Ισπανία (Galán, 2020). Στις δεκαετίες του 1970 και του 1980, η λατινοαμερικανική βιομηχανία πήρε την πρωτοβουλία οι ταινίες να μεταγλωττίζονται σε μια τυπική, ενιαία μορφή της ισπανικής γλώσσας, χωρίς να εμφανίζονται οι διαφορετικές κατά τόπους προφορές ή εκφράσεις και η τάση αυτή έφτασε και στην Ισπανία. Παρ' όλα αυτά, τα στούντιο μεταγλώττισης σύντομα θα εγκατέλειπαν αυτή τη φιλόδοξη διαδικασία λόγω της αδυναμίας να σβήσουν εντελώς τα απομεινάρια των τοπικών διαλέκτων και παραλλαγών της γλώσσας. Σήμερα, οι περισσότερες μεταγλωττισμένες ταινίες που παρακολουθούν οι Ισπανοί παράγονται στη χώρα, ιδίως στη Βαρκελώνη και τη Μαδρίτη, πόλεις στις οποίες ιστορικά συγκεντρώθηκαν τα ισπανικά στούντιο μεταγλώττισης. Επιπλέον, στην περιφέρεια της Βαρκελώνης, την Καταλονία, όλο το υλικό που μεταδίδεται στον τοπικό τηλεοπτικό σταθμό προωθείται για μεταγλώττιση στα καταλανικά, καθώς απαιτείται η μεταγλώττιση κάθε ξένου οπτικοακουστικού προϊόντος. Η Κοινότητα της Βαλένθια, οι Βαlearίδες Νήσοι, η Χώρα των Βάσκων και η Γαλικία έχουν επίσης μια τοπική βιομηχανία μεταγλώττισης που επικεντρώνεται στις κατά τόπους γλώσσες τους, δηλαδή καταλανικά, βάσκικα και γαλικιακά (Marzà Ibàñez, & Torralba Miralles, 2013).

Οι πιο διάσημοι ξένοι ηθοποιοί έχουν τις δικές τους φωνές στην Ισπανία, οι οποίες συνδέονται με συγκεκριμένους επαγγελματίες της ισπανικής μεταγλώττισης. Όσον αφορά αυτούς τους Ισπανούς ηθοποιούς, αν και οι φωνές τους είναι γνωστές σε όλη τη χώρα, συχνά το ισπανικό κοινό δεν γνωρίζει τα πρόσωπα και τα ονόματά τους. Η ανωνυμία τους δεν μειώνει το κύρος της δραστηριότητάς τους: πολλοί διάσημοι ηθοποιοί περηφανεύονται ότι έχουν έναν από τους καλύτερους μεταγλωττιστές στον κόσμο. Αν και για κάποιους Ισπανούς το μεταγλωττισμένο υλικό είναι λόγος να νιώθουν υπερήφανοι, άλλοι αναρωτιούνται αν η απουσία ταινιών στις πρωτότυπες γλώσσες μειώνει τις ευκαιρίες των Ισπανών για εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας. Στην πραγματικότητα, στην τελευταία έρευνα της Eurostat που διεξήχθη το 2016, το ποσοστό των ενήλικων Ισπανών που γνώριζαν μία ή περισσότερες ξένες γλώσσες ήταν 54,3%, δηλαδή 10,2 μονάδες κάτω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (64,6%).

Ένας Οδηγός για την
Εκπαίδευση Κοινωνικών Δεξιοτήτων, μέσω της
Μεταγλώττισης, για Άτομα με Ψυχοκοινωνικά
Προβλήματα

Τις τελευταίες δεκαετίες, η μεταγλώττιση χρησιμοποιείται επίσης για να καταστήσει το οπτικοακουστικό περιεχόμενο προσβάσιμο σε άτομα με προβλήματα όρασης. Το 1987, ένα πρόγραμμα με την ονομασία “Sonocine project” εγκαινίασε την περιγραφή ταινιών μέσω ήχου (movie audio descriptions) στην Ισπανία. Το “Audesc project”, 1994, επέκτεινε την πρωτοβουλία αυτή ώστε να εφαρμοστεί σε όλα τα είδη ταινιών. Το 2010, ο νόμος 7 αναγνώρισε το δικαίωμα των ατόμων με οπτική ή ακουστική αναπηρία σε καθολική προσβασιμότητα σε οπτικοακουστική επικοινωνία και κατέστησε υποχρεωτική την προβολή τουλάχιστον δύο ωρών οπτικοακουστικής επικοινωνίας με περιγραφή μέσω ήχου (audio-described audio-visual communication) την εβδομάδα στη μη συνδρομητική τηλεόραση. Το 2019, το 7,07% των τηλεοπτικών προγραμμάτων προσφέρουν περιγραφή μέσω ήχου (CESyA inform, 2019, <https://sid-inico.usal.es/noticias/la-accesibilidad-de-las-peliculas-deberia-ser-como-el-doblaje/>).

1.2.2. Μεταγλώττιση στο Βέλγιο

Το γαλλόφωνο Βέλγιο, γνωστό ως Βαλλονία, καθώς και η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία και η Ισπανία χρησιμοποιούν σε μεγάλο βαθμό μεταγλωττισμένο περιεχόμενο, καθώς τα περισσότερα οπτικοακουστικά έργα που μεταδίδονται σήμερα είναι τόσο μεταγλωττισμένα όσο και υποτιτλισμένα.

Ορισμένοι ανεξάρτητοι κινηματογράφοι στις Βρυξέλλες προσφέρουν σχεδόν πάντα ταινίες στην πρωτότυπη γλώσσα τους με υπότιτλους στα γαλλικά ή στα ολλανδικά ή και στα δύο. Οι μεγάλες κινηματογραφικές αλυσίδες της χώρας (UGC, Kinepolis) προσφέρουν στο πρόγραμμα προβολών τους τόσο την πρωτότυπη εκδοχή (με την ένδειξη “VO” ή “Version Originale”) όσο και μια μεταγλωττισμένη γαλλική εκδοχή (“VF” ή “Version Française”). Εξαιρούνται οι παιδικές ταινίες που είναι πάντα μεταγλωττισμένες στα γαλλικά ή στα ολλανδικά (Wikipedia contributors, 2022).

Πρέπει να σημειωθεί ότι το ένα τρίτο των προγραμμάτων που μεταδίδονται στη γαλλική γλώσσα μεταγλωττίζονται στα βελγικά στούντιο. Πρόκειται για προγράμματα που μεταδίδονται από τους μεγάλους γαλλικούς τηλεοπτικούς σταθμούς. Είναι επίσης αξιοσημείωτο ότι μεγάλος αριθμός αμερικανικών παραγωγών καταλήγει στα βελγικά στούντιο μεταγλώττισης. Συνολικά, οι εταιρείες παραγωγής έρχονται όλο και περισσότερο στο Βέλγιο για να κάνουν μεταγλώττιση, χρησιμοποιώντας τη δεξαμενή των 200 περίπου ηθοποιών, οι περισσότεροι από τους οποίους παράλληλα ασχολούνται με το θέατρο.

Η γαλλική επιρροή είναι το βασικό στοιχείο για τη διατήρηση της μεταγλώττισης στις οπτικοακουστικές παραγωγές στο γαλλόφωνο τμήμα του Βελγίου. Οι ταινίες που διανέμονται από τη Γαλλία έρχονται στις κινηματογραφικές αλυσίδες μεταγλωττισμένες σύμφωνα με τον κανόνα της “πολιτιστικής εξαίρεσης”, σύμφωνα με τον οποίο τα πολιτισμικά προϊόντα αντιμετωπίζονται διαφορετικά από τα άλλα προϊόντα με σκοπό την προώθηση του πολιτισμού της χώρας απέναντι στην παγκόσμια ηγεμονία (Βλέποντας μια ταινία στις Βρυξέλλες: ένας λαβύρινθος μεταγλώττισης και υποτίτλων).

Παρόλα αυτά, το ισχυρότερο επιχειρήμα που κρατά ζωντανή τη βιομηχανία της γαλλικής μεταγλώττισης είναι κυρίως εμπορικό. “Η μεταγλώττιση είναι ο δρόμος που πρέπει να ακολουθήσουμε αν θέλουμε τον μέγιστο αριθμό τηλεθεατών για τα προγράμματά μας”, εξήγησε ο Christel Salgues, επικεφαλής της μεταγλώττισης στο TF1 σε συνέντευξή του στο Slate. “Μια μελέτη του 2007 έδειξε ότι η προβολή ενός προγράμματος με υπότιτλους οδήγησε σε πτώση της τηλεθέασης κατά 30%”.

Ωστόσο, η κατάσταση αυτή είναι πολύ διαφορετική στο ολλανδόφωνο τμήμα του Βελγίου, γνωστό και ως Φλάνδρα, όπου, όπως και στην Ολλανδία, την Πορτογαλία ή τη Σουηδία, οι ταινίες και τα τηλεοπτικά προγράμματα μεταδίδονται στην πρωτότυπη έκδοση με υπότιτλους (το ίδιο συμβαίνει και στους

κινηματογράφους), με εξαίρεση τις παραγωγές για παιδιά.

Το Βέλγιο έχει μια πολύπλοκη γλωσσική κατάσταση που οδηγεί επίσης σε σημαντικές διαφορές στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας. «Οι χώρες οι οποίες αφενός μεταγλωττίζουν αγγλόφωνα τηλεοπτικά προγράμματα και ταινίες και αφετέρου έχουν συγκριτικά χαμηλά επίπεδα γνώσης μιας δεύτερης γλώσσας, χαρακτηρίζονται από ένα περιβάλλον στα Μ.Μ.Ε. σε μεγάλο βαθμό αυτοαναφορικό. Οι μικρότερες χώρες, [...], υποτιτλίζουν τις ταινίες» (Berns, και συν., 2007: 32), κάτι που ισχύει στην περίπτωση της Φλάνδρας, όπου ο πληθυσμός της έχει μεγαλύτερο βαθμό έκθεσης στην αγγλική γλώσσα και, επομένως, υψηλότερο επίπεδο γνώσης της γλώσσας.

1.2.3. Μεταγλώττιση στην Αυστρία

Στην Αυστρία η μεταγλώττιση ξένων ταινιών είναι συνήθης διαδικασία για τον κινηματογράφο και την τηλεόραση. Αποτελεί ενιαία αγορά με τη Γερμανία, λόγω της κοινής γλώσσας. Κάθε ταινία και τηλεοπτική εκπομπή ή παραγωγή βίντεο (συμπεριλαμβανομένων των ντοκιμαντέρ και των κινούμενων σχεδίων) που πρόκειται να προβληθεί σε τηλεοπτικό κανάλι ή σε κινηματογράφο θα μεταγλωττιστεί στα γερμανικά. Ως εκ τούτου, το κοινό αυτών των προγραμμάτων είναι το σύνολο του αυστριακού πληθυσμού όλων των ηλικιών. Κυριολεκτικά ο,τιδήποτε προβάλλεται στους κινηματογράφους ή στους τηλεοπτικούς σταθμούς είναι μεταγλωττισμένο, είτε με συγχρονισμό χειλιών είτε σπικάζ (voice over). Το σπικάζ (voice over) εφαρμόζεται κυρίως σε ορισμένα ντοκιμαντέρ ή ρεπορτάζ. Συνεπώς, η γερμανική βιομηχανία μεταγλώττισης είναι μια σημαντική αγορά εργασίας για τους ηθοποιούς. Εάν Γερμανοί ή Αυστριακοί ηθοποιοί πρωταγωνιστούν σε ξένες κινηματογραφικές ή πολυεθνικές παραγωγές, μεταγλωττίζουν τους εαυτούς τους στα γερμανικά ή δίνουν τη φωνή τους σε ταινίες κινούμενων σχεδίων (γνωστές παραγωγές όπως Disney, Pixar κ.λπ.). Κατά τα άλλα, η υποκριτική φωνής (voice acting) είναι ένα είδος τέχνης από μόνη της, που επεκτείνεται αρκετά συχνά σε ηχογραφημένα έργα και ηχογραφημένα βιβλία. Συνήθως, διάσημοι είναι εκείνοι οι ηθοποιοί φωνής (voice actors) που είναι και ηθοποιοί, οι οποίοι μερικές φορές κάνουν την αφήγηση και σε ηχογραφημένα βιβλία. Ορισμένες φωνές διάσημων κινηματογραφικών αστέρων χρησιμοποιούνται συχνά σε γερμανικές ή/και αυστριακές διαφημίσεις, αλλά ο πραγματικός ηθοποιός φωνής δεν είναι συνήθως διάσημος. Συνήθως, ο ίδιος ηθοποιός μεταγλωττίζεται πάντα από τον ίδιο ηθοποιό φωνής. Με την εξάπλωση των υπηρεσιών streaming, οι οποίες προσφέρουν το πρωτότυπο ηχητικό κομμάτι, τα τηλεοπτικά κανάλια δίνουν συχνότερα τη δυνατότητα να αλλάξει ο αρχικός ήχος (soundtrack), σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Λόγω των υπηρεσιών streaming που προσφέρουν το πρωτότυπο ηχητικό κομμάτι, πολύ περισσότερος κόσμος παρακολουθεί τα προγράμματα στην πρωτότυπη γλώσσα τους, ειδικά αν αυτή είναι η αγγλική. Ωστόσο, όλα τα προγράμματα που κυκλοφορούν στον κινηματογράφο ή την τηλεόραση εξακολουθούν να πρέπει να μεταγλωττίζονται, οπότε η μεταγλώττιση παραμένει ένα επίκαιρο και πολύ σημαντικό μέρος της κινηματογραφικής και τηλεοπτικής βιομηχανίας στις γερμανόφωνες χώρες.

Στην Αυστρία, η εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας γίνεται κυρίως στο σχολείο και δεν σχετίζεται με την παρακολούθηση ψυχαγωγικών προγραμμάτων όπως ταινίες, σειρές ή ντοκιμαντέρ. Καθώς όλο και περισσότερα προγράμματα είναι διαθέσιμα στον πρωτότυπο ήχο τους, οι άνθρωποι τα χρησιμοποιούν για να βελτιώσουν τις γλωσσικές γνώσεις και ικανότητές τους.

Φυσικά, υπάρχει ειδική μεταγλώττιση - σπικάζ (voice over) για άτομα με προβλήματα όρασης. Δεν είναι δεδομένη για όλα τα προγράμματα, αλλά πολλές, κυρίως αυστριακές και γερμανικές τηλεοπτικές παραγωγές την προσφέρουν.

Ένας Οδηγός για την
Εκπαίδευση Κοινωνικών Δεξιοτήτων, μέσω της
Μεταγλώττισης, για Άτομα με Ψυχοκοινωνικά
Προβλήματα

1.2.4. Μεταγλώττιση στην Ιρλανδία

Στην Ιρλανδία, ορισμένα στούντιο παράγουν ταινίες κινουμένων σχεδίων υψηλής ποιότητας. Οι ταινίες αυτές χρειάζεται να μεταγλωττιστούν καθώς το βίντεο αποτελείται από σειρά σχεδίων και δεν είναι γυρισμένο με τη χρήση ηθοποιών. Τέτοιες ταινίες δημιουργούνται από διάφορα στούντιο κινουμένων σχεδίων σε όλη τη χώρα, ένα από τα πιο γνωστά είναι το Cartoon Saloon.

Το Cartoon Saloon, με έδρα το Kilkenny, είναι ένα στούντιο κινουμένων σχεδίων που έχει προταθεί πέντε φορές για Όσκαρ®, Χρυσή Σφαίρα®, BAFTA και Emmy και το οποίο ιδρύθηκε από τους Paul Young, Tomm Moore και Nora Twomey. Από βραβευμένες μικρού μήκους ταινίες μέχρι ταινίες μεγάλου μήκους και τηλεοπτικές σειρές, το Cartoon Saloon έχει κατακτήσει μια ξεχωριστή θέση στη διεθνή βιομηχανία κινουμένων σχεδίων (animation). Με έδρα το Kilkenny της Ιρλανδίας, το στούντιο διαθέτει μία ομάδα άνω των 200 καλλιτεχνών και τεχνικών στην παραγωγή και την ανάπτυξη έργων. Το Cartoon Saloon είναι ο ιδρυτής και οικοδεσπότης του Kilkenny Animated, ενός ετήσιου φεστιβάλ οπτικής αφήγησης (visual storytelling) που περιλαμβάνει εκθέσεις, ομιλίες και παραστάσεις και γιορτάζει τη δημιουργικότητα της τέχνης των κινουμένων σχεδίων (animation) <https://www.cartoonsaloon.ie/>.

Το 2010 η πρώτη μεγάλου μήκους ταινία του στούντιο, “The Secret of Kells”, ήταν υποψήφια για Όσκαρ® και ξανά το 2015 ήταν υποψήφια η ταινία “Song of the Sea”, που αποτελεί συνέχεια της ταινίας του Tomm Moore. Το “Song of the Sea” ήταν επίσης η πρώτη ταινία κινουμένων σχεδίων που κέρδισε το βραβείο καλύτερης ταινίας στα ιρλανδικά βραβεία IFTA Academy. Επιπλέον, υποψήφια για Χρυσή Σφαίρα® και Όσκαρ® ήταν η ταινία “The Breadwinner” σε σκηνοθεσία της Nora Twomey, που κυκλοφόρησε τον Νοέμβριο του 2017 με τεράστια επιτυχία από τους κριτικούς. Το Cartoon Saloon συνεργάζεται με ηθοποιούς υψηλού προφίλ, όπως οι Brendan Gleeson, Mick Lally, Christen Mooney, Sean Bean, Tommy Tiernan και Maria Doyle Kennedy, για τη μεταγλώττιση των φωνών των χαρακτήρων από ταινίες κινουμένων σχεδίων.

<https://www.imdb.com/title/tt0485601/>

https://www.imdb.com/title/tt1865505/?ref_=fn_al_tt_1

https://www.imdb.com/title/tt3901826/?ref_=nv_sr_srsq_0

Η Abú Media είναι μια εταιρεία μεταγλώττισης, με έδρα το Galway στη δυτική ακτή της Ιρλανδίας, η οποία διαθέτει πάνω από 25 χρόνια εξειδικευμένης εμπειρίας στη διαδικασία της μεταγλώττισης με αποτέλεσμα να παρέχει υλικό υψηλής ποιότητας. Η Abú συνεργάζεται εδώ και χρόνια με εγχώριους και διεθνείς συνεργάτες και έχει μεταγλωττίσει έργα όπως το “South Park” και το “Tom & Jerry Tales”, ενώ ετησίως μεταγλωττίζει πάνω από 200 ώρες ραδιοτηλεοπτικού υλικού για τους εθνικούς ραδιοτηλεοπτικούς φορείς RTE και TG4.

Στην Ιρλανδία, είναι επίσης δυνατό οι εταιρείες παραγωγής ή ανεξάρτητοι παραγωγοί να στέλνουν ένα σενάριο σπικάζ (voice over) ή μεταγλώττισης σε μια εταιρεία κάστινγκ που ειδικεύεται σε ηθοποιούς φωνής. Κατά τη διαδικασία αυτή, ο ηθοποιός επιλέγεται από μια βάση δεδομένων για να εκτελέσει τον ρόλο, τον ηχογραφεί εκτός του χώρου και τον στέλνει στον παραγωγό ή την εταιρεία παραγωγής για να τον επεξεργαστεί και να τον μιξάρει όπως απαιτείται. Αυτός μπορεί να είναι ένας πιο οικονομικός τρόπος για τις μικρότερες παραγωγές να αποκτήσουν την ίδια μεταγλώττιση υψηλής ποιότητας. Εταιρείες όπως η Voicebank και η VoiceDepartment.ie προσφέρουν αυτή την υπηρεσία.

<https://www.voicebank.ie/>

<http://voicedepartment.ie/>

Στις περισσότερες αγγλόφωνες τηλεοπτικές εκπομπές που παρουσιάζονται στην Ιρλανδία, η μεταγλώττιση χρησιμοποιείται μόνο ως μέσο καθαρισμού του ήχου ή αφαίρεσης της παραμόρφωσης. Για τις εκπομπές που μεταφράζονται στην ιρλανδική γλώσσα, πραγματοποιείται όλη η διαδικασία της μεταγλώττισης, με μετάφραση του σεναρίου, πρόσληψη ηθοποιών που μιλούν ιρλανδικά, επαναηχογράφηση και μεταγλώττιση όλων των διαλόγων της εκπομπής. Με την άνοδο των υπηρεσιών streaming, το ιρλανδικό κοινό εκτίθεται περισσότερο σε ξενόγλωσσες τηλεοπτικές εκπομπές και ταινίες και γνωρίζει τη μεταγλώττιση με αυτόν τον τρόπο. Ωστόσο, κατά γενικό κανόνα, το κοινό τείνει να προτιμά να παρακολουθεί την εκπομπή με τους αυθεντικούς ηθοποιούς να μιλούν τη γλώσσα τους και να παρακολουθεί υπότιτλους στα αγγλικά.

<https://www.youtube.com/watch?v=AWVmTKayFYI>

1.2.5. Μεταγλώττιση στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, μια μικρή χώρα με μικρή οπτικοακουστική αγορά, η μεταγλώττιση, μια μάλλον δαπανηρή τεχνική, δεν είναι η συνήθης διαδικασία μετάφρασης των ταινιών στους κινηματογράφους ή/και στην τηλεόραση. Έτσι οι περισσότερες ταινίες και σειρές προβάλλονται στην πρωτότυπη εκδοχή τους με ελληνικούς υπότιτλους. Το υλικό που μεταγλωττίζεται στην Ελλάδα περιορίζεται σε τηλεοπτικές σειρές και ταινίες που απευθύνονται σε κοινό που δυσκολεύεται να διαβάσει υπότιτλους. Το κοινό αυτό είναι τα μικρά παιδιά και οι ηλικιωμένοι. Έτσι, μεταγλωττίζονται παιδικές σειρές, ταινίες κινουμένων σχεδίων και δράσης και ορισμένες μεξικανικές και λατινοαμερικανικές σαπουνόπερες. Κατά κανόνα, οι Έλληνες έχουν εκπαιδευτεί να διαβάζουν υπότιτλους και τους προτιμούν, διότι με τον τρόπο αυτό παρακολουθούν μια ταινία ή μια σειρά στην πρωτότυπη μορφή της (<https://www.interpretit.eu/el/blog/item/15-dubbing-for-the-first-time>).

Όσον αφορά τα κινούμενα σχέδια, υπάρχει μια βασική διάκριση μεταξύ των τηλεοπτικών προγραμμάτων (σειρών και ταινιών) που προορίζονται για την τηλεόραση και των ταινιών που προορίζονται για τον κινηματογράφο. Οι τελευταίες, συνήθως ταινίες κινουμένων σχεδίων που παράγονται από μεγάλες εταιρείες όπως η Walt Disney Pictures, η Pixar ή η Warner, διαθέτουν στη διανομή των πρωταγωνιστικών ρόλων ηθοποιούς φωνής που είναι επίσης καταξιωμένοι και δημοφιλείς ηθοποιοί της τηλεόρασης και του κινηματογράφου. Η πρώτη κατηγορία διαχωρίζεται επίσης σε δύο υποκατηγορίες, τα προγράμματα που έχουν μεγαλύτερο προϋπολογισμό και εκείνα που έχουν μικρότερο. Στα προγράμματα χαμηλού προϋπολογισμού συνήθως πέντε ηθοποιοί παίζουν όλους τους ρόλους σε ένα επεισόδιο, οι ρόλοι αυτοί μερικές φορές μπορεί να ξεπερνούν και τους 20. Στις παιδικές τηλεοπτικές σειρές και σαπουνόπερες, προγράμματα που προορίζονται όλα για τηλεοπτική προβολή, υπάρχουν επίσης περιορισμοί στη διαδικασία επιλογής των ηθοποιών λόγω του προϋπολογισμού και ένας ηθοποιός φωνής παίζει, συνήθως, περισσότερους από έναν ρόλους.

Υπάρχουν διάφορα στούντιο μεταγλώττισης που αναλαμβάνουν τα έργα μεταγλώττισης. Στούντιο όπως η Sierra και η Power Music Productions συνεργάζονται με μεγάλες εταιρείες (Disney, Warner κ.λπ.) και δημιουργούν υλικό για τις κινηματογραφικές αίθουσες, δημιουργούν βέβαια επίσης και υλικό για τηλεοπτική προβολή. Από την άλλη πλευρά, μικρότερα στούντιο, όπως η AbFab και η City, συνήθως εργάζονται για τηλεοπτικά προγράμματα. Προγράμματα για πλατφόρμες, όπως το Netflix και το Amazon, μεταγλωττίζονται από όλα τα στούντιο.

Στην Ελλάδα, υπάρχει ένας πολύ ισχυρός πυρήνας Ελλήνων ηθοποιών φωνής, μια καλλιτεχνική κοινότητα, οι ηθοποιοί αυτοί δίνουν τη φωνή τους σε σειρές και ταινίες που παρουσιάζονται στους κινηματογράφους, την τηλεόραση και τις ψηφιακές πλατφόρμες. Αυτή η κοινότητα έχει ένα σωματείο που ονομάζεται ENEM (Ένωση Ελλήνων Μεταγλωττιστών) και δημιουργήθηκε για να υπερασπιστεί τα νομικά και εργασιακά δικαιώματα της

Ένας Οδηγός για την
Εκπαίδευση Κοινωνικών Δεξιοτήτων, μέσω της
Μεταγλώττισης, για Άτομα με Ψυχοκοινωνικά
Προβλήματα

κοινότητας των ηθοποιών φωνής. Στην Ιρλανδία, ορισμένα στούντιο παράγουν ταινίες κινουμένων σχεδίων υψηλής ποιότητας. Οι ταινίες αυτές χρειάζεται να μεταγλωττιστούν καθώς το βίντεο αποτελείται από σειρά σχεδίων και δεν είναι γυρισμένο με τη χρήση ηθοποιών. Τέτοιες ταινίες δημιουργούνται από διάφορα στούντιο κινουμένων σχεδίων σε όλη τη χώρα, ένα από τα πιο γνωστά είναι το Cartoon Saloon.

Κεφάλαιο 2

Η Δύναμη της Φωνής

2 / Η Δύναμη της Φωνής

2.1. Η Δύναμη της Φωνής - καλλιτεχνικές, πολιτιστικές και παιδαγωγικές προοπτικές

«Η φωνή είναι φευγαλέα. Μόλις εξαλείψεις όλα όσα δεν είναι η ίδια η φωνή- το σώμα που τη φιλοξενεί, τις λέξεις που μεταφέρει, τις νότες που τραγουδάει, τα χαρακτηριστικά με τα οποία ορίζει ένα πρόσωπο που μιλά και τα ηχοχρώματα που τη χαρακτηρίζουν, τι μένει; Ένα παράξενο αντικείμενο, τι καύσιμο για ποιητικές εκρήξεις...» (Chion, 1999: 16).

Η φωνή είναι ένα εξαιρετικό όργανο. Ο επιτονισμός, η τονικότητα, οι παραλλαγές που μπορεί να υλοποιήσει είναι αμέτρητες. Έχει μια δική της δύναμη. Μπορεί να αφαιρεθεί από το πρόσωπο που τη δημιουργεί και να χρησιμοποιηθεί σε άλλο πλαίσιο και περιβάλλον¹. Μπορεί να κοπεί, να μονταριστεί, να αναμειχθεί και να υποστεί ψηφιακή επεξεργασία, ωστόσο το ον που την εκφέρει αποδίδει σε κάθε φωνητικό υλικό μια μοναδικότητα και η φωνή του αφήνει πάντα ένα ουσιαστικό αποτύπωμα. *Η φωνή στον κινηματογράφο* υποστηρίζει και συμπληρώνει την εικόνα. Όπως ορθώς εξηγεί ο Michel Chion (1999: 3-4) στο εμβληματικό βιβλίο του *Η φωνή στον κινηματογράφο*: “Μόνο οι δημιουργοί του ήχου μιας ταινίας, δηλαδή ο ηχολήπτης, ο υπεύθυνος για τα ηχητικά εφέ, ο υπεύθυνος μιξάζ, ο σκηνοθέτης, γνωρίζουν ότι αν κάποιος τροποποιήσει ή αφαιρέσει αυτούς τους ήχους, η εικόνα δεν είναι πλέον η ίδια”.

Στη μεταγλώττιση, καλλιτεχνικά, η φωνή εστιάζει στη συναισθηματική έκφραση κάθε χαρακτήρα και είναι το αποκορύφωμα της συναισθηματικής αλλά και της σωματικής έκφρασης, δηλαδή μέσω της φωνής πρέπει να είμαστε σε θέση να φανταστούμε μια συγκεκριμένη συναισθηματική ή/και σωματική κατάσταση και, αντίστροφα, ένας συγκεκριμένος χαρακτήρας απαιτεί μια συγκεκριμένη φωνή. Αυτός είναι κυρίως ο λόγος που οι μεγάλες εταιρείες παραγωγής είναι τόσο συγκεκριμένες όσον αφορά την επιλογή των φωνών που θα ταιριάζουν σε κάθε χαρακτήρα και ο κύριος λόγος που σχεδόν σε κάθε ταινία ή τηλεοπτική σειρά υπάρχει κάστινγκ φωνής (Ranzato, 2016). Για τους ηθοποιούς μεταγλώττισης (dubbing actors), όπως πολύ σωστά εξηγούν οι Rolf Giesen και Anna Khan (2018: xviii), η υποκριτική είναι μια “εμπειρία έξω από το σώμα” (out-of-body experience), αυτό σημαίνει ότι κάθε κίνηση του σώματος, κάθε έκφραση του προσώπου και κάθε χειρονομία που εκτελεί ο ηθοποιός στην οθόνη ο οποίος πρόκειται να μεταγλωττιστεί, ο ηθοποιός φωνής θα πρέπει να τη φανταστεί, να τη φαντασισθεί και να την εκτελέσει μπροστά στο μικρόφωνο. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η δύναμη της φωνής μπορεί να είναι τόσο χρήσιμη στο έργο DUB-IN, επειδή μεγάλο μέρος της δυναμικότητας στο μεταγλωττισμένο υλικό προέρχεται από την υποκριτική συνεισφορά των ηθοποιών φωνής (Giesen, & Khan, 2018: 147). Αυτό ισχύει επειδή, τελικά, η φωνή είναι αυτή που μεταδίδει τις κραυγές και τους ψιθύρους που πλαισιώνουν τις συναισθηματικές διακυμάνσεις ενός χαρακτήρα στην οθόνη (τηλεόραση ή σινεμά, δεν έχει πραγματικά καμία διαφορά). Αυτός ο σύνδεσμος μεταξύ της φωνής και της έκφρασης των συναισθημάτων είναι αυτό που θα επιτρέψει τη λειτουργία του έργου DUB-IN. Οι πολλαπλοί επιτονισμοί και οι εκδηλώσεις της φωνής εμβαθύνουν στην ουσία της επικοινωνίας, η οποία έχει ως κύριο στόχο, όπως ήδη αναφέρθηκε, την έκφραση του συναισθήματος. Σε αυτό το πλαίσιο, η φωνή μεταφέρει τις λέξεις, μαζί φυσικά

¹ Είναι ενδιαφέρον να ληφθεί υπόψη η παρατήρηση του Chion (1999: 125): “Ας σημειώσουμε παρεμπιπτόντως ότι η έννοια της φωνής ως ξεχωριστής και αυτόνομης οντότητας δεν προέκυψε μετά την εφεύρεση του γραμμοφώνου και του τηλεφώνου, συσκευές που διαχωρίζουν τη φωνή από την πηγή της στο σώμα. Η ιδέα της ηχογράφησης της φωνής μαρτυρείται στους αρχαίους Μύθους, για παράδειγμα η Μέση ως Ηχώ, καθώς και στις περιφημες “Παγωμένες λέξεις” του Rabelais”.

με άλλους ήχους (κλάματα, κραυγές και άλλα), και γίνεται το όχημα αυτού που το μεταγλωττισμένο υλικό στοχεύει να μεταδώσει.

Σε κάθε πολιτισμό η φωνή μπορεί να έχει διαφορετική έκφραση. Όπως σημείωσε ο σημαντικός Έλληνας σκηνοθέτης Κάρολος Κουν (2000: 36): “Παρόλο που κάθε ανθρώπινος οργανισμός αντιδρά με τον ίδιο τρόπο σε όλο τον κόσμο, η έκφραση αυτής της αντίδρασης διαφέρει: το μεγαλείο και ο φόβος απεικονίζονται με διαφορετικό τρόπο στην Ανατολή και τη Δύση, και μια κραυγή απόγνωσης ακούγεται διαφορετικά στον Ισημερινό και τις Στέπες”.

Η κραυγή ενός ατόμου στον Ισημερινό είναι διαφορετική από εκείνη ενός ατόμου στις Στέπες ακριβώς λόγω αυτού που μπορούμε να χαρακτηρίσουμε ως πολιτισμική ιδιαιτερότητα, δηλαδή μια μοναδικότητα που περιορίζεται σε έναν πολιτισμό (Αντωνίου, 2017: 39-40). Είναι, επομένως, εύλογο να σημειωθεί ότι η φωνή έχει τη δύναμη να εκφράζει αυτή τη μοναδικότητα που χαρακτηρίζει έναν πολιτισμό. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα, που συνδέεται με τη μεταγλώττιση, μπορεί να παρατηρηθεί στις παραλλαγές σε διάφορες γλώσσες της ερμηνείας του Σκαρ, του κακού στην ταινία της Disney “Ο Βασιλιάς των Λιονταριών”. Είναι προφανές ότι αυτές οι διακυμάνσεις της φωνής και ο διαφορετικός επιτονισμός των λέξεων μέσα σε αυτό το συγκεκριμένο υλικό απεικονίζει τη διαφοροποιημένη έκφραση της κακίας και της πατριαρχίας ανάλογα με τις καλλιτεχνικές προσδοκίες, τους στόχους της κάθε χώρας και της εθνικής γλώσσας αλλά, κυρίως, ανάλογα με τον πολιτισμό της (<https://www.youtube.com/watch?v=LFTyiWaCnMA>). Κατά συνέπεια, είναι αλήθεια ότι η μεταγλώττιση είναι “μια πολυεπίπεδη και ενιαία διαδικασία: η διαδικασία της μεταγλώττισης, όχι μόνο δρα πάνω σε ένα πολυσημειωτικό κείμενο, την πρωτότυπη εκδοχή, αλλά και το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας, δηλαδή η μεταγλωττισμένη εκδοχή, αποτελεί ένα πολυσημειωτικό κείμενο” (De Bonis, 2014: 252-253). Κάθε φορά που ένα κείμενο μεταγλωττίζεται για το κοινό εξασφαλίζεται ένας πολιτισμικός και εθνολογικός σύνδεσμος.

Η μεταγλώττιση ενός χαρακτήρα σημαίνει επίσης αναπαραγωγή συνηθειών, εκφράσεων και όλων όσων συνδέονται με έναν συγκεκριμένο πολιτισμό. Πρόκειται για μια διαδικασία πολιτιστικής και προσωπικής αφομοίωσης (appropriation) με σκοπό να δημιουργήσει κανείς τη δική του ταυτότητα. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα του τρόπου με τον οποίο η φωνή ενός χαρακτήρα “ταξιδεύει” σε έναν διαφορετικό πολιτισμό. Στην Ελλάδα, ο διάσημος ηθοποιός και κωμικός Λάκης Λαζόπουλος, ο οποίος ερμήνευσε τον ρόλο του Φιλ στην ταινία της Disney “Ηρακλής”, αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Στην ερμηνεία του ο Λαζόπουλος χρησιμοποίησε τη φωνή του με τέτοιο τρόπο ώστε να παραπέμπει σε έναν ρόλο που είχε ερμηνεύσει, με τεράστια επιτυχία, σε μια τηλεοπτική σειρά που είχε παρουσιαστεί στην ελληνική τηλεόραση μερικά χρόνια πριν. Με τον τρόπο αυτό, κατάφερε να φέρει πιο κοντά στο ελληνικό κοινό τον ρόλο που μεταγλώττιζε, το κοινό να ταυτιστεί με έναν δημοφιλή χαρακτήρα που του ήταν οικείος και, έτσι, να δημιουργήσει ένα ζωντανό, δυναμικό διαπολιτισμικό σύνδεσμο μεταξύ της πρωτότυπης ταινίας και της ελληνικής κουλτούρας. Στις ταινίες κινουμένων σχεδίων “Ψάχνοντας τον Νέμο” και “Ψάχνοντας τη Ντόρι” τους πρωταγωνιστές μεταγλώττισαν δύο γνωστοί ηθοποιοί, η Δήμητρα Παπαδοπούλου και ο Θοδωρής Αθερίδης. Πριν από αυτό, οι δύο ηθοποιοί είχαν πρωταγωνιστήσει με επιτυχία σε μια πολύ γνωστή τηλεοπτική σειρά. Επίσης, στην ταινία “Τα μυαλά που κουβαλάς” τον ρόλο της Χαράς υποδύθηκε η Νάντια Κοντογιώργη, μια ηθοποιός που έμοιαζε αρκετά εμφανισιακά με το χαρακτήρα στα κινούμενα σχέδια. Στην Ισπανία, υπάρχουν επίσης πολλά παραδείγματα μεταγλώττισης στα οποία οι πολιτισμικές αναφορές (πολιτισμικά στοιχεία όπως χαρακτήρες, αστεία, μέρη κ.λπ. που αντιπροσωπεύουν και χαρακτηρίζουν τους Ισπανούς) είναι απαραίτητες στην πλαισίωση της μεταγλώττισης και ενθαρρύνουν το κοινό να “δει” τον εαυτό του στην αναπαραστάση. Αυτό συμβαίνει σε πολλές ταινίες, με το “Σρεκ” να είναι μία από αυτές. Ο José Mota, ένας Ισπανός κωμικός, κατά την ερμηνεία του στο ρόλο του γαϊδάρου ανέφερε μια ατάκα του, η οποία είναι γνωστή σε όλους τους Ισπανούς. Η φράση

Ένας Οδηγός για την
Εκπαίδευση Κοινωνικών Δεξιοτήτων, μέσω της
Μεταγλώττισης, για Άτομα με Ψυχοκοινωνικά
Προβλήματα

αυτή ήταν εντελώς διαφορετική από το πρωτότυπο κείμενο, αλλά κάνει τη σκηνή αξέχαστη. Ένα άλλο παράδειγμα συμβαίνει στις ταινίες “Austin Powers”, οι οποίες έχουν μεταγλωττιστεί με τη φωνή του Florentino Fernández, επίσης Ισπανού κωμικού και μίμου, γνωστού ως Flo. Ο Flo, εκτός από το να ενσωματώνει στους διαλόγους πολλές πολιτισμικές αναφορές, ερμηνεύει μερικούς από τους χαρακτήρες των ταινιών μιμούμενος τις φωνές διασήμων της Ισπανίας. Για παράδειγμα, ο χαρακτήρας του Fat Bastard μιλάει σαν τον Jesús Gil y Gil (Ισπανός επιχειρηματίας και πολιτικός που είχε δυναμική παρουσία στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, λόγω του έντονου ύφους του και της τάσης του για προσβλητικές δηλώσεις). Ομοίως, ερμηνεύει τον Dr. Evil σαν τον Van Gaal (Ολλανδός πρώην ποδοσφαιριστής και προπονητής της ποδοσφαιρικής ομάδας της Barcelona τη δεκαετία του ‘90).

Επιπλέον, όπως πολλοί ηθοποιοί φωνής θα παραδεχτούν, δεν χάνουν ποτέ την ευκαιρία να προσθέσουν τη δική τους προσωπική, καλλιτεχνική καθώς και πολιτιστική πινελιά στο μεταγλωττισμένο υλικό. Αυτό μπορεί να αφορά ένα δημοφιλή επιτονισμό που είναι οικείος στο κοινό, μια συνηθισμένη φράση, ένα ευρέως διαδεδομένο απόφθεγμα, ένα τραγούδι γνωστό στη χώρα, πάντα σε συνεργασία με τον διασκευαστή ή/και τον σκηνοθέτη, ή μια προσωπική προσέγγιση του ρόλου που επιτρέπει στον ηθοποιό να δώσει τη δική του υποκριτική ερμηνεία.

Πέρα από τις καλλιτεχνικές και πολιτισμικές πτυχές της φωνής, προκειμένου να προβληματιστούμε περαιτέρω και βαθύτερα σχετικά με τους στόχους του προγράμματος DUB-IN, θα πρέπει να αναφέρουμε την παιδαγωγική δύναμη που διαθέτει η φωνή. Είναι κυρίαρχη η αντίληψη ότι ο εκπαιδευτής χρησιμοποιεί τη “δική του φωνή ως εργαλείο για να μοιραστεί και να εκφράσει ένα χρήσιμο μήνυμα, το οποίο αποτελεί μέρος των παιδαγωγικών του πράξεων” (Posada, 2019). Έτσι, ο τόνος, ο επιτονισμός, η ένταση, γενικά όλα τα χαρακτηριστικά της φωνής, παίζουν σημαντικό ρόλο σε όλες τις εκπαιδευτικές διαδικασίες. Στο πλαίσιο των παραπάνω, η φωνή έχει μια εκπαιδευτική δύναμη, πέρα από τους καλλιτεχνικούς και πολιτιστικούς χρωματισμούς που διαθέτει. Παρόλο που αυτή η συγκεκριμένη πτυχή της φωνής δεν θα διερευνηθεί πλήρως στο πρόγραμμα DUB-IN, είναι σημαντικό να την έχουμε υπόψη. Έχοντας κατά νου όλα τα παραπάνω χαρακτηριστικά της φωνής, θα προχωρήσουμε στο επόμενο μέρος αυτού του κεφαλαίου, στη διερεύνηση της φωνής και της λειτουργίας της στα άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα.

2.2. Η δύναμη της φωνής στα άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα

Στην ενότητα που ακολουθεί πρόκειται να παρουσιαστούν ορισμένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά του τρόπου με τον οποίο χρησιμοποιείται και εκφράζεται η φωνή των ατόμων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα. Πρέπει, ωστόσο, να σημειώσουμε εκ των προτέρων ότι η φωνή των ατόμων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα δεν εμφανίζεται με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις περιπτώσεις. Αυτό σημαίνει ότι, από τη μία πλευρά όταν υπάρχουν περισσότερα αρνητικά συμπτώματα που σχετίζονται με διαταραχές όπως η σχιζοφρένεια, η σοβαρή κατάθλιψη και άλλες, οι άνθρωποι έχουν μεγαλύτερη δυσκολία στη χρήση της φωνής τους προκειμένου να εκφραστούν συναισθηματικά. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες τα άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα παρουσιάζουν μεγαλύτερη παραστατικότητα, όπως οι διαταραχές προσωπικότητας, η μανία, η σχιζοφρένεια με θετικά συμπτώματα και άλλες. Αυτό σημαίνει ότι είναι δύσκολο να υιοθετηθεί ένα ενιαίο πρωτόκολλο, επειδή υπάρχει ανομοιογένεια. Έτσι, στο πρόγραμμα DUB-IN, στο οποίο περιλαμβάνονται συγκεκριμένα σενάρια και συγκεκριμένες ομάδες, κάθε επαγγελματίας που εργάζεται με άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα θα πρέπει να προσαρμοστεί σε κάθε περίπτωση.

Ξεκινώντας με την άρθρωση και τον τόνο της φωνής, έχει παρατηρηθεί η τάση τα άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα να μιλούν ήσυχα και απαλά. Ο τόνος τους είναι συνήθως επίπεδος, με μια μονοτονία και δεν

υπάρχει αλλαγή της τονικότητας στη φράση ανάλογα με τον επιτονισμό ή το συναίσθημα που εκφράζεται. Ωστόσο, όταν η παραγωγή του λόγου δεν είναι τόσο περιορισμένη, δηλαδή στις πιο λειτουργικές περιπτώσεις, ο τόνος μπορεί να είναι υψηλότερος και η μεταβλητότητα μπορεί να είναι πιο συχνή, ειδικά όταν υπάρχει ένταση στο λόγο. Σε τέτοιες περιπτώσεις οι άνθρωποι με ψυχοκοινωνικά προβλήματα θα μπορούσαν να έχουν “διπλή φωνή”, δηλαδή διαφορετικό τόνο, ανάλογα με το άτομο στο οποίο απευθύνονται ή ενδέχεται η φωνή τους να είναι υψηλή σε τονικότητα όταν είναι νευρικοί, νιώθουν άγχος και ανασφάλεια.

Η φωνή έχει εναλλακτικές εκφάνσεις που σχετίζονται με την ένταση και την ταχύτητά της. Τόσο η ένταση όσο και η ταχύτητα ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό και εξαρτώνται από την ψυχοκοινωνική κατάσταση του ατόμου την συγκεκριμένη περίοδο. Η κατάσταση αυτή επηρεάζεται από τα συμπτώματα/προβλήματα του ατόμου, το κοινωνικό του περιβάλλον, τη συγκεκριμένη κατάσταση/συνθήκη στην οποία βρίσκεται. Έτσι, η ένταση της φωνής μπορεί να είναι χαμηλή όταν το άτομο βρίσκεται σε περίπλοκες καταστάσεις, όταν νιώθει άβολα ή/και άγχωμένο, όταν βρίσκεται σε μειονεκτική θέση. Ωστόσο, για τους ίδιους λόγους, μπορεί επίσης να είναι υψηλή και δυνατή σε ένταση. Βέβαια, η μεταβλητότητα της έντασης δεν είναι συνηθισμένη στο ίδιο άτομο. Η ταχύτητα, επίσης, μπορεί να είναι από πολύ αργή έως πολύ γρήγορη. Ο αργός ρυθμός συνδέεται με αρνητικά συμπτώματα και πιο αργές γνωστικές διεργασίες, ενώ η πιο γρήγορη ομιλία με εμφάνιση θετικών συμπτωμάτων. Η γρήγορη ταχύτητα μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα ο λόγος να είναι ασαφής, με βιαστικές προτάσεις και πιθανώς πνιχτές, σιγανές, καθώς και μη καθαρά διατυπωμένες λέξεις.

Οι δυσκολίες σχετικά με τις εκφάνσεις της φωνής συνδέονται επίσης με τις εκφράσεις του προσώπου. Ως γενική παρατήρηση, τα άτομα με σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα δυσκολεύονται να εκφράσουν συναισθήματα μέσω του προσώπου τους και συνήθως η έκφρασή τους είναι επίπεδη, δηλαδή με λιγότερη εκφραστικότητα. Έχουν την τάση να κάνουν μικρές κινήσεις, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται λίγο-πολύ ίδιοι σε όλες τις καταστάσεις. Υπάρχει, επομένως, μειωμένη ικανότητα να αντιλαμβάνονται και να εκφράζουν συναισθήματα μέσω του προσώπου τους. Οι άνθρωποι με ηπιότερα ψυχοκοινωνικά προβλήματα χρησιμοποιούν περισσότερες εκφράσεις του προσώπου, αξιοποιώντας περισσότερες κινήσεις του προσώπου για να μεταδώσουν το συναίσθημά τους. Κατά καιρούς, κάποιος μπορεί να χρησιμοποιούν επίσης μια “θεατρικότητα”, δηλαδή ένα είδος υπερβολής που προβάλλει μια κατάσταση πιο ζωντανή και έντονη από ό,τι απαιτεί το συναίσθημα. Ορισμένοι άνθρωποι με ψυχοκοινωνικά προβλήματα δυσκολεύονται να κατανοήσουν τις εκφράσεις του προσώπου των άλλων και μπορεί να μην καταφέρουν να αντιληφθούν πιο λεπτές διαστάσεις, όπως ο σαρκασμός, ή ακόμη μπορεί μερικές φορές να αντιληφθούν μια απειλή ενώ δεν υπάρχει.

Η βλεμματική επαφή επίσης ποικίλει. Τα άτομα με σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα παρουσιάζουν δυσκολία στη βλεμματική επαφή. Δυσκολεύονται να τη διατηρήσουν και ορισμένοι την αποφεύγουν εντελώς. Υπάρχει η τάση να κοιτάζουν αλλού και ανάλογα με την περίπτωση μπορεί να τη φοβούνται ή να έχουν κενό/απλανές βλέμμα. Σε άτομα με πιο ήπια προβλήματα, υπάρχει η πιθανότητα η βλεμματική επαφή να είναι καλή, ειδικά στην αρχή μιας συζήτησης. Ωστόσο, υπάρχουν άνθρωποι με ψυχοκοινωνικά προβλήματα που εμφανίζουν έντονη βλεμματική επαφή, η οποία θα μπορούσε να θεωρηθεί έως και ακατάλληλη.

Στις περισσότερες περιπτώσεις παρατηρείται ότι τα άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα παρουσιάζουν ασυνέπεια μεταξύ του μηνύματος που το άτομο επιθυμεί να επικοινωνήσει και της έκφρασης μέσα από τη φωνή, το σώμα και τη βλεμματική επαφή. Εντούτοις, ανάλογα με το πρόβλημα, μπορεί να είναι συνεκτικοί, σαφείς και εύγλωττοι ομιλητές. Στην περίπτωση ψυχωτικής διαταραχής, οι άνθρωποι μπορεί κατά διαστήματα να γίνονται ασυνάρτητοι. Η συνοχή πλήττεται περισσότερο όταν ένας άνθρωπος είναι νευρικός, αγχωμένος ή αισθάνεται ανασφαλής. Τα άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα συχνά μπορεί να πιστεύουν ότι εκφράζουν

Ένας Οδηγός για την
Εκπαίδευση Κοινωνικών Δεξιοτήτων, μέσω της
Μεταγλώττισης, για Άτομα με Ψυχοκοινωνικά
Προβλήματα

ένα συναίσθημα, αλλά, στην πραγματικότητα, έχουν παρόμοια έκφραση για σχεδόν κάθε συναίσθημα. Από τη μία πλευρά, αν μια έκφραση μεταβληθεί, η αλλαγή είναι ήπια, για παράδειγμα ένα χαμόγελο που εμφανίζεται αυθόρμητα. Από την άλλη πλευρά, μπορεί να εμφανιστεί μία υπερβολική έκφραση του προσώπου, η οποία είναι δυσανάλογη σε σχέση με αυτό που αισθάνεται το άτομο.

Οι άνθρωποι με ψυχοκοινωνικά προβλήματα όχι μόνο δυσκολεύονται να εκφράσουν τα δικά τους συναισθήματα, αλλά δυσκολεύονται επίσης να προσαρμοστούν στην ατμόσφαιρα μιας κατάστασης, καθώς και στην συναισθηματική έκφραση του συνομιλητή τους. Η προσαρμοστικότητα, και πάλι, εξαρτάται από το ψυχοκοινωνικό πρόβλημα, εάν αυτό είναι “ενεργό” και, επίσης, από την κατάσταση στην οποία βρίσκεται το άτομο. Ωστόσο, κατά γενικό κανόνα, τα άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα δυσκολεύονται να διαβάσουν τις εκφράσεις στα πρόσωπα των ανθρώπων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την φτωχή επικοινωνία, καθώς δεν είναι σε θέση να προσαρμοστούν στην αλλαγή της συζήτησης, επειδή έχουν μειωμένη ικανότητα να αντιλαμβάνονται τη διάθεση και την έκφραση του συνομιλητή τους. Επιπλέον, μπορεί να υπάρχει έλλειψη ενσυναίσθησης ή ελέγχου του λόγου.

Επιπλέον, οι άνθρωποι με ψυχοκοινωνικά προβλήματα συχνά δυσκολεύονται να προσαρμοστούν με ευελιξία όταν αλλάζει το πλαίσιο. Δεν μπορούν εύκολα να διακρίνουν το πλαίσιο και συνήθως παρατηρείται μια επίπεδη συμπεριφορά. Σε διαφορετικά πλαίσια μπορεί να έχουν υπερβολική αντίδραση σε μια κατάσταση. Τότε, η αντίδρασή τους μπορεί να είναι θεατρική. Όσο πιο άνετοι, ασφαλείς, προστατευμένοι και εξοικειωμένοι νιώθουν με μια κατάσταση τόσο περισσότερο ομαλοποιείται η φωνή τους. Έχει παρατηρηθεί ότι όταν αισθάνονται ισχυρό δεσμό με έναν συνομιλητή, όταν δηλαδή είναι εξοικειωμένοι μαζί του, ο λόγος τους αποκτά καλύτερη ροή και υπάρχει ουσιαστική διαφορά στην έκφρασή τους, καθώς το άγχος περιορίζεται. Αυτό ισχύει επίσης όταν ο συνομιλητής, τους αντιμετωπίζει με άνεση, συμπάθεια και ενσυναίσθηση. Τότε είναι ευκολότερο να μιλήσουν με πιο ομαλή φωνή. Αντίθετα, αν ο συνομιλητής γίνεται αντιληπτός ως πηγή άγχους, δηλαδή μη φιλικός και στιγμιστικός, αυτό έχει αρνητική επίδραση στην αντίδρασή τους και κατά συνέπεια στη φωνή τους, η οποία μπορεί να γίνει πολύ δυνατή ή πολύ ήσυχη ή πολύ γρήγορη ή πανικόβλητη. Επομένως, όσο περισσότερο γνωρίζουν το άτομο με το οποίο επικοινωνούν τόσο πιο εύκολη είναι η επικοινωνία. Η εμπιστοσύνη μεταξύ των ατόμων που επικοινωνούν θα επηρεάσει το επίπεδο συμμετοχής τους. Ένας κυρίαρχος παράγοντας που καθορίζει τη φωνή και την έκφραση του λόγου των ατόμων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα είναι η διάθεσή τους, η οποία μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με την κατάσταση στην οποία βρίσκονται.

Γενικά, τα άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα έχουν δυσκολίες στην έκφραση των συναισθημάτων τους, είτε καταπιέζοντας τα είτε αποδίδοντάς τα πολύ έντονα. Μέσω του προγράμματος DUB-IN στόχος μας είναι να τους επιτρέψουμε να βρουν τρόπους προκειμένου να ελέγχουν την εκφραστικότητά τους και να επικοινωνούν ευκολότερα. Αυτό μπορεί να συμβεί επειδή, όπως έχει παρατηρηθεί, αντιδρούν θετικά όταν αισθάνονται άνετα. Έτσι, με την εξοικείωση στις καθημερινές καταστάσεις, πρόκειται να συνηθίσουν να τις χειρίζονται.

Κεφάλαιο 3

Οδηγός Εκπαίδευσης

3 / Οδηγός Εκπαίδευσης

3.1. Τα στάδια της μεταγλώττισης

Η μεταγλώττιση είναι μια διαδικασία πολλαπλών σταδίων. Λαμβάνει ένα αρχικό “τελικό” προϊόν, δηλαδή μια ταινία ή μια σειρά, και το επεξεργάζεται για να δημιουργήσει ένα νέο προϊόν σε διαφορετική γλώσσα. Η διαδικασία ξεκινά με τη μετάφραση του αρχικού κειμένου/σεναρίου, το οποίο στη συνέχεια προσαρμόζεται ώστε να ταιριάζει στη διάρκεια του προφορικού λόγου στη γλώσσα στην οποία μεταφράστηκε. Στη συνέχεια, ο σκηνοθέτης διεξάγει τις ακροάσεις για την εύρεση των κατάλληλων ηθοποιών φωνής- σε αυτό το σημείο πραγματοποιείται η κύρια εργασία της μεταγλώττισης. Μόλις ο σκηνοθέτης ολοκληρώσει την ηχογράφηση του προϊόντος, το παραδίδει στον υπεύθυνο μίξάζ, ο οποίος οριστικοποιεί την ηχητική μίξη και δημιουργεί το νέο “τελικό” προϊόν. Σε αυτή την ενότητα, θα αναλυθούν όλα τα στάδια της μεταγλώττισης και θα προκύψει μια ειδικά προσαρμοσμένη διαδικασία, ώστε ο επαγγελματίας να μπορεί να εκπαιδεύσει άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα να χρησιμοποιούν τη μεταγλώττιση για την ανάπτυξη των κοινωνικών τους δεξιοτήτων.

3.1.1. Η μετάφραση του κειμένου. Προσαρμογή. Συγχρονισμός (συγχρονισμός χειλιών).

Όπως σημειώνει η Charlotte Bosseaux (2015: 57), “η μεταγλώττιση είναι ένα παράδειγμα περιορισμένης μετάφρασης”, αυτό σημαίνει ότι “πρέπει να ληφθούν υπόψη περισσότερα στοιχεία και όχι μόνο ο γλωσσικός κώδικας/κανόνας”, διότι “η μεταγλώττιση αφορά την αναδημιουργία ενός διαλόγου για μια ταινία ή μια τηλεοπτική σειρά στη μητρική γλώσσα του κοινού στο οποίο απευθύνεται” (Perez Segura, 2020). Κατά συνέπεια, στη μεταγλώττιση δεν αρκεί η ακριβής, λέξη προς λέξη μετάφραση του κειμένου. Επιπλέον, στη μεταγλώττιση χρειάζεται κανείς όχι απλώς να μεταφράζει αλλά, κυριολεκτικά, να προσαρμόζει το πρωτότυπο σενάριο, διότι στη διαδικασία αυτή δεν μεταφράζεται μόνο το κείμενο, αλλά και η ερμηνεία του/της ηθοποιού στην οθόνη. Συνεπώς, υπάρχουν δύο στάδια στη μεταγλώττιση, το πρώτο είναι η μετάφραση του κειμένου και το δεύτερο η προσαρμογή του μεταφρασμένου κειμένου στην απόδοση στην οθόνη. Το δεύτερο θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί από τον ίδιο μεταφραστή, αν είναι έμπειρος, ή από έναν διασκευαστή, ο οποίος προσπαθεί να δώσει νόημα σε ένα κείμενο με κυριολεκτικό και οπτικό τρόπο.

Η διαδικασία μετάφρασης/προσαρμογής πρέπει να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι πρόκειται για ένα κείμενο που θα εκφωνηθεί και θα ερμηνευθεί από έναν ηθοποιό φωνής μπροστά σε ένα μικρόφωνο και ότι “στη μεταγλώττιση, ο συγχρονισμός είναι το παν” (<https://dubbingking.com/dubbing-in-film-video-games-and-music/>). Επομένως, θα πρέπει να ληφθούν υπόψιν οι ακόλουθες παράμετροι:

1. Η διάρκεια της ατάκας- δηλαδή ο χρόνος που χρειάζεται μια ατάκα για να εκφωνηθεί από τον ηθοποιό οθόνης, ο οποίος θα καθορίσει τον χρόνο που πρέπει να μιλήσει ο ηθοποιός φωνής. Αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει πρόκληση, διότι αυτό που αναφέρεται σε τρεις-τέσσερις λέξεις σε μια γλώσσα θα μπορούσε να ειπωθεί με μια λέξη σε μια άλλη γλώσσα ή το αντίστροφο.
2. Ο ρυθμός και η ταχύτητα της ομιλίας εντός της ατάκας- αυτό σημαίνει ότι η τήρηση της διάρκειας μιας ατάκας, όπως προαναφέρθηκε, δεν είναι αρκετή και συνδέεται με διάφορα ζητήματα.

- a.** Μέσα σε κάθε ατάκα, ο ηθοποιός φωνής πρέπει να ακολουθεί τον ίδιο ρυθμό με τον ηθοποιό της οθόνης, διότι -και αυτό είναι απαραίτητο στη μεταγλώττιση- η φωνή του ηθοποιού οθόνης δεν αντιπροσωπεύει μόνο τις λέξεις που εκστομίζονται από το στόμα του, αλλά ολόκληρο το σώμα του, τη διάθεσή του, τη συναισθηματική του κατάσταση κ.τ.λ.
- b.** Η έκφραση του λόγου ενός ηθοποιού αντικατοπτρίζει επίσης τις χωρικές συνθήκες μιας σκηνής, δηλαδή αν διαδραματίζεται σε εσωτερικό ή εξωτερικό χώρο, αν οι ηθοποιοί βρίσκονται κοντά ο ένας στον άλλο κ.τ.λ.
- 3.** Η ένταση της φωνής του ηθοποιού μέσα σε κάθε ατάκα- για τους δύο παραπάνω λόγους, καθώς η ένταση διαφοροποιεί επίσης το ρυθμό, την προφορά κ.ο.κ.
- 4.** Η γενική ερμηνεία του ηθοποιού στην οθόνη - επομένως ένα κείμενο για μεταγλώττιση πρέπει να περιλαμβάνει επίσης τις παύσεις, τις αντιδράσεις (βήχας, αναστεναγμοί, αναπνοές κ.τ.λ.), τις σωματικές αλληλεπιδράσεις (χαιρετισμοί, φιλιά, χαστούκια κ.τ.λ.).

Όλα τα παραπάνω θα πρέπει να πραγματοποιούνται επειδή στη μεταγλώττιση ο κύριος στόχος είναι ο συγχρονισμός του κειμένου με τα χείλη (lip syncing), δηλαδή θα πρέπει να υπάρχει συγχρονισμός με τις κινήσεις του στόματος που κάνει ο ηθοποιός της οθόνης, αλλά και με την αρχική ερμηνεία στην οθόνη, καθιστώντας την παραγωγή και δομή του κειμένου ουσιαστικό σημείο στη μεταγλώττιση.

Επομένως, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι ένα μεγάλο μέρος της αρχικής έρευνας για τη μεταγλώττιση στα τέλη της δεκαετίας του 1980 έδινε κυρίως έμφαση στους περιορισμούς των μέσων για μεταγλώττιση, ιδίως στον συγχρονισμό (π.χ. συγχρονισμός χειλιών). Πράγματι, όπως υπογραμμίζει ο Chaume, ο συγχρονισμός “είναι ένας από τους βασικούς παράγοντες” στη μεταγλώττιση (2012: 66). Με την ευρύτερη έννοια, νοείται ως η διαδικασία “αντιστοίχισης της μετάφρασης αφενός στη γλώσσα-στόχο και αφετέρου στις σωματικές και στοματικές κινήσεις των ηθοποιών της οθόνης και παράλληλα η εξασφάλιση ότι οι φράσεις και οι παύσεις στη μετάφραση ταιριάζουν με εκείνες του πρωτότυπου κειμένου” (Chaume, 2012: 68). Ο συγχρονισμός των χειλιών θα πρέπει να είναι ένας από τους σημαντικότερους στόχους. Παρ’ όλα αυτά, αξίζει να σημειωθεί, όπως ήδη αναφέρθηκε, ότι η ταύτιση των κινήσεων των χειλιών δεν θα πρέπει να είναι ο μοναδικός στόχος κατά τη διαδικασία της μεταγλώττισης. Μια πλήρης και υψηλού επιπέδου διαδικασία μεταγλώττισης θα πρέπει, πρωτίστως, να λαμβάνει υπόψη και να στοχεύει στην ταύτιση με ολόκληρη την ερμηνεία του ηθοποιού της οθόνης.

3.1.2. Υποκριτική και σκηνοθεσία

Η μεταγλώττιση δεν αφορά μόνο το κείμενο και το διάλογο. Όπως έχει παρατηρηθεί, ο κύριος στόχος ενός μεταγλωττισμένου υλικού είναι να παρουσιάσει μια ολοκληρωμένη ερμηνεία που θα ταιριάζει και θα υποστηρίζει το πρωτότυπο. Αυτή η απόδοση, ακόμη και αν περιορίζεται στη φωνή, πρέπει να είναι η έκφραση του συνόλου των σωματικών και συναισθηματικών ιδιοτήτων του ηθοποιού. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι ηθοποιοί φωνής είναι άρτια εκπαιδευμένοι επαγγελματίες που καλούνται να επικεντρωθούν στη φωνητική τους ερμηνεία, μια ερμηνεία που δημιουργήθηκε από ολόκληρο το σώμα ενός ηθοποιού². Στην προσπάθειά τους αυτή, περιμένουν την καθοδήγηση και τη βοήθεια του σκηνοθέτη μεταγλώττισης, ο οποίος επιλέγει τον ηθοποιό φωνής, σε συνεργασία με τον παραγωγό,

² 2 Αυτό ισχύει συνήθως για τις ερμηνείες των χαρακτήρων κινουμένων σχεδίων, βλ. για παράδειγμα 01:12-3:00 “Top 10 Celebrity Voice Actors from Animated Family Movies”, <https://www.youtube.com/watch?v=8FhHadKjQF8>, όπου μπορεί κανείς να δει ότι για ορισμένες ταινίες κινουμένων σχεδίων οι ηθοποιοί πραγματικά ερμηνεύουν έτσι ώστε να δημιουργηθεί η ταινία κινουμένων σχεδίων.

και έχει τη συνολική ευθύνη για το τελικό προϊόν της μεταγλώττισης.

Η επιλογή της κατάλληλης φωνής είναι μια πολύ σημαντική διαδικασία, διότι αυτή θα είναι, τελικά, η ερμηνεία που θα ακουστεί στην οθόνη. Ο ηθοποιός φωνής πρέπει να διαθέτει φωνή που θα ταιριάζει με αυτή του αρχικού πρωταγωνιστή. Επομένως, θα πρέπει να είναι μια φωνή που θα είναι κοντά στην πρωτότυπη όσον αφορά την ποιότητα, τον τόνο, το εύρος και τον ήχο. Αλλά θα πρέπει επίσης να ταιριάζει και καλλιτεχνικά. Ο ηθοποιός φωνής πρέπει, κυρίως, να διαθέτει μια φωνή που θα είναι σε θέση να μεταδώσει το συναίσθημα, τη διάθεση και τις συνθήκες της αρχικής ερμηνείας. Όπως παρατηρεί η Winny Mora Obiso: “Ακριβώς όπως όταν κάποιος ψάχνει ηθοποιούς για μια ταινία, αναζητά να βρει αυτούς που θα αναδείξουν με τις εκφράσεις του προσώπου τους και τη συναισθηματική τους έκφραση αυτό που έχει στο μυαλό του για μια σκηνή, το ίδιο ακριβώς πρέπει να κάνει και όταν ψάχνει για ηθοποιούς φωνής. Δεδομένου ότι στην υποκριτική φωνής (voice acting) η φωνή καθορίζει τα συναισθήματα, είναι πολύ σημαντικό να βρείτε έναν χαρακτήρα του οποίου η φωνή να προκαλεί ακριβώς το συναίσθημα που επιδιώκετε. [... Επίσης] μπορεί να είναι εξαιρετικά ωφέλιμο να βρείτε ηθοποιούς που έχουν παρόμοιες φωνητικές ιδιότητες με αυτές των χαρακτήρων της ταινίας (Obiso, 2020).”

Μόλις ολοκληρωθεί το κάστινγκ, οι ηθοποιοί φωνής και ο σκηνοθέτης πηγαίνουν στο στούντιο. Η δουλειά των ηθοποιών φωνής γίνεται στο στούντιο. Εκεί τους παρέχεται ένα ζευγάρι ακουστικά, ώστε να μπορούν να ακούνε τον πρωτότυπο ήχο. Τους δίνεται το μεταφρασμένο σενάριο, ώστε να μπορούν να το διαβάσουν και να το ερμηνεύσουν. Τοποθετούνται μπροστά σε μια οθόνη, ώστε να βλέπουν το πρωτότυπο οπτικό υλικό και τοποθετούνται μπροστά σε ένα μικρόφωνο, όπου μιλούν. Κατά τη διάρκεια της ηχογράφησης, οι ηθοποιοί φωνής πρέπει, ταυτόχρονα, να ακούνε το πρωτότυπο υλικό, να κοιτάζουν την οθόνη για να βλέπουν την πρωτότυπη ερμηνεία και να παίζουν το σενάριο της ταινίας/σειράς που έχουν μπροστά τους στο μικρόφωνο. Παρόλο που γίνονται κάποιες πρόβες πριν από την ηχογράφηση κάθε ατάκας, η μεταγλώττιση είναι μια διαδικασία που απαιτεί σκληρή εκπαίδευση, άψογη τεχνική, συναισθηματική διαθεσιμότητα, εν ολίγοις, υποκριτική τέχνη υψηλής ποιότητας. Δεν είναι λοιπόν περιέργο που, οι ηθοποιοί φωνής αποτελούν συντεχνίες σε όλο τον κόσμο.

Οι ηθοποιοί φωνής ξεκινούν από το κείμενο, ακούν και παρακολουθούν το πρωτότυπο υλικό και παίζουν, λαμβάνοντας υπόψη το ρυθμό της ερμηνείας, τη διάρκεια κάθε ατάκας, τον επιτονισμό, τις συναισθηματικές αποχρώσεις, αλλά, στο τέλος, δημιουργούν μια νέα πρωτότυπη ανεξάρτητη ερμηνεία. Ο σκηνοθέτης πρέπει να καθοδηγήσει τον κάθε ηθοποιό φωνής να αναπτύξει τον χαρακτήρα που υποδύεται, να βρει τον σωστό συγχρονισμό και τον σωστό ρυθμό. Επιπλέον, πρέπει να συντονίσει και να συγκεντρώσει σε ένα ενιαίο σύνολο τις ερμηνείες όλων των ηθοποιών φωνής. Αυτό είναι ένα απαιτητικό έργο, διότι συνήθως οι ηθοποιοί φωνής δεν παίζουν τους ρόλους τους ταυτόχρονα, δηλαδή ηχογραφούνται ξεχωριστά, και ο σκηνοθέτης πρέπει να φέρει σε αρμονία όλες τις διαφορετικές ερμηνείες.

3.1.3. Τεχνικές πτυχές

Όλα τα παραπάνω δεν θα είχαν ιδιαίτερη σημασία, αν μια προσπάθεια μεταγλώττισης δεν είχε την κατάλληλη τεχνική υποστήριξη. Όπως αναφέρθηκε στην αρχή του παρόντος κειμένου, η μεταγλώττιση κατάφερε να εξελιχθεί ακολουθώντας τις εξελίξεις στον τεχνικό τομέα που αφορούν την

κινηματογράφηση (filming) και την ηχογράφηση (recording), επομένως είναι σαφές ότι εξαρτάται από τις τεχνικές παραμέτρους. Απαιτείται ένας ηχολήπτης κατά τη διάρκεια ολόκληρης της ηχογράφησης της μεταγλώττισης στο στούντιο και ένας επιμελητής μιξάζ για να οριστικοποιήσει την τεχνική μορφή του μεταγλωττισμένου υλικού.

Ο ηχολήπτης είναι υπεύθυνος για όλες τις τεχνικές πτυχές μιας ηχογράφησης στο στούντιο. Ενδεικτικά, πρέπει να διασφαλίσει ότι η φωνή του ηθοποιού φωνής έχει ηχογραφηθεί σε καλή ποιότητα, για παράδειγμα, αυτό σημαίνει ότι ο τελικός ήχος δεν θα έχει άλλους ήχους αναμειγμένους, ότι το ύψος θα είναι στο κατάλληλο επίπεδο και άλλα. Θα τοποθετήσει τον ηθοποιό φωνής στη σωστή απόσταση από το μικρόφωνο, έτσι ώστε η φωνή να ηχογραφηθεί σωστά, θα διασφαλίσει ότι όλες οι ατάκες είναι σύμφωνες μεταξύ τους. Η κύρια ευθύνη του ηχολήπτη είναι να διασφαλίσει ότι όλες οι μεταγλωττισμένες φωνές ακούγονται σαν να έχουν ηχογραφηθεί επιτόπου και έχουν ενσωματωθεί στο μουσικό και ηχητικό σύνολο, δηλαδή να έχει συνθέσει όλα τα ηχητικά κομμάτια ώστε να επιτευχθεί ένα καλό συνολικό αποτέλεσμα³.

3.2. Προσαρμογή της μεταγλώττισης για άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα

Η μεταγλώττιση είναι μια απαιτητική, δύσκολη και γεμάτη προκλήσεις διαδικασία που απαιτεί επαγγελματισμό και πειθαρχία. Όπως κάθε καλλιτεχνική προσπάθεια, προϋποθέτει σκληρή εκπαίδευση και εξειδικευμένη τεχνική. Όμως, μόλις κατακτηθεί η βασική εκπαίδευση, μπορεί επίσης να είναι πολύ διασκεδαστική. Ο κύριος στόχος του προγράμματος DUB-IN είναι να χρησιμοποιήσει τις διασκεδαστικές και χαλαρωτικές ιδιότητες της μεταγλώττισης για να βοηθήσει τα άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα να επικοινωνούν ευκολότερα και πιο αποτελεσματικά. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο όλες οι διαδικασίες που περιγράφονται παραπάνω θα προσαρμοστούν ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις ικανότητες της εν λόγω ομάδας πληθυσμού.

Αυτό που είναι σημαντικό για τα άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα δεν είναι να δημιουργήσουν ένα άψογο κομμάτι μεταγλώττισης, αλλά να μάθουν ότι έχουν μια φωνή που είναι ισχυρή και μπορεί να ακουστεί. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο του προγράμματος DUB-IN δεν θα στοχεύσουμε στον τέλειο συγχρονισμό των χειλιών, αλλά στην ικανότητα ανταπόκρισης. Δεν θα επιδιώξουμε μια υποκριτική ερμηνεία, αλλά τη βελτίωση και την ενίσχυση της έκφρασης μέσα από τη φωνή. Και το πιο σημαντικό, θα προσπαθήσουμε να κάνουμε όλους τους συμμετέχοντες να διασκεδάσουν. Το Εκπαιδευτικό πρόγραμμα στη μεταγλώττιση - Εγχειρίδιο εκπαιδευτή και το Πρόγραμμα του πρωταγωνιστή (Mayor Player Programme)- Βιβλίο ασκήσεων θα παρέχουν σε όλους τους συμμετέχοντες πρακτικούς τρόπους για να προσεγγίσουν τη μεταγλώττιση και να απολαύσουν αυτή την εκπαιδευτική εμπειρία. Το πιο σημαντικό πράγμα είναι η φωνή του καλλιτέχνη μεταγλώττισης, και αυτή μπορεί να είναι οποιαδήποτε φωνή που ταιριάζει και σε έναν χαρακτήρα.

Κεφάλαιο 4

Εξάσκηση: εκπαιδευτικές συνεδρίες

Στις εκπαιδευτικές συνεδρίες του DUB-In περιλαμβάνονται διάφορες πτυχές της ανάπτυξης επικοινωνιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων.

Η βασική εκπαίδευση περιλαμβάνει συνολικά 6 συνεδρίες:

- 1.** Εισαγωγική συνεδρία: ενημέρωση σχετικά με το περιεχόμενο του workshop, τους στόχους του, τις

³ Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλέπε Moragwa, 2020

τεχνικές μεταγλώττισης κ.α.

2. Πέντε συνεδρίες, η καθεμία βασισμένη σε μια καθημερινή κατάσταση διαφορετικής φύσης: ελεύθερος χρόνος, εκπαίδευση, εργασία, οικογένεια και συναλλαγές (τράπεζα, γιατρός, ψώνια κ.λπ.), τεχνικές υποκριτικής και μεταγλώττισης, όπως χρήση μικροφώνου, συγχρονισμός κ.λπ.

Παρακάτω παρουσιάζεται η δομή κάθε συνεδρίας:

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ DUB-IN

Θέμα	Μαθησιακοί στόχοι	Διάρκεια	Δραστηριότητες κατάρτισης
Καλωσόρισμα	Καλωσόρισμα των συμμετεχόντων και συστάσεις/ γνωριμία	5 λεπτά	Δραστηριότητα «σπασίματος πάγου»
Εισαγωγή στο εκπαιδευτικό DUB-IN	Γενική επισκόπηση των μαθημάτων. Επεξήγηση των αναμενόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Εκπαίδευση για τον τρόπο χρήσης της φωνής και έκφρασης συναισθήματος: τόνος, ένταση, ταχύτητα κ.λπ.	25 λεπτά	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσίαση επαγγελματικά μεταγλωττισμένων σκηνών ως παράδειγμα. • Παιχνίδι ρόλων που παριστάνει μια από τις σκηνές. • Συζήτηση για τη χρησιμότητα της φωνής στην επικοινωνία. • Συμπέρασμα, διατυπωμένο από τον εκπαιδευτή, σχετικά με τη σημασία της φωνής.
	Πρώτη επαφή με τον εξοπλισμό μεταγλώττισης	60 λεπτά	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσίαση και εξοικείωση με τον εξοπλισμό και τον τρόπο χρήσης του: μικρόφωνο, πρόγραμμα εγγραφής κ.λπ. • Εξάσκηση με χρήση του εξοπλισμού: ηχογράφηση μιας πρώτης μεταγλώττισης.
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		1 ώρα 30 λεπτά	

**ΣΥΝΕΔΡΙΕΣ 2-6 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΧΡΟΝΟ/
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ / ΕΡΓΑΣΙΑ / ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ / ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ**

Θέμα	Μαθησιακοί στόχοι	Διάρκεια	Δραστηριότητες κατάρτισης
1. ΠΡΟΘΕΡΜΑΝΣΗ	Γνωριμία και προθέρμανση	15 λεπτά	Ομαδικές δραστηριότητες με ασκήσεις προθέρμανσης
2. Εξοικείωση, πειραματισμοί και παιχνίδι ρόλων με τα προτεινόμενα σενάρια	Προσδιορισμός σεναρίων απαιτητικών κοινωνικών καταστάσεων/ αλληλεπιδράσεων	90 λεπτά	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσίαση των τριών επιλεγμένων σεναρίων. • Συζήτηση στην ομάδα σχετικά με τις δυσκολίες και τις απαιτήσεις για τους συμμετέχοντες, όπως αναδεικνύονται από τα σενάρια. • Παρουσίαση ενδεικτικών σκηνών που σχετίζονται με τα σενάρια. • Παιχνίδι ρόλων. • Ανατροφοδότηση από την ομάδα σχετικά με τη φωνή, το συναίσθημα, την αναπαράσταση κ.λπ.
3. Διάλειμμα		30 λεπτά	
4. Μεταγλώττιση των σεναρίων	Μεταγλώττιση και εκπαίδευση σε κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες	60 λεπτά	<p>Εκπαίδευση σε τεχνικές και δεξιότητες που απαιτούνται για τη μεταγλώττιση και την αναπαράσταση των σκηνών.</p> <p>Μεταγλώττιση μιας σκηνής.</p> <p>Παρακολούθηση της μεταγλωττισμένης σκηνής.</p> <p>Συζήτηση επί πιθανών βελτιώσεων.</p> <p>Επανεγγραφή.</p> <p>Επανάληψη με κάθε σκηνή.</p> <p>Προτάσεις εναλλακτικών διαλόγων.</p>
5. Ανατροφοδότηση		15 λεπτά	<p>Συζήτηση για το περιεχόμενο κάθε συνεδρίας.</p> <p>Ανατροφοδότηση σχετικά με το πώς λειτούργησε.</p>
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	3: 30 ώρες.		

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 1:

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ

1. ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ (5 λεπτά)

Καλωσορίστε τους συμμετέχοντες και κάντε μια άσκηση για να «σπάσει ο πάγος».

Άσκηση: Πείτε το όνομά σας

- **Σκοπός:** Να γνωριστείτε μεταξύ σας, να χαλαρώσετε και να συμμετάσχετε στην ομάδα, καθώς και να χρησιμοποιήσετε τη δική σας φωνή.
- **Περιγραφή:** Ο εκπαιδευτής ζητά από τους συμμετέχοντες να σχηματίσουν έναν κύκλο. Στη συνέχεια, ο ένας μετά τον άλλο, λένε τα ονόματά τους, καθώς και ένα πράγμα που αγαπούν να κάνουν και ένα πράγμα που δεν τους αρέσει να κάνουν. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής παίρνει ένα κουτί με κάρτες και ζητά από τους συμμετέχοντες να επιλέξουν μια κάρτα στην οποία είναι γραμμένα επίθετα όπως «ευτυχισμένος», «ευχαριστημένος», «αστείος», «θυμωμένος», «λυπημένος» κ.ο.κ. Ο καθένας παίρνει μια κάρτα και τη διαβάζει χωρίς να πει δυνατά τι γράφει η κάρτα. Στον κύκλο, όλοι αρχίζουν να λένε τα ονόματά τους σύμφωνα με το συναίσθημα που είναι γραμμένο στην κάρτα. Οι υπόλοιποι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν το συναίσθημα που εκφράζεται. Όταν όλοι έχουν πει τα ονόματά τους σύμφωνα με την επιλεγμένη κάρτα, βάζουν τις κάρτες πίσω στο κουτί. Η άσκηση αυτή επαναλαμβάνεται τουλάχιστον άλλες δύο φορές, έτσι ώστε διαφορετικοί συμμετέχοντες να εκφράσουν διαφορετικά συναισθήματα. Σε περίπτωση που η ίδια κάρτα επιλέγεται από τον ίδιο συμμετέχοντα, τότε ο συμμετέχων βρίσκει διαφορετικό τρόπο να εκφράσει το ίδιο συναίσθημα.

2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ DUB-IN (25 λεπτά)

Το πρώτο ερώτημα που τίθεται σε αυτό το εισαγωγικό μάθημα είναι: Τι είναι η μεταγλώττιση; Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να παρουσιάσουν μια σύντομη επισκόπηση του υποκεφαλαίου 1.1. του συγκεκριμένου προγράμματος σπουδών συνοδευόμενη από μερικές μεταγλωττισμένες σκηνές ως παραδείγματα. Αυτό είναι ένα ενδεικτικό παράδειγμα <https://www.youtube.com/watch?v=LFTyiWaCn-MA>

Ωστόσο, υπάρχουν πολλά παρόμοια παραδείγματα στο διαδίκτυο και κάθε εκπαιδευτής μπορεί να διαλέξει αναλόγως.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευτές θα πρέπει να εξηγήσουν τη σημασία της φωνής, την πολιτισμική της σημασία και τη σύνδεση της με τα συναισθήματα. Θα πρέπει να εστιάσουν στην έκφραση της φωνής σε σχέση με τον τόνο, την ένταση, την ταχύτητα κ.α. Μια επισκόπηση παρουσιάζεται στο υποκεφάλαιο 2.1. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευτές θα πρέπει να εξηγήσουν τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα και να τα συνδέσουν με το υποκεφάλαιο 2.2.

3. ΠΡΩΤΗ ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΟΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ ΜΕΤΑΓΛΩΤΤΙΣΗΣ (60 λεπτά)

Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν το κεφάλαιο 3 για αυτήν την ενότητα. Αρχικά, θα πρέπει να εξηγήσουν τα στάδια της μεταγλώττισης - υποκεφάλαιο 3.1.1. -, δηλαδή, προσαρμογή, συγχρονισμός κ.λπ. Δεύτερον, θα προχωρήσουν στην παρουσίαση των απαιτούμενων υποκριτικών ικανοτήτων. Τρίτον, θα συνεχίσουν με την παρουσίαση του εξοπλισμού και την εξήγηση του τρόπου χρήσης του, όπως το μικρόφωνο, το πρόγραμμα εγγραφής κ.λπ. Τέλος, θα γίνει παρουσίαση της εφαρμογής Dub-In.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 2:

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ

1. ΠΡΟΘΕΡΜΑΝΣΗ (15 λεπτά)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: ANIMAL DUBBING (5 λεπτά)

Οδηγίες: Ζητήστε από κάθε συμμετέχοντα να επιλέξει ένα ζώο και να κάνει τον ήχο του ζώου αυτού.

Στη συνέχεια, ο καθένας με τη σειρά του συστήνεται ως το ζώο αυτό. Για παράδειγμα, “Γεια σας, με λένε Γιώργο και είμαι λιοντάρι. Βρυχηθμός!”

Αφού συστηθούν όλοι, η ομάδα μπορεί να ξεκινήσει μια συζήτηση όπου θα συνεχίσουν να μιλούν ως το ζώο που επέλεξαν. Η συζήτηση μπορεί να αφορά οτιδήποτε - για παράδειγμα, τι τους αρέσει να τρώνε ή ποιες είναι οι αγαπημένες τους δραστηριότητες.

Αυτό το παιχνίδι είναι ένας διασκεδαστικός τρόπος για να ζεσταθεί το κλίμα μεταξύ των συμμετεχόντων. Είναι, επίσης, ένας καλός τρόπος για να εξασκηθούν στη φωνητική έκφραση και στον αυτοσχεδιασμό.

Αυτό το παιχνίδι μπορεί, επίσης, να γίνει με μεταφορικά μέσα (αυτοκίνητο, ηλεκτρικό αυτοκίνητο, πυροσβεστικό αυτοκίνητο, γερανός, αεροπλάνο κ.λπ...), μουσικά όργανα ή οποιοδήποτε άλλο θέμα.

2. ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ, ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΣΕΝΑΡΙΑ (60 λεπτά)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ - ΕΙΣΑΓΩΓΗ (20 λεπτά)

Αυτή η δραστηριότητα επιτρέπει στους συμμετέχοντες να αρχίσουν να επικεντρώνονται στη μεταγλώττιση, να εξερευνήσουν αλλά και να κατανοήσουν διάφορες κοινωνικές δεξιότητες με διασκεδαστικό και διαδραστικό τρόπο.

Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ζευγάρια.

Σε κάθε ζεύγος θα δοθεί ένας σύντομος διάλογος που περιλαμβάνει κοινωνικές δεξιότητες, όπως η ενεργός ακρόαση, η ενσυναίσθηση, η διεκδικητικότητα ή η επίλυση συγκρούσεων.

Για παράδειγμα:

Χαρακτήρες: Νίκη και ο Μάκης

Η Νίκη και ο Μάκης είναι φίλοι που ψάχνουν να βρουν κοινές δραστηριότητες για να κάνουν μαζί τα Σαββατοκύριακα.

Νίκη: (ενθουσιασμένος τόνος) Γεια σου, Μάκη! Σκεφτόμουν τι θα μπορούσαμε να κάνουμε αυτό το Σαββατοκύριακο. Τι θα έλεγες να πάμε για πεζοπορία; Άκουσα ότι υπάρχει ένα όμορφο μονοπάτι εδώ κοντά.

Μάκης: (διστακτικός τόνος) Στην πραγματικότητα, Νίκη, δεν μου αρέσει πολύ η πεζοπορία. Προτιμώ πιο χαλαρές δραστηριότητες, όπως το να πάω σε ένα μουσείο ή να δω μια ταινία.

Νίκη: (ακούει ενεργά) Εντάξει, Μάκη. Λατρεύω την πεζοπορία, αλλά καταλαβαίνω ότι δεν αρέσει σε όλους. Ίσως μπορούμε να βρούμε μια άλλη δραστηριότητα που να ταιριάζει στα ενδιαφέροντα και των δύο μας;

Μάκης: (δεκτικός σε προτάσεις) Σίγουρα, Νίκη. Είμαι ανοιχτός σε προτάσεις. Τι έχεις στο μυαλό σου;

Νίκη: (με κατανόηση) Τι θα λέγατε να περάσουμε το πρωί με πεζοπορία και το απόγευμα να επισκεφτούμε ένα μουσείο ή να δούμε μια ταινία; Με αυτόν τον τρόπο, θα απολαύσουμε και οι δύο τις δραστηριότητες που μας αρέσουν.

Μάκης: (διακριτικός) Αυτό ακούγεται καλό, Νίκη. Ας το κάνουμε!

Νίκη: (δυναμικά) Υπέροχα! Θα ψάξω για μονοπάτια πεζοπορίας το πρωί, και εσύ μπορείς να διαλέξεις το μουσείο ή την ταινία που θα πάμε το απόγευμα.

Μάκης: (ευγνώμων) Ευχαριστώ, Νίκη. Χαίρομαι που μπορέσαμε να βρούμε μια λύση που να αρέσει και για τους δυο μας.

Αναθέστε στα ζεύγη να διαβάσουν το σενάριο και να συζητήσουν την κοινωνική δεξιότητα που διαφαίνεται. Θα πρέπει να εντοπίσουν τα βασικά στοιχεία της δεξιότητας και τον τρόπο που μπορεί να εφαρμοστεί σε πραγματικές καταστάσεις.

Στη συνέχεια, τα ζεύγη θα εξασκηθούν στη μεταγλώττιση του διαλόγου, δίνοντας έμφαση στην κοινωνική δεξιότητα κατά την εκφορά του. Μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις δικές τους φωνές ή να προσπαθήσουν να ενσωματώσουν συγκεκριμένους τόνους, συναισθήματα ή φωνητικές ενδείξεις που αντικατοπτρίζουν την κοινωνική δεξιότητα που αναδεικνύεται.

Μετά την εξάσκηση, ένα ζευγάρι εθελοντών μπορεί να υλοποιήσει τη μεταγλώττιση μπροστά στην υπόλοιπη ομάδα.

Αφού το ζευγάρι ολοκληρώσει την αναπαράσταση, διευκολύνετε μια συζήτηση σχετικά με την κοινωνική δεξιότητα που διαφαίνεται στη σκηνή του. Κάντε ερωτήσεις όπως:

Ποια κοινωνική δεξιότητα αναδεικνύεται στη σκηνή;

Πώς μπορεί να εφαρμοστεί αυτή η κοινωνική δεξιότητα σε πραγματικές καταστάσεις;

Έχετε κάποια προσωπική εμπειρία στην οποία αυτή η κοινωνική δεξιότητα σας φάνηκε χρήσιμη;

Μετά από αυτό, μπορούμε να δώσουμε κάποιες πληροφορίες:

- **ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ:** Οι κοινωνικές δεξιότητες είναι ένα σύνολο συμπεριφορών που μας επιτρέπουν να αλληλεπιδρούμε και να σχετιζόμαστε με τους άλλους ικανοποιητικά και αποτελεσματικά. Οι κοινωνικές δεξιότητες μαθαίνονται, ενισχύονται και αναπτύσσονται μέρα με τη μέρα με την εξάσκηση.
- **ΔΙΕΚΔΙΚΗΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ:** η προσωπική ικανότητα που μας επιτρέπει να εκφράζουμε συναισθήματα, απόψεις και σκέψεις, την κατάλληλη στιγμή, με τον κατάλληλο τρόπο και χωρίς να αρνούμαστε ή να παραβλέπουμε τα δικαιώματα των άλλων. Είναι, δηλαδή, ένας τρόπος αποτελεσματικής αλληλεπίδρασης σε οποιαδήποτε κατάσταση που επιτρέπει στο άτομο να είναι άμεσο, ειλικρινές και εκφραστικό. Υπάρχουν τρία συγλ συμπεριφορές: παθητικό ή ανεσταλμένο, διεκδικητικό, επιθετικό.
  - **ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ/ ΑΝΕΣΤΑΛΜΕΝΟΣ:** Το άτομο δεν είναι ικανό να εκφράσει ανοιχτά τα συναισθήματα, τις σκέψεις και τις απόψεις του ή το κάνει με λάθος τρόπο (με ύφος που υποτιμά τον εαυτό του, απολογούμενο ή χωρίς αυτοπεποίθηση). Στόχος αυτού του τύπου συμπεριφοράς είναι η αποφυγή συγκρούσεων.
  - **ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΣ:** Χαρακτηρίζεται από την υπεράσπιση των προσωπικών δικαιωμάτων και την έκφραση συναισθημάτων ή απόψεων με αυταρχικό και κυρίαρχο τρόπο. Η συμπεριφορά αυτή μπορεί να εκφραστεί άμεσα μέσω προσβολών και ταπεινωτικών εκφράσεων ή έμμεσα μέσω προκλητικών βλεμμάτων και χειρονομιών.
  - **ΔΙΕΚΔΙΚΗΤΙΚΟΣ:** Εκφράζονται τα συναισθήματα, οι επιθυμίες, τα δικαιώματα και οι απόψεις του ατόμου, χωρίς να απειλεί, να εξαναγκάζει ή να τιμωρεί τους άλλους. Ανοιχτός στις απόψεις των

άλλων, δίνοντάς τους την ίδια σημασία με τη δική του. Υποδηλώνει σεβασμό προς τον εαυτό του και προς τους άλλους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: Η ΓΡΑΜΜΗ (10 λεπτά)

Εισαγωγή του θέματος «ελεύθερος χρόνος» με την ακόλουθη δραστηριότητα:

Ο εκπαιδευτής βρίσκει έναν ελεύθερο χώρο στην αίθουσα και τραβά μια νοητή γραμμή στο πάτωμα: *“Αυτό το άκρο της γραμμής σημαίνει «0/μηδέν/καθόλου/ποτέ» και αυτό το άκρο της γραμμής σημαίνει «καθημερινά, πολύ συχνά, συνέχεια».* Στις ερωτήσεις που θα σας κάνω, παρακαλώ να σηκωθείτε και σταθείτε κατά μήκος της γραμμής, ανάλογα με το ποια είναι η απάντησή σας στην ερώτηση” (Τα δύο άκρα της γραμμής πρέπει να υπενθυμίζονται σε κάθε ερώτηση).

Όλοι οι συμμετέχοντες σηκώνονται όρθιοι και ο εκπαιδευτής θέτει στους συμμετέχοντες τις ακόλουθες τρεις ερωτήσεις:

- a. Πόσο συχνά μέσα στην εβδομάδα μιλάτε σε αγνώστους;
- b. Πόσο συχνά τον μήνα αθλείστε;
- c. Πόσο συχνά την εβδομάδα πηγαίνετε κάπου για να διασκεδάσετε; Στον κινηματογράφο; Θέατρο; Στο πάρκο; Για ψώνια; Σε ποδοσφαιρικό αγώνα; ... (προσαρμόστε το στην ομάδα-στόχο σας)
- d. Πόσο συχνά παίρνετε το λεωφορείο;
- e. Πόσο συχνά συναντάτε τους φίλους σας;

Ο στόχος είναι να συνειδητοποιήσουμε ότι μας αρέσει να κάνουμε πράγματα και κατά τη διάρκειά τους πρέπει συχνά να μιλάμε με αγνώστους. Το να γνωρίζουμε πώς να ενεργούμε, να αντιδρούμε, να αλληλεπιδρούμε και να συνδεόμαστε με τους άλλους, μας ενδυναμώνει και μας κάνει να αισθανόμαστε ασφάλεια και αυτοπεποίθηση στο σχεδιασμό και την οργάνωση διαφόρων δραστηριοτήτων.

Μόλις τελειώσει αυτή η συζήτηση, μπορούμε επίσης να εισάγουμε τις έννοιες που σχετίζονται με τις πτυχές του ελεύθερου χρόνου:

- **ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ:** ο χρόνος που απομένει μετά την ικανοποίηση όλων των αναγκών και υποχρεώσεων. Διαφέρει από τον δημιουργικό ελεύθερο χρόνο, καθώς ο ελεύθερος χρόνος μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε δραστηριότητες που δεν δημιουργούν απαραίτητα ευχαρίστηση (επίσκεψη στο γιατρό).
- **ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ:** έχει σχέση τον τρόπο που χρησιμοποιείται ο ελεύθερος χρόνος, όταν πρόκειται για δραστηριότητες που οδηγούν σε προσωπική ικανοποίηση και οι οποίες ασκούνται ελεύθερα και εθελοντικά. Είναι ο χρόνος που χρησιμοποιείται για την ψυχαγωγία και την αναψυχή του ατόμου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: ΣΥΖΗΤΗΣΗ (10 λεπτά)

Συζητήστε ποια είναι τα σενάρια που θεωρούν ότι τους αφορούν και τους συμβαίνουν συχνά, καθώς και το τι μπορεί να είναι αγχωτικό σε αυτά; Παρουσιάστε τα τρία σενάρια, δείχνοντας τα βίντεο με ήχο και συζητήστε για την κατάσταση, τον στόχο και για το πώς αυτά μπορεί να δυσκολεύουν ή να προκαλούν ανησυχία:

- **ΣΕΝΑΡΙΟ 1** «Στα μέσα μαζικής μεταφοράς, ρωτήστε αν η θέση δίπλα σας είναι ελεύθερη»
Στόχος: Να ζητήσετε κάτι συγκεκριμένο

- **ΣΕΝΑΡΙΟ 2** «Σε μια συναυλία, ένα άτομο σας εμποδίζει τη θέα στη σκηνή. Πώς μπορείτε να του πείτε πως δεν βλέπετε;»
Στόχος: Να εκφράσετε μια ανάγκη
- **ΣΕΝΑΡΙΟ 3** «Οι παλιοί σας φίλοι από το λύκειο, με τους οποίους χάσατε επαφή όταν ξεκίνησε η ψυχική σας ασθένεια, επικοινωνούν μαζί σας για να σας ζητήσουν να πάτε σε ένα γεύμα παλιών αποφοίτων. Διστάζετε να πάτε, αλλά αποφασίζετε ότι θέλετε να ξαναβρεθείτε/ επανασυνδεθείτε μαζί τους και τελικά πηγαίνετε στο γεύμα».
Στόχος: Αποδοχή/απόρριψη μιας πρότασης

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4: DUB IT RIGHT! (20 λεπτά)

Χρησιμοποιήστε τα τρία βίντεο-σενάρια που προτείνονται. Αυτή η δραστηριότητα προϋποθέτει αυτοσχεδιασμό και δημιουργικότητα, καθώς οι συμμετέχοντες πρέπει να σκεφτούν τις ατάκες που ταιριάζουν με τη σκηνή και τους χαρακτήρες στην οθόνη.

1. Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες.
2. Παίξτε το βίντεο-σενάριο σε μια οθόνη, στο αθόρυβο.
3. Δώστε σε κάθε ομάδα λίγα λεπτά για να συζητήσει και να σκεφτεί το δικό της διάλογο για τη σκηνή. Ίσως χρειαστεί να δώσετε επιπλέον χρόνο μέχρι να σκεφτούν και να καταλήξουν το διάλογό τους.
4. Μόλις οι συμμετέχοντες είναι έτοιμοι, ξεκινήστε τη σκηνή από την αρχή και ζητήστε από τις ομάδες να μεταγλωττίσουν εκ περιτροπής τους διαλόγους.
5. Συνεχίστε με τις άλλες δύο σκηνές και εναλλάσσετε τους συμμετέχοντες, εξασφαλίζοντας ότι όλοι θα έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν.
6. Ίσως σας φανεί χρήσιμο να δώσετε μία φόρμα- πρότυπο στην οποία θα γραφτούν οι ατάκες και θα εξασφαλίσει τη δομή του διαλόγου της σκηνής.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5: ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ (30 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε τρεις ομάδες και κάθε ομάδα παίρνει ένα σενάριο: σε ένα δημόσιο μέσο μεταφοράς, σε μια συναυλία, σε γεύμα αποφοίτων.

- Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να σκεφτεί πώς θα μπορούσε να κυλήσει ο διάλογος με τρόπο που θα οδηγούσε σίγουρα σε παρεξήγηση, σε αποτυχία. Σκέφτονται πρώτα πώς θα αποτύχουν στην κατάσταση και δεν θα πετύχουν τον στόχο τους. Ποια στιχομυθία θα οδηγούσε σε μια δυσάρεστη κατάσταση; (ομαδική εργασία 10 λεπτών)
- Στη συνέχεια θα πρέπει να παρουσιάσουν (μόνο προφορικά) στην ολομέλεια (10 λεπτά, και για τις τρεις ομάδες μαζί)
- Επιστρέφουν στις μικρές ομάδες και εργάζονται πάνω σε ένα επιτυχημένο σενάριο: Τι πρέπει να πείτε ή τι θα μπορούσατε να πείτε, ώστε να νιώθετε άνετα σε μια κατάσταση, και από τις δύο πλευρές; Τι πρέπει να πείτε για να καταφέρετε αυτό που χρειάζεστε; Παραδείγματα χρήσιμων φράσεων; (10 λεπτά)

3. ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ (30 λεπτά)

4. Μεταγλώττιση των σεναρίων (60 λεπτά)

- Όλοι οι συμμετέχοντες πρέπει προηγουμένως να έχουν συναινέσει για την ηχογράφηση.
- Ξεκινώντας με το πρώτο σενάριο, προβάλλετε το βίντεο και διαβάστε το υπάρχον σενάριο στα ελληνικά.
- Εξηγήστε στους συμμετέχοντες τη σημασία του ρυθμού:
  - Ποιος είναι ο ρυθμός κάθε ατάκας; Αυτό μπορεί να ανιχνευθεί χωρίς τη χρήση της γλώσσας με τη χρήση χτύπων, ακαταλαβίστικων ή απλών ήχων. Αυτό καθορίζει επίσης την ταχύτητα κάθε ατάκας, η οποία συνδέεται με τον εγγενή στόχο κάθε πρότασης.
  - Η σημασία των παύσεων σε κάθε ατάκα, δηλαδή, πού σταματούν οι ηθοποιοί να μιλούν, πού κάνουν σύντομες παύσεις. Η αναπνοή. Αυτή συνδέεται επίσης με τον στόχο κάθε πρότασης, αλλά καθορίζει επίσης τη διάθεση και το συναίσθημα πίσω από κάθε ατάκα.
  - Ο τονισμός και η γενική διάθεση σε κάθε ατάκα.
- Οι συμμετέχοντες θα μεταγλωττίσουν και θα ηχογραφήσουν την πρώτη σκηνή, ακολουθώντας τις οδηγίες που παρέχονται στην παραπάνω δραστηριότητα.
- Ανάλογα με την πρόοδο της ομάδας, το δεύτερο πρόσωπο στο βίντεο μεταγλωττίζεται από τον εκπαιδευτή ή από άλλον συμμετέχοντα.
- Θα παρακολουθήσουν τη μεταγλωττισμένη σκηνή και θα συζητήσουν οποιαδήποτε βελτίωση θεωρούν ότι μπορεί να γίνει, σύμφωνα με την προηγούμενη συζήτηση για τη σημασία της προσαρμογής.
- Η σκηνή θα ηχογραφηθεί εκ νέου, με τις συμφωνημένες βελτιώσεις ή το επόμενο άτομο της ομάδας που εργάστηκε στο σενάριο προηγουμένως θα ηχογραφήσει με τις βελτιώσεις. Αυτό μπορεί να αποφασιστεί, όπως ταιριάζει στην πρόοδο των συμμετεχόντων.
- Κάθε συμμετέχων θα πρέπει να έχει μεταγλωττίσει τουλάχιστον μία σκηνή.
- Ανάλογα με την πρόοδο της ομάδας μπορεί να μείνει χρόνος και για δεύτερη σκηνή.
- Είναι σημαντικό, προκειμένου να φανεί ότι η μεταγλώττιση είναι μια διασκεδαστική διαδικασία, να παρέχεται μια εναλλακτική ηχογράφηση με ασυναρτησίες αντί για λόγια.

Η ροή των ενεργειών θα είναι η εξής:

1. Μεταγλώττιση της σκηνής
2. Παρακολούθηση της μεταγλωττισμένης σκηνής
3. Συζήτηση για πιθανές βελτιώσεις
4. Εγγραφή ξανά

ΣΕΝΑΡΙΟ 1. “Στα μέσα μαζικής μεταφοράς, ρωτήστε αν η θέση δίπλα σας είναι ελεύθερη”.

Προτείνεται η ακόλουθη συζήτηση:

Πρόσωπο 1: Γεια σας, καλημέρα

Πρόσωπο 2: Καλημέρα

Πρόσωπο 1: Συγγνώμη, είναι ελεύθερη η θέση αυτή;

Πρόσωπο 2: Ναι φυσικά

Πρόσωπο 1: Μπορώ να καθίσω εκεί;

Πρόσωπο 2: Ναι, καθίστε.

Πρόσωπο 1: Ευχαριστώ, είσαστε πολύ ευγενική.

Πρόσωπο 2: Παρακαλώ

Μπορείτε να μετρήσετε τις συλλαβές κάθε πρότασης και να σημειώσετε τη διάρκεια κάθε συλλαβής και κάθε πρότασης. Στη συνέχεια, μπορείτε να αντικαταστήσετε τις λέξεις με έναν ήχο που θα παραχθεί με κλειστό στόμα, όπως το μμμ...

ΣΕΝΑΡΙΟ 2. “Σε μια συναυλία, ένα άτομο σας εμποδίζει τη θέα. Πώς να μιλήσετε σε αυτό το άτομο;”

Προτείνεται η ακόλουθη συζήτηση:

Πρόσωπο 1: Γεια σας, συγγνώμη, δεν μπορώ να δω την σκηνή πολύ καλά.

Πρόσωπο 2: Συγγνώμη, τι είπατε;

Πρόσωπο 1: Λέω πως δεν μπορώ να δω την σκηνή πολύ καλά από εδώ, μήπως θα είχατε πρόβλημα να καθίσω δίπλα σας;

Πρόσωπο 2: Όχι φυσικά. Ελάτε να καθίσετε.

Πρόσωπο 1: Ευχαριστώ.

Πρόσωπο 2: Καλή θέαση.

Πρόσωπο 1: Ευχαριστώ πολύ.

Μπορείτε να μετρήσετε τις συλλαβές κάθε πρότασης και να σημειώσετε τη διάρκεια τους. Στη συνέχεια, μπορείτε να αντικαταστήσετε τις λέξεις με οποιεσδήποτε συλλαβές ή/και λέξεις που ανταποκρίνονται στο ρυθμό του κειμένου.

ΣΕΝΑΡΙΟ 3. “Οι παλιοί σας φίλοι από το λύκειο, με τους οποίους χάσατε την επαφή όταν ξεκίνησε η ψυχική σας ασθένεια, επικοινωνούν μαζί σας για να σας ζητήσουν να πάτε σε ένα γεύμα αποφοίτων. Διστάζετε να πάτε, αλλά τελικά αποφασίζετε ότι θέλετε να ξαναβρείτε επαφή μαζί τους και πηγαίνετε σε αυτό το γεύμα”.

Προτείνεται η ακόλουθη διατύπωση:

Πρόσωπο 1: Ναι

Πρόσωπο 2: Γεια, χρόνια και ζαμάνια, τι κάνεις; Ετοιμάζουμε ένα γεύμα αποφοίτων, θέλεις να έρθεις;

Πρόσωπο 1: Ναι, έχει περάσει πολύς καιρός, σε ευχαριστώ πάρα πολύ για την πρόσκληση, αλλά δεν ξέρω εάν θα μπορέσω να έρθω.

Πρόσωπο 2: Έλα, ξεκόλλα. Έχουμε πάρα πολύ καιρό να βρεθούμε όλοι μαζί και θα θέλαμε να ρθεις.

Πρόσωπο 1: Δεν ξέρω....

Πρόσωπο 2: Θα έχει πλάκα, είναι ένας καλός τρόπος για να έρθουμε σε επαφή και να περάσουμε καλά.

Πρόσωπο 1: Εντάξει, με έπεισες, θα έρθω. Ανυπομονώ να σας δω όλους.

Πρόσωπο 2: Υπέροχα, τα λέμε σύντομα. Όταν μάθω τη μέρα και την ώρα θα σου τηλεφωνήσω.

Πρόσωπο 1: Τέλεια. Ευχαριστώ που τηλεφώνησες.

Προφέρετε τις συλλαβές που ανταποκρίνονται στο ρυθμό του κειμένου και παράλληλα χρησιμοποιήστε τα χέρια ή/και τα πόδια σας για να περάσει ο ρυθμός και στο σώμα σας.

5. ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ (15 λεπτά)

Συνοψίστε τις σημαντικές πτυχές της συνεδρίας.

Όλοι οι συμμετέχοντες σηκώνονται όρθιοι και ο εκπαιδευτής θέτει στους συμμετέχοντες τις ακόλουθες ερωτήσεις (νοητή γραμμή, όπως προηγουμένως):

- Σε μια κλίμακα από το 1 (εντελώς βαρετό) έως το 10 (εξαιρετικά διασκεδαστικό): Πόσο σας άρεσε η σημερινή συνεδρία;
- Προχωρήστε από τη μία δραστηριότητα στην άλλη ρωτώντας πώς τους φάνηκε.
- Σε μια κλίμακα από το 1 (πολύ δύσκολο) έως το 10 (πολύ εύκολο): Πώς σας φάνηκε η σημερινή συνεδρία;
- Σε μια κλίμακα από το 1 (συμφωνώ απόλυτα) έως το 10 (διαφωνώ απόλυτα): πώς βαθμολογείτε τις ακόλουθες προτάσεις;
Δεν θα αλλάξω τίποτα από τη συνεδρία
Χαίρομαι που συμμετείχα σε αυτό
...

Ζητήστε από τους συμμετέχοντες ξεχωριστά να μιλήσουν για τους λόγους για τους οποίους στάθηκαν εκεί που στάθηκαν, ώστε να μάθετε τι ήταν ευχάριστο και τι ήταν απαιτητικό/δύσκολο.

Βεβαιωθείτε ότι αφήνετε τον απαραίτητο «χώρο», ώστε να διευκολυνθεί και να γίνει ομαδική συζήτηση, οι συμμετέχοντες να μοιραστούν τις σκέψεις, τις προοπτικές και τις προτάσεις τους. Ενθαρρύνετε την ανοιχτή και με σεβασμό επικοινωνία.

Σημειώστε τα κοινά θέματα, τους τομείς βελτίωσης και τα θετικά σχόλια που αναφέρθηκαν κατά τη διάρκεια της συζήτησης.

Συνοψίστε τα βασικά σημεία της συζήτησης και ευχαριστήστε τους συμμετέχοντες για την πολύτιμη συμβολή τους.

Τέλος, επιλύστε τυχόν παρεξηγήσεις ή δυσκολίες, αποφορτίστε το άγχος, εάν έχει προκύψει, ευχαριστήστε όλους για την προσπάθειά τους και κλείστε τη συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 3:

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ - ΠΡΟΘΕΡΜΑΝΣΗ (15 λεπτά)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ (5 λεπτά)

Σκοπός: Επικοινωνία, συμμετοχή σε ζευγάρια, παρατήρηση, συντονισμός, ακρίβεια, φαντασία.

Περιγραφή: Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε ζευγάρια, ο ένας είναι ο καθρέφτης και ο άλλος είναι ο άνθρωπος που κοιτάζει τον εαυτό του στον καθρέφτη. Ο ένας εκτελεί διάφορες κινήσεις και ο άλλος που κάνει τον καθρέφτη πρέπει να τις μιμηθεί. Ο εκπαιδευτής θα πρέπει να ενημερώσει τους συμμετέχοντες ότι ο ένας συμμετέχων πρέπει να ξεκινάει αργά, να έχει πάντα κατά νου τους φυσικούς περιορισμούς και τις δυνατότητες του/της ζευγαριού του του/της, να βρίσκεται πάντα σε κατά μέτωπο θέση ώστε ο/η σύντροφός του/της να μπορεί να τον/την βλέπει ανά πάσα στιγμή, να φροντίζει τον/την σύντρόφό του/της καθοδηγώντας τον/την στις δυσκολίες κ.ο.κ. Τα ζευγάρια, θα ήταν καλό, να ανταλλάσσουν τις απόψεις τους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: ΔΙΕΡΜΗΝΕΑΣ (10 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε ζευγάρια. Ο ένας αρχίζει να αφηγείται μια ιστορία χρησιμοποιώντας επαναλαμβανόμενα μόνο τη συλλαβή «μπλα» και ο άλλος, που δεν ξέρει τι λέει ο πρώτος, ερμηνεύει/μεταφράζει αυτά που λέει. Είναι σημαντικό το ζευγάρι να αλληλοϋποστηρίζεται, παράγοντας σύντομες φράσεις για μετάφραση. Το ζευγάρι θα πρέπει να επιδιώκει να έχει παρόμοιο ρυθμό, παύσεις, διάρκεια των φράσεων κ.ο.κ. Πρόκειται για μια διαδικασία που μοιάζει πολύ με τη μεταγλώττιση.

2. ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ, ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΣΕΝΑΡΙΑ (90 λεπτά)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Η ΓΡΑΜΜΗ (20 λεπτά)

Εισαγωγή στο σημερινό θέμα της εκπαίδευσης με την ακόλουθη δραστηριότητα:

Ο εκπαιδευτής βρίσκει έναν ελεύθερο χώρο στην αίθουσα τραβά μια νοητή γραμμή στο πάτωμα: “Αυτό το άκρο της γραμμής σημαίνει «0/μηδέν/καθόλου/ποτέ» και αυτό το άκρο της γραμμής σημαίνει «καθημερινά, πολύ συχνά, συνέχεια». Στις ερωτήσεις που θα σας κάνω, παρακαλώ να σηκωθείτε και σταθείτε κατά μήκος της γραμμής, ανάλογα με το ποια είναι η απάντησή σας στην ερώτηση”. (Τα δύο άκρα της γραμμής πρέπει να υπενθυμίζονται σε κάθε ερώτηση).

Όλοι οι συμμετέχοντες σηκώνονται και ο εκπαιδευτής θέτει στους συμμετέχοντες τις ακόλουθες τρεις ερωτήσεις:

- Πόσο συχνά μέσα στην εβδομάδα μιλάτε σε αγνώστους;
- Πόσο συχνά σε ένα μήνα παρακολουθείτε μαθήματα;
- Πόσο συχνά μέσα σε μια εβδομάδα πρέπει να συστήνεστε;
- Πόσο συχνά ζητάτε βοήθεια από κάποιον; Από έναν γείτονα; Από κάποιον συγγενή; Από έναν φίλο;
- Πόσο συχνά ζητάτε περαιτέρω διευκρινίσεις; Από έναν καθηγητή; Από γιατρό; Από έναν ...; (Προσαρμόστε ανάλογα με την ομάδα-στόχο)

Ο στόχος είναι να συνειδητοποιήσουμε ότι πρέπει να μιλάμε και να αλληλεπιδρούμε με τους ανθρώπους γύρω μας, ενώ παρακολουθούμε μαθήματα ή κάνουμε οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα. Το να γνωρίζουμε πώς να ενεργούμε, να αντιδρούμε, να αλληλεπιδρούμε και να συνδεόμαστε με τους άλλους, μας ενδυναμώνει και μας κάνει να αισθανόμαστε ασφάλεια και αυτοπεποίθηση στο σχεδιασμό και την

οργάνωση διαφόρων δραστηριοτήτων.

Μετά από αυτή τη δραστηριότητα θα μπορούσε να γίνει σύντομη συζήτηση σχετικά με το πώς αντιλαμβάνονται τα μέλη της ομάδας την έννοια της εκπαίδευσης. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω του «καταιγισμού ιδεών»: τα μέλη της ομάδας καλούνται να σκεφτούν τύπους εκπαίδευσης που γνωρίζουν, που έχουν συμμετάσχει στο παρελθόν ή που συμμετέχουν τώρα. Συζητήστε για τα είδη εκπαίδευσης μέσα από προσωπική εμπειρία και μπορείτε επίσης να αναφερθείτε στα εξής:

- **Εκπαίδευση ενηλίκων¹** : Η εκπαίδευση που απευθύνεται ειδικά σε άτομα που θεωρούνται από την κοινωνία, στην οποία ανήκουν, ως ενήλικες. Στοχεύει στη βελτίωση των τεχνικών ή επαγγελματικών τους προσόντων, στην περαιτέρω ανάπτυξη των ικανοτήτων τους, στον εμπλουτισμό των γνώσεών τους με σκοπό την ολοκλήρωση ενός επιπέδου τυπικής εκπαίδευσης ή στην απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων σε ένα νέο τομέα ή στην ανανέωση ή επικαιροποίηση των γνώσεών τους σε ένα συγκεκριμένο τομέα. Αυτό περιλαμβάνει επίσης αυτό που μπορεί να αναφέρεται ως “συνεχιζόμενη εκπαίδευση” ή “εκπαίδευση δεύτερης ευκαιρίας”.
- **Δια βίου μάθηση²** : Ο όρος δια βίου μάθηση αναφέρεται σε όλους τους τύπους εκπαίδευσης (τυπική, μη τυπική και άτυπη), αλλά ταυτόχρονα αναφέρεται και σε “μια φιλοσοφική αντίληψη, σύμφωνα με την οποία η εκπαίδευση θεωρείται ως μια μακροχρόνια διαδικασία που αρχίζει από τη γέννηση και διαρκεί σε όλη τη διάρκεια της ζωής”.
- **Τυπική μάθηση³** : Η μάθηση που λαμβάνει χώρα σε ένα οργανωμένο και δομημένο περιβάλλον (όπως σε ένα ίδρυμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης ή στην εργασία) και ορίζεται ρητά ως μάθηση (από άποψη στόχων, χρόνου ή πόρων). Η τυπική μάθηση είναι εμπρόθετη και επιθυμητή από τον ίδιο τον εκπαιδευόμενο. Συνήθως οδηγεί σε πιστοποίηση.
- **Άτυπη μάθηση⁴** : Μάθηση που προκύπτει από καθημερινές δραστηριότητες που σχετίζονται με την εργασία, την οικογένεια ή τον ελεύθερο χρόνο. Δεν είναι οργανωμένη ή δομημένη από άποψη στόχων, χρόνου ή μαθησιακής υποστήριξης. Η άτυπη μάθηση δεν είναι εμπρόθετη στις περισσότερες περιπτώσεις από την πλευρά του εκπαιδευόμενου. Τα αποτελέσματα της άτυπης μάθησης μπορούν να επικυρωθούν και να πιστοποιηθούν. Η άτυπη μάθηση αναφέρεται επίσης ως βιωματική ή περιστασιακή/τυχαία μάθηση.
- **Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ)⁵** : Εκπαίδευση και κατάρτιση που αποσκοπεί στο να εφοδιάσει τα άτομα με γνώσεις, τεχνογνωσία, δεξιότητες ή/και ικανότητες που απαιτούνται σε συγκεκριμένο επάγγελμα ή ευρύτερα στην αγορά εργασίας.
- **Εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς⁶** : “Μια εκπαίδευση που προωθεί τον αμοιβαίο σεβασμό και την αξία όλων των ατόμων και δημιουργεί εκπαιδευτικά περιβάλλοντα στα οποία η προσέγγιση της μάθησης, η θεσμική κουλτούρα και το πρόγραμμα σπουδών αντανακλούν την αξία της διαφορετικότητας” (UNESCO, 2020a, σ. 420).

1 <https://uis.unesco.org/en/glossary-term/adult-education>

2 <https://uis.unesco.org/en/glossary-term/adult-education>

3 CEDEFOP - ΚΕΝΤΡΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ. (1996): Γλωσσάριο Επαγγελματικής Κατάρτισης. Θεσσαλονίκη: CEDEFOP.

4 <https://www.cedefop.europa.eu/en/projects/validation-non-formal-and-informal-learning/european-inventory/european-inventory-glossary>

5 <https://www.cedefop.europa.eu/en/projects/validation-non-formal-and-informal-learning/european-inventory/european-inventory-glossary>

6 <https://www.european-agency.org/resources/glossary?page=7>

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (20 λεπτά)

Αυτή η δραστηριότητα επιτρέπει στους συμμετέχοντες να αρχίσουν να επικεντρώνονται στη μεταγλώττιση, αλλά και να εξερευνήσουν και να κατανοήσουν διάφορες κοινωνικές δεξιότητες με διασκεδαστικό και διαδραστικό τρόπο.

Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ζευγάρια.

Σε κάθε ζευγάρι θα δοθεί ένας σύντομος διάλογος που περιλαμβάνει κοινωνικές δεξιότητες, όπως η ενεργητική ακρόαση, η ενσυναίσθηση, η διεκδικητικότητα ή η επίλυση συγκρούσεων.

Αυτό μπορεί να είναι ένα δείγμα διαλόγου:

Σκηνή: Ο Γιάννης και η Σοφία είναι συμμαθητές που εργάζονται σε μια ομαδική εργασία για το εκπαιδευτικό τους πρόγραμμα.

Σενάριο:

Σοφία: (ενθουσιώδης τόνος) Γεια σου, Γιάννη! Ας συζητήσουμε πώς μπορούμε να μοιράσουμε τις δουλειές του έργου. Νομίζω ότι είναι σημαντικό να διασφαλίσουμε ότι όλοι θα συνεισφέρουν το ίδιο.

Γιάννης: (ανήσυχος τόνος) Καταλαβαίνω, Σοφία, αλλά κάποιες εργασίες απαιτούν συγκεκριμένες δεξιότητες. Μπορεί να μην αισθάνονται όλοι άνετα με αυτές.

Σοφία: (ακούγοντας ενεργά) Καταλαβαίνω τι εννοείς, Γιάννη. Μπορείς να μου δώσεις παραδείγματα εργασιών που πιστεύεις ότι μπορεί να είναι πρόκληση για ορισμένα μέλη της ομάδας;

Γιάννης: (εξηγώντας με ύφος) Βέβαια, για παράδειγμα, το κομμάτι της κωδικοποίησης μπορεί να είναι δύσκολο για κάποιους, αφού δεν έχουν όλοι εμπειρία στον προγραμματισμό.

Σοφία: (συμπνευτικός τόνος) Καταλαβαίνω. Θα πρέπει να λάβουμε υπόψη τα δυνατά σημεία του καθενός. Τι θα έλεγες να κάνουμε μια ομαδική συζήτηση για να προσδιορίσουμε τις ατομικές δεξιότητες και προτιμήσεις και στη συνέχεια να αναθέσουμε τα καθήκοντα αναλόγως;

Γιάννης: (στοχαστικός τόνος) Αυτή είναι μια δίκαιη λύση, Σοφία. Εξασφαλίζει ότι τα καθήκοντα ανατίθενται με βάση τις ικανότητες.

Σοφία: (δυναμικός τόνος) Εξαιρετικά! Ας προγραμματίσουμε τη συζήτηση και ας ενθαρρύνουμε την ανοιχτή επικοινωνία, ώστε όλοι να μπορούν να συνεισφέρουν αποτελεσματικά.

Γιάννης: (με ύφος ευγνωμοσύνης) Ευχαριστώ που σκέφτηκες την άποψή μου, Σοφία. Εκτιμώ την προθυμία σου να βρεις μια λύση.

Στη συνέχεια, τα ζευγάρια θα εξασκηθούν στη μεταγλώττιση του διαλόγου, επικεντρωμένα στην έμφαση της κοινωνικής δεξιότητας κατά την εκφορά του. Μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις δικές τους φωνές ή να προσπαθήσουν να ενσωματώσουν συγκεκριμένους τόνους, συναισθήματα ή φωνητικές ενδείξεις που αντικατοπτρίζουν την κοινωνική δεξιότητα που τονίζεται.

Μετά την εξάσκηση, ένα ζευγάρι, που επιθυμεί, μπορεί να υλοποιήσει τη μεταγλώττιση μπροστά στην υπόλοιπη ομάδα.

Αφού ολοκληρωθεί η μεταγλώττιση μπροστά στην ομάδα, διευκολύνετε τη συζήτηση σχετικά με την κοινωνική δεξιότητα που αποτυπώνεται στη σκηνή. Κάντε ερωτήσεις όπως:

Ποια κοινωνική δεξιότητα φαίνεται στη σκηνή;

Πώς μπορεί να εφαρμοστεί αυτή η κοινωνική δεξιότητα σε πραγματικές καταστάσεις;

Μπορείτε να σκεφτείτε κάποια προσωπική εμπειρία στην οποία θα ήταν χρήσιμη αυτή η κοινωνική δεξιότητα;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: DUB IT RIGHT! (20 λεπτά)

Χρησιμοποιήστε τα τρία βίντεο-σενάρια που παρέχονται. Αυτή η δραστηριότητα περιλαμβάνει αυτοσχεδιασμό και δημιουργικότητα, όπου οι συμμετέχοντες πρέπει να σκεφτούν τις ατάκες που ταιριάζουν με τη σκηνή και τους χαρακτήρες στην οθόνη.

1. Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες.
2. Παίξτε το βίντεο-σενάριο σε μια οθόνη, στο αθόρυβο.
3. Δώστε σε κάθε ομάδα λίγα λεπτά για να συζητήσει και να σκεφτεί το δικό της διάλογο για τη σκηνή. Ίσως χρειαστεί να δώσετε επιπλέον χρόνο μέχρι να σκεφτούν και να καταλήξουν το διάλόγό τους.
4. Μόλις οι συμμετέχοντες είναι έτοιμοι, ξεκινήστε τη σκηνή από την αρχή και ζητήστε από τις ομάδες να μεταγλωττίσουν εκ περιτροπής τους διαλόγους.
5. Συνεχίστε με τις άλλες δύο σκηνές και εναλλάσσετε τους συμμετέχοντες, εξασφαλίζοντας ότι όλοι θα έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν.
6. Ίσως σας φανεί χρήσιμο να δώσετε μία φόρμα- πρότυπο στην οποία θα γραφτούν οι ατάκες και θα εξασφαλίσει τη δομή του διαλόγου της σκηνής.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4 : ΣΥΖΗΤΗΣΗ (10 λεπτά)

Συζητήστε ποια είναι τα σενάρια που θεωρούν ότι τους αφορούν και τους συμβαίνουν συχνά, καθώς και το τι μπορεί να είναι αγχωτικό σε αυτά; Παρουσιάστε τα τρία σενάρια, δείχνοντας τα βίντεο με ήχο και συζητήστε για την κατάσταση, τον στόχο και για το πώς αυτά μπορεί να δυσκολεύουν ή να προκαλούν ανησυχία:

- **ΣΕΝΑΡΙΟ 1** «Δώστε κάποιες πληροφορίες για τον εαυτό σας, χρησιμοποιώντας τις συνήθειες εισαγωγικές φράσεις (όνομα, από πού είστε, ηλικία, προηγούμενο σχολείο ή εργασία, χόμπι, γιατί παρακολουθείτε το εκπαιδευτικό)»
- **ΣΕΝΑΡΙΟ 2** «Ρωτάτε κάποιον μετά το μάθημα αν μπορείτε να συγκρίνετε τις σημειώσεις σας, επειδή όλα ειπώθηκαν τόσο γρήγορα σήμερα που δεν είστε σίγουροι αν τα γράψατε όλα σωστά».
- **ΣΕΝΑΡΙΟ 3** «Ζητήστε από τον καθηγητή να εξηγήσει κάτι που δεν έχετε καταλάβει με πιο απλό τρόπο».

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5 : ΠΑΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ (30 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε τρεις ομάδες και κάθε ομάδα αναλαμβάνει ένα σενάριο.

- Κάθε ομάδα καλείται να σκεφτεί πώς θα μπορούσε να εξελιχθεί ο διάλογος ώστε να οδηγήσει σίγουρα σε παρεξήγηση, σε αποτυχία. Σκέφτονται πρώτα πώς θα αποτύχουν, δεν θα πετύχουν τον στόχο τους στην κατάσταση. Τι θα έπρεπε να πείτε για να φτάσετε σε μια άβολη κατάσταση; (εργασία σε ομάδες, 10 λεπτά)
- Στη συνέχεια θα πρέπει να παρουσιάσουν (μόνο προφορικά) στην ολομέλεια (10 λεπτά, και για τις τρεις ομάδες μαζί)
- Επιστρέφουν στις μικρές ομάδες και εργάζονται πάνω σε ένα επιτυχημένο σενάριο: Τι πρέπει ή θα μπορούσατε να πείτε για να έχετε μια καλή αίσθηση στην κατάσταση, και από τις δύο πλευρές; Τι πρέπει να πείτε για να καταφέρετε αυτό που χρειάζεστε; Ποια φράση θα ήταν αποτελεσματική; (10 λεπτά)

3. ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ (30 λεπτά)

4. Μεταγλώττιση των σεναρίων (60 λεπτά)

- Όλοι οι συμμετέχοντες πρέπει προηγουμένως να έχουν συναινέσει για την ηχογράφιση.
- Ξεκινώντας με το πρώτο σενάριο, προβάλλετε το βίντεο και διαβάστε το υπάρχον σενάριο στα ελληνικά.
- Αυτή η συνεδρία θα επικεντρωθεί στη σημασία της προσαρμογής:
  - Γιατί η διάρκεια κάθε ατάκας είναι σημαντική; Ποια είναι η ταχύτητα κάθε ατάκας; Αυτό συνδέεται με τον στόχο κάθε πρότασης.
  - Η σημασία των παύσεων σε κάθε ατάκα, δηλαδή, πού σταματούν οι ηθοποιοί να μιλούν και πού κάνουν σύντομες παύσεις. Η αναπνοή. Αυτή συνδέεται επίσης με τον στόχο κάθε πρότασης, αλλά καθορίζει επίσης τη διάθεση και το συναίσθημα πίσω από κάθε ατάκα.
  - Ο τονισμός και η γενική διάθεση σε κάθε ατάκα.
- Οι σκηνές θα μεταγλωττιστούν και θα ηχογραφηθούν, ακολουθώντας τις κατευθυντήριες οδηγίες που δόθηκαν στην προηγούμενη δραστηριότητα του παιχνιδιού ρόλων.
- Κάθε άτομο μεταγλωττίζει τη σκηνή που ταιριάζει στο σενάριο στο οποίο εργάστηκε προηγουμένως.
- Ανάλογα με την πρόοδο της ομάδας, το δεύτερο πρόσωπο στο βίντεο μεταγλωττίζεται από τον εκπαιδευτή ή από άλλον συμμετέχοντα.
- Θα παρακολουθήσουν τη μεταγλωττισμένη σκηνή και θα συζητήσουν οποιαδήποτε βελτίωση θεωρούν ότι μπορεί να γίνει, σύμφωνα με την προηγούμενη συζήτηση για τη σημασία της προσαρμογής.
- Η σκηνή θα ηχογραφηθεί εκ νέου, με τις συμφωνημένες βελτιώσεις ή το επόμενο άτομο της ομάδας που εργάστηκε στο σενάριο προηγουμένως θα ηχογραφήσει με τις βελτιώσεις. Αυτό μπορεί να αποφασιστεί, όπως ταιριάζει στην πρόοδο των συμμετεχόντων.
- Κάθε συμμετέχων θα πρέπει να έχει μεταγλωττίσει τουλάχιστον μία σκηνή.
- Ανάλογα με την πρόοδο της ομάδας μπορεί να μείνει χρόνος και για δεύτερη σκηνή.
- Είναι σημαντικό, προκειμένου να φανεί ότι η μεταγλώττιση είναι μια διασκεδαστική διαδικασία, να παρέχεται μια εναλλακτική ηχογράφιση με ασυναρτησίες αντί για λόγια.

Η ροή των ενεργειών θα είναι η εξής:

1. Μεταγλώττιση της σκηνής
2. Παρακολούθηση της μεταγλωττισμένης σκηνής
3. Συζήτηση για πιθανές βελτιώσεις
4. Εγγραφή ξανά

ΣΕΝΑΡΙΟ 1. «Δώστε κάποιες πληροφορίες για τον εαυτό σας, χρησιμοποιώντας τις συνηθισμένες εισαγωγικές φράσεις (όνομα, από πού είστε, ηλικία, προηγούμενο σχολείο ή εργασία, χόμπι, γιατί παρακολουθείτε το μάθημα)».

Πρόσωπο 1: Γεια σας παιδιά, καλώς ήρθατε στο ακαδημαϊκό έτος 2022-2023. Ονομάζομαι Μαργαρίτα Τρούμπου και είμαι η Διευθύντρια σας και διδάσκω Φυσική. Θα θέλατε να μας συστηθείτε;

Πρόσωπο 2: Ναι, φυσικά. Με λένε Μιχαέλα και είμαι 25 χρονών και επέστρεψα στο Λύκειο γιατί θέλω να πάρω το απολυτήριο μου.

Πρόσωπο 1: Χάρηκα για τη γνωριμία Μιχαέλα! Από πού είσαι;

Πρόσωπο 2: Είμαι από τη Θεσσαλονίκη και ζω στην Αθήνα από το 2010.

Πρόσωπο 1: Α! Φανταστικά! Εργάζεσαι; Έχεις κάποιο χόμπι;

Πρόσωπο 2: Εργάζομαι σε έναν κοινωνικό συνεταιρισμό από το 2019. Μου αρέσει να επισκευάζω υπολογιστές και αυτό είναι το κύριο χόμπι μου, αλλά θα ήθελα πολύ να μπορούσα να μπω σε μια σχολή πληροφορικής και να το κάνω επάγγελμα.

Πρόσωπο 1: Ευχαριστώ, ευχαριστώ πολύ Μιχαέλα! Ευχαριστώ

Συμβουλές για τη χρήση της προσαρμογής σε αυτόν τον διάλογο

- Ενημερώστε την ομάδα: «Ο τόνος και η διάθεση που χρησιμοποιείτε πρέπει να είναι ίδια με αυτή του ηθοποιού» «Η έκφραση του σώματος που χρησιμοποιείτε πρέπει να είναι ίδια με αυτή του ηθοποιού».
- Σημειώστε τα σημεία που γίνονται οι παύσεις και οι αναπνοές πάνω στα κείμενα των διαλόγων.
- Χρησιμοποιήστε διαφορετικά σύμβολα για διαφορετικές καταστάσεις (π.χ. / για παύση, ^ για αναπνοή).
- Εντοπίστε στο βίντεο το περιβάλλον/τη στάση όταν το άτομο αρχίζει να μιλάει.
- Συζητήστε για τη διάθεση, αναγνωρίστε το συναίσθημα και προσπαθήστε να το αξιοποιήσετε στην αναπαράσταση. Για παράδειγμα, αναγνωρίστε ότι ένα άτομο αισθάνεται άγχος και μιλάει γρήγορα. Σημειώστε το στο κείμενο των διαλόγων.

ΣΕΝΑΡΙΟ 2. «Ρωτάς κάποιον μετά το μάθημα αν μπορείς να συγκρίνεις τις σημειώσεις σου με τις δικές του, γιατί όλα ειπώθηκαν πολύ γρήγορα σήμερα και δεν είσαι σίγουρος αν τα έγραψες όλα σωστά».

Πρόσωπο 1: Γεια σου Οδυσσέα!

Πρόσωπο 2: Γεια σου Μαργαρίτα!

Πρόσωπο 1: Θα ήθελα να σου ζητήσω μια χάρη...

Πρόσωπο 2: Βέβαια, τι τρέχει;

Πρόσωπο 1: Δυσκολεύτηκα σήμερα στα μαθηματικά και δεν νομίζω ότι κράτησα πολύ καλές σημειώσεις και αναρωτιόμουν αν θα μπορούσες να μοιραστείς τις σημειώσεις σου...

Πρόσωπο 2: Φυσικά και μπορείς, ορίστε! Το σημερινό μάθημα ήταν υπέροχο. Θα το καταλάβεις...

Πρόσωπο 1: Αχ με σώζεις, σε ευχαριστώ πολύ!

Συμβουλές για τη χρήση της προσαρμογής σε αυτόν τον διάλογο

- Ενημερώστε την ομάδα: «Ο τόνος και η διάθεση που χρησιμοποιείτε πρέπει να είναι ίδια με αυτή του ηθοποιού» «Η έκφραση του σώματος που χρησιμοποιείτε πρέπει να είναι ίδια με αυτή του ηθοποιού».
- Σημειώστε τις παύσεις και τις αναπνοές στα κείμενα των διαλόγων.
- Χρησιμοποιήστε διαφορετικά σύμβολα για διαφορετικές καταστάσεις (π.χ. / για παύση, ^ για αναπνοή).
- Εντοπίστε στο βίντεο το περιβάλλον/τη στάση σώματος όταν το άτομο αρχίζει να μιλάει.
- Συζητήστε για τη διάθεση, αναγνωρίστε το συναίσθημα και προσπαθήστε να το αξιοποιήσετε. Για παράδειγμα, αναγνωρίστε ότι ένα άτομο αισθάνεται άγχος και μιλάει γρήγορα. Σημειώστε το στα κείμενα των διαλόγων.

ΣΕΝΑΡΙΟ 3. “Ζητήστε από τον καθηγητή να εξηγήσει κάτι που δεν έχετε καταλάβει με απλούστερο τρόπο”.

Πρόσωπο 1: Με συγχωρείτε, θέλω να σας κάνω μια ερώτηση...

Πρόσωπο 2: Ναι, παρακαλώ, καθίστε. Είμαι όλη αυτιά.

Πρόσωπο 1: Νομίζω ότι δεν κατάλαβα μερικές λεπτομέρειες από την ενότητα για τους αλγορίθμους.

Πρόσωπο 2: Θέλετε να επαναλάβω;

Πρόσωπο 1: Ναι, παρακαλώ, αλλά θα το εκτιμούσα αν μου το εξηγούσατε με διαφορετικά λόγια.

Πρόσωπο 2: Εντάξει, θα προσπαθήσω να χρησιμοποιήσω απλούστερες λέξεις και να το εξηγήσω αργά.

Πρόσωπο 1: Τέλεια.

Πρόσωπο 2: Είστε εντάξει με αυτό;

Πρόσωπο 1: Ναι, σας ευχαριστώ πολύ!

Συμβουλές για τη χρήση της προσαρμογής σε αυτόν τον διάλογο

- Ενημερώστε την ομάδα: «Ο τόνος και η διάθεση που χρησιμοποιείτε πρέπει να είναι ίδια με αυτή του ηθοποιού» «Η έκφραση του σώματος που χρησιμοποιείτε πρέπει να είναι ίδια με αυτή του ηθοποιού».
- Σημειώστε παύσεις και αναπνοές στα κείμενα των διαλόγων.
- Χρησιμοποιήστε διαφορετικά σύμβολα για διαφορετικές καταστάσεις (π.χ. / για παύση, ^ για αναπνοή).
- Εντοπίστε στο βίντεο το περιβάλλον/τη στάση όταν το άτομο αρχίζει να μιλάει.
- Συζητήστε για τη διάθεση, αναγνωρίστε το συναίσθημα και προσπαθήστε να το εκμεταλλευτείτε. Για παράδειγμα, αναγνωρίστε ότι ένα άτομο αισθάνεται άγχος και μιλάει γρήγορα. Σημειώστε το στα κείμενα των διαλόγων.

5. ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ (5 λεπτά)

Συνοψίστε τα σημαντικά σημεία της συνεδρίας.

Όλοι οι συμμετέχοντες σηκώνονται όρθιοι και ο εκπαιδευτής θέτει στους συμμετέχοντες την ακόλουθη ερώτηση (διαφορετική τοποθέτηση στη νοητή γραμμή, όπως προηγουμένως):

- Σε μια κλίμακα από το 1 (εντελώς βαρετό) έως το 10 (εξαιρετικά διασκεδαστικό): Πόσο σας άρεσε η σημερινή συνεδρία;
- Προχωρήστε από τη μία δραστηριότητα στην άλλη ρωτώντας πώς τους φάνηκε.
- Σε μια κλίμακα από το 1 (πολύ δύσκολο) έως το 10 (πολύ εύκολο): Πώς σας φάνηκε η σημερινή συνεδρία;
- Σε μια κλίμακα από το 1 (συμφωνώ απόλυτα) έως το 10 (διαφωνώ απόλυτα): πώς βαθμολογείτε τις ακόλουθες προτάσεις;

Δεν θα αλλάξω τίποτα από τη συνεδρία

Χαίρομαι που συμμετείχα σε αυτό...

Ζητήστε από τους συμμετέχοντες ξεχωριστά να μιλήσουν για τους λόγους για τους οποίους στάθηκαν εκεί που στάθηκαν, ώστε να μάθετε τι ήταν ευχάριστο και τι ήταν απαιτητικό/δύσκολο.

Βεβαιωθείτε ότι αφήνετε τον απαραίτητο «χώρο», ώστε να διευκολυνθεί και να γίνει ομαδική συζήτηση, οι συμμετέχοντες να μοιραστούν τις σκέψεις, τις προοπτικές και τις προτάσεις τους. Ενθαρρύνετε την ανοιχτή και με σεβασμό επικοινωνία.

Σημειώστε τα κοινά θέματα, τους τομείς βελτίωσης και τα θετικά σχόλια που αναφέρθηκαν κατά τη διάρκεια της συζήτησης.

Συνοψίστε τα βασικά σημεία της συζήτησης και ευχαριστήστε τους συμμετέχοντες για την πολύτιμη συμβολή τους.

Τέλος, επιλύστε τυχόν παρεξηγήσεις ή δυσκολίες, αποφορτίστε το άγχος, εάν έχει προκύψει, ευχαριστήστε όλους για την προσπάθειά τους και κλείστε τη συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 4:

ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

1. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ – ΠΡΟΘΕΡΜΑΝΣΗ (15 λεπτά)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: SILENT DUBBING (15 λεπτά)

Σε ζευγάρια των δύο (ή τριών) ατόμων: Το ένα άτομο παίρνει αθόρυβα, χωρίς να μιλάει, μια θέση/ έκφραση- είτε με ολόκληρο το σώμα του/της είτε μόνο με το πρόσωπο (π.χ. συνοφρυωμένο, θυμωμένο βλέμμα, σκύψιμο, παλάμη στο πρόσωπο). Το άλλο άτομο «κατονομάζει» αυτό που το σιωπηλό άτομο μπορεί να σκέφτεται εκείνη τη στιγμή, λαμβάνοντας υπόψη την έκφραση ή τη στάση του. Στη συνέχεια «δίνει φωνή» στο τι μπορεί να σκέφτεται ή να νιώθει το σιωπηλό άτομο π.χ. Θυμωμένος, έκπληκτος, εξαντλημένος κ.λπ. Μια πρόταση ή μόνο μια λέξη είναι αρκετή.

2. ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ, ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΣΕΝΑΡΙΑ (90 λεπτά)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Η ΓΡΑΜΜΗ (10 λεπτά)

Εισαγωγή του σημερινού θέματος με την ακόλουθη δραστηριότητα:

Ο εκπαιδευτής βρίσκει έναν ελεύθερο χώρο στην αίθουσα και τραβά μια νοητή γραμμή στο πάτωμα: “Αυτό το άκρο της γραμμής σημαίνει «0/μηδέν/καθόλου/ποτέ» και αυτό το άκρο της γραμμής σημαίνει «καθημερινά, πολύ συχνά, συνέχεια». Στις ερωτήσεις που θα σας κάνω, παρακαλώ να σηκωθείτε και σταθείτε κατά μήκος της γραμμής, ανάλογα με το ποια είναι η απάντησή σας στην ερώτηση”. (Τα δύο άκρα της γραμμής πρέπει να υπενθυμίζονται σε κάθε ερώτηση).

Όλοι οι συμμετέχοντες σηκώνονται όρθιοι και ο εκπαιδευτής θέτει στους συμμετέχοντες τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Πόσο συχνά μέσα στην εβδομάδα μιλάτε σε αγνώστους;
2. Πόσο συχνά μέσα στο μήνα πηγαίνετε στο γιατρό; (Ίσως αρχικά να ρωτήσετε “σε μια εβδομάδα”).
3. Πόσο συχνά μέσα στην εβδομάδα πηγαίνετε κάπου για να ψωνίσετε κάτι;
4. Πόσο συχνά αγοράζετε κάτι να φάτε ή να πιείτε σε ένα σούπερ μάρκετ;

Ο στόχος είναι να συνειδητοποιήσουμε ότι συχνά πρέπει να μιλάμε με αγνώστους σε τακτική βάση λόγω αναγκών μας που σχετίζονται με κοινωνικές συναλλαγές. Επομένως, είναι σημαντικό να ξέρουμε πώς να ενεργούμε, πώς να αντιδρούμε και να αλληλεπιδρούμε με τους άλλους, για μια συναλλαγή. Οι επιτυχείς συναλλαγές μας ενδυναμώνουν και μας κάνουν να αισθανόμαστε ικανοί και ασφαλείς.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (20 λεπτά)

Αυτή η δραστηριότητα επιτρέπει στους συμμετέχοντες να αρχίσουν να επικεντρώνονται στη μεταγλώττιση, να εξερευνήσουν αλλά και να κατανοήσουν διάφορες κοινωνικές δεξιότητες με διασκεδαστικό και διαδραστικό τρόπο.

Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ζευγάρια.

Σε κάθε ζεύγος θα δοθεί ένας σύντομος διάλογος που περιλαμβάνει κοινωνικές δεξιότητες, όπως η ενεργός ακρόαση, η ενσυναίσθηση, η διεκδικητικότητα ή η επίλυση συγκρούσεων.

Για παράδειγμα:

Σενάριο: “Επιλέγοντας ένα δώρο”

Χαρακτήρες: Χριστίνα και Σοφία

Σκηνή: Η Χριστίνα και η Σοφία είναι φίλες και ψωνίζουν ένα δώρο γενεθλίων για την κοινή τους φίλη.

Σενάριο:

Χριστίνα: (ενθουσιώδης τόνος) Γεια σου, Σοφία! Ας βρούμε το τέλειο δώρο γενεθλίων για τη Βάσω. Νομίζω ότι θα της άρεσε πολύ ένα κόσμημα.

Σοφία: (στοχαστικός τόνος) Ωραία η ιδέα σου, Χριστίνα, αλλά ξέρω ότι η Βάσω προτιμά τα πρακτικά δώρα από τα αξεσουάρ.

Χριστίνα: (ενεργητική ακρόαση) Καταλαβαίνω τι εννοείς, Σοφία. Μπορείς να μου δώσεις μερικά παραδείγματα πρακτικών δώρων που νομίζεις ότι η Βάσω θα εκτιμούσε;

Σοφία: (εξηγώντας τον τόνο) Βέβαια, για παράδειγμα, ξέρω ότι ήθελε ένα νέο μπλέντερ για την κουζίνα της ή ένα ταξιδιωτικό σακίδιο για το ταξίδι που θα κάνει.

Χριστίνα: (συμπνευτικός τόνος). Είναι σημαντικό να λαμβάνουμε υπόψη τις προτιμήσεις της Βάσως. Τι θα έλεγες να φτιάξουμε μια λίστα με πρακτικές ιδέες για δώρα και μετά να αποφασίσουμε μαζί;

Σοφία: (στοχαστικός τόνος) Ωραία ιδέα, Χριστίνα. Με αυτό τον τρόπο σίγουρα θα επιλέξουμε κάτι που να ταιριάζει με τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες της Βάσως.

Χριστίνα: (δυναμικός τόνος) Υπέροχα! Ας αφιερώσουμε λίγο χρόνο για να σκεφτούμε και να βρούμε διάφορες πρακτικές επιλογές δώρων. Μπορούμε να μοιραστούμε τις σκέψεις μας και να πάρουμε μια απόφαση μαζί.

Σοφία: (τόνος ευγνωμοσύνης) Σε ευχαριστώ που άκουσες στην ιδέα μου, Χριστίνα. Εκτιμώ την πρόθεση σου να βρούμε ένα δώρο που η Βάσω θα εκτιμήσει πραγματικά.

Σε αυτό το σενάριο, δίνεται έμφαση στην ενεργητική ακρόαση, την ενσυναίσθηση, τη διεκδικητικότητα και την επίλυση συγκρούσεων στο πλαίσιο της αγοράς ενός δώρου. Οι χαρακτήρες επιδεικνύουν τη σημασία του να ακούει ο ένας τις προτάσεις του άλλου, να συμπάσχει με τις προτιμήσεις του παραλήπτη του δώρου και να βρίσκει μια συνεργατική λύση που εξασφαλίζει ότι το επιλεγμένο δώρο είναι προσεγμένο και πρακτικό. Οι συμμετέχοντες μπορούν να εξασκηθούν στη μεταγλώττιση αυτής της σκηνής, δίνοντας προσοχή στον τόνο και την εκφορά που αντικατοπτρίζει τα συναισθήματα και το στυλ επικοινωνίας των χαρακτήρων. Μετά την αναπαράσταση, η ομάδα μπορεί να συζητήσει τις στρατηγικές ενεργητικής ακρόασης, ενσυναίσθησης, διεκδικητικότητας και επίλυσης συγκρούσεων που διαφαίνονται στο σενάριο.

Μετά την εξάσκηση, ένα ζευγάρι, που επιθυμεί, μπορεί να υλοποιήσει τη μεταγλώττιση μπροστά στην υπόλοιπη ομάδα.

Αφού ολοκληρωθεί η μεταγλώττιση μπροστά στην ομάδα, διευκολύνετε τη συζήτηση σχετικά με την κοινωνική δεξιότητα που αποτυπώνεται στη σκηνή. Κάντε ερωτήσεις όπως:

Ποια κοινωνική δεξιότητα φαίνεται στη σκηνή;

Πώς μπορεί να εφαρμοστεί αυτή η κοινωνική δεξιότητα σε πραγματικές καταστάσεις;

Μπορείτε να σκεφτείτε κάποια προσωπική εμπειρία στην οποία θα ήταν χρήσιμη αυτή η κοινωνική δεξιότητα;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: DUB IT RIGHT! (20 λεπτά)

Χρησιμοποιήστε τα τρία βίντεο-σενάρια που παρέχονται. Αυτή η δραστηριότητα περιλαμβάνει αυτοσχεδιασμό και δημιουργικότητα, όπου οι συμμετέχοντες πρέπει να σκεφτούν τις ατάκες που ταιριάζουν με τη σκηνή και τους χαρακτήρες στην οθόνη.

- 1.** Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες.
- 2.** Αναπαράγετε το σενάριο- βίντεο σε μια οθόνη και απενεργοποιήστε τον αρχικό ήχο.
- 3.** Δώστε σε κάθε ομάδα λίγα λεπτά για να συζητήσει και να σκεφτεί το δικό της διάλογο για τη σκηνή. Εξετάστε το ενδεχόμενο να προσθέσετε ένα χρονικό όριο για να επινοήσουν το διάλογό τους.
- 4.** Μόλις οι συμμετέχοντες είναι έτοιμοι, ξεκινήστε ξανά τη σκηνή και κάθε ομάδα μεταγλωττίζει εκ περιτροπής τους διαλόγους.
- 5.** Συνεχίστε να παίζετε με τις άλλες δύο σκηνές και εναλλάσσετε τους συμμετέχοντες για να εξασφαλίσετε ότι όλοι θα έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν.
- 6.** Μπορεί να είναι χρήσιμο να παρέχεται ένα πρότυπο όπου θα γράφονται οι γραμμές και το οποίο θα παρέχει τη δομή του διαλόγου της σκηνής.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4 : DISKUSSION (10 Minuten)

Συζητήστε ποια είναι τα σενάρια που θεωρούν ότι τους αφορούν και τους συμβαίνουν συχνά, καθώς και το τι μπορεί να είναι αγχωτικό σε αυτά; Παρουσιάστε τα τρία σενάρια, δείχνοντας τα βίντεο με ήχο και συζητήστε για την κατάσταση, τον στόχο και για το πώς αυτά μπορεί να δυσκολεύουν ή να προκαλούν ανησυχία:

- **ΣΕΝΑΡΙΟ 1** «Σε ένα κατάστημα ρούχων, αναζητάτε έναν υπάλληλο για να ρωτήσετε, αν έχουν αυτό το ρούχο σε διαφορετικό μέγεθος ή χρώμα».
Στόχος: Ζητάτε περισσότερες πληροφορίες, διευκρινίσεις, να μιλά πιο αργά...
- **ΣΕΝΑΡΙΟ 2** «Στο ταμείο του σούπερ μάρκετ. Πώς να μιλήσετε στον ταμιά και στους άλλους ανθρώπους στην ουρά και να τους πείτε ότι αγχώνεστε και ότι νιώθετε πιεσμένοι».
Στόχος θα πρέπει να είναι το να γίνουν όλα με πιο αργό ρυθμό, όταν αρχίσετε να νιώθετε άγχος και πίεση, ώστε σύντομα να ξανανιώσετε άνετα.
- **ΣΕΝΑΡΙΟ 3** «Μιλώντας με μια νέα υπάλληλο υποδοχής στο γραφείο του γιατρού σας ή μπαίνοντας σε ένα νέο ιατρείο».
Στόχος: γνωριμία με τη γραμματέα, κάνοντας μια «καλή αρχή» στο ραντεβού.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5: ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ(30 λεπτά)

- Μετά τη συζήτηση σχετικά με το τι εκτυλίχθηκε σε κάθε σενάριο, ξεκινήστε το παιχνίδι ρόλων. Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε τρεις ομάδες και κάθε ομάδα παίρνει ένα σενάριο.

- Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να σκεφτεί πώς θα μπορούσε να κυλήσει ο διάλογος με τρόπο που θα οδηγούσε σίγουρα σε παρεξήγηση, σε αποτυχία. Σκέφτονται πρώτα πώς θα αποτύχουν στην κατάσταση και δεν θα πετύχουν τον στόχο τους. Ποια στιχομυθία θα οδηγούσε σε μια δυσάρεστη κατάσταση; (ομαδική εργασία 10 λεπτών)
- Στη συνέχεια θα πρέπει να παρουσιάσουν (μόνο προφορικά) στην ολομέλεια (10 λεπτά, και για τις τρεις ομάδες μαζί)
- Επιστρέφουν στις μικρές ομάδες και εργάζονται πάνω σε ένα επιτυχημένο σενάριο: Τι πρέπει να πείτε ή τι θα μπορούσατε να πείτε, ώστε να νιώθετε άνετα σε μια κατάσταση, και από τις δύο πλευρές; Τι πρέπει να πείτε για να καταφέρετε αυτό που χρειάζεστε; Παραδείγματα χρήσιμων φράσεων; (10 λεπτά)

3. ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ (30 λεπτά)

4. Μεταγλώττιση των σεναρίων (60 λεπτά)

- Όλοι οι συμμετέχοντες πρέπει προηγουμένως να έχουν συναινέσει για την ηχογράφιση.
- Ξεκινώντας με το πρώτο σενάριο, προβάλλετε το βίντεο και διαβάστε το υπάρχον σενάριο στα ελληνικά.
- Εξηγήστε στους συμμετέχοντες **τη σημασία του τόνου και του τονισμού**:
  - Ποιος είναι ο τόνος κάθε ατάκας; Αυτό μπορεί να ανιχνευθεί χωρίς τη χρήση της γλώσσας με τη χρήση χτύπων, ακαταλαβίστικων ή απλών ήχων. Αυτό καθορίζει επίσης την ταχύτητα κάθε ατάκας, η οποία συνδέεται με τον εγγενή στόχο κάθε πρότασης.
  - Η σημασία του τονισμού σε κάθε ατάκα, δηλαδή, ποια λέξη ή χτύπο τονίζουν οι ηθοποιοί και πού κάνουν σύντομες παύσεις. Ο τόνος και ο τονισμός, όπως αναφέρθηκε παραπάνω στην ενότητα για το ρυθμό και την προσαρμογή, συνδέονται επίσης με τον στόχο κάθε πρότασης, αλλά καθορίζουν επίσης τη διάθεση και το συναίσθημα πίσω από κάθε ατάκα.
  - Ο τονισμός και η γενική διάθεση σε κάθε ατάκα.
- Οι συμμετέχοντες θα μεταγλωττίσουν και θα ηχογραφήσουν την πρώτη σκηνή, ακολουθώντας τις οδηγίες που παρέχονται στην παραπάνω δραστηριότητα.
- Ανάλογα με την πρόοδο της ομάδας, το δεύτερο πρόσωπο στο βίντεο μεταγλωττίζεται από τον εκπαιδευτή ή από άλλον συμμετέχοντα.
- Θα παρακολουθήσουν τη μεταγλωττισμένη σκηνή και θα συζητήσουν οποιαδήποτε βελτίωση θεωρούν ότι μπορεί να γίνει, σύμφωνα με την προηγούμενη συζήτηση για τη σημασία της προσαρμογής.
- Η σκηνή θα ηχογραφηθεί εκ νέου, με τις συμφωνημένες βελτιώσεις. Ή το επόμενο άτομο της ομάδας που εργάστηκε στο σενάριο προηγουμένως θα ηχογραφήσει με τις βελτιώσεις. Αυτό μπορεί να αποφασιστεί, όπως ταιριάζει στην πρόοδο των συμμετεχόντων.
- Κάθε συμμετέχων θα πρέπει να έχει μεταγλωττίσει τουλάχιστον μία σκηνή.
- Ανάλογα με την πρόοδο της ομάδας μπορεί να μείνει χρόνος και για δεύτερη σκηνή.
- Είναι σημαντικό, προκειμένου να φανεί ότι η μεταγλώττιση είναι μια διασκεδαστική διαδικασία, να

παρέχεται μια εναλλακτική ηχογράφιση με ασυναρτησίες αντί για λόγια.

Η ροή των ενεργειών θα είναι η εξής:

1. Μεταγλώττιση της σκηνής
2. Παρακολούθηση της μεταγλωττισμένης σκηνής
3. Συζήτηση για πιθανές βελτιώσεις
4. Εγγραφή ξανά

ΣΕΝΑΡΙΟ 1. Σε ένα κατάστημα ρούχων, αναζητάτε έναν υπάλληλο για να ρωτήσετε, αν έχουν το συγκεκριμένο κομμάτι σε διαφορετικό μέγεθος ή χρώμα.

Ζητώντας περισσότερες πληροφορίες, διευκρινίσεις, να μιλά πιο αργά...

Πρόσωπο 1: Συγνώμη, χρειάζομαι βοήθεια, το έχετε αυτό σε άλλα χρώματα;

Πρόσωπο 2: Εντάξει φυσικά, μμμ... να κοιτάξω το σύστημα. Εντάξει, το έχουμε σε πράσινο, μπλε, κόκκινο, καφέ και τι νούμερο θέλετε; Το έχουμε σε όλα τα μεγέθη στο κατάστημα και το έχουμε σε ριγέ και νομίζω ότι το έχουμε και σε καρό...

Πρόσωπο 1: Συγνώμη. Δώστε μου ένα λεπτό. Τα είπατε πολύ γρήγορα. Δεν το θέλω σε μπλε, αλλά μπορείτε να επαναλάβετε τα χρώματα;

Πρόσωπο 2: Εντάξει, ναι, μην ανησυχείτε μμμ....το έχουμε σε πράσινο, μπλε, καφέ και κόκκινο, καθώς και σε ριγέ.

Πρόσωπο 1: Εντάξει, θα ήθελα να δοκιμάσω το κόκκινο, σε μέγεθος medium παρακαλώ.

Πρόσωπο 2: Εντάξει, θα σας το φέρω.

Πρόσωπο 1: Σας ευχαριστώ πολύ.

Δώστε προσοχή στον τρόπο με τον οποίο οι ηθοποιοί τονίζουν συγκεκριμένες λέξεις στο εκφωνούμενο κείμενο. Συζητήστε πώς γίνεται αυτό. Συνδυάστε τις γνώσεις που αποκτήσατε από τις συνεδρίες για το ρυθμό και την προσαρμογή. Ρωτήστε: Πώς συνδυάζονται ο ρυθμός και η προσαρμογή με τον τονισμό μιας λέξης ή ακόμη και μιας συλλαβής μέσα σε μια πρόταση; Πώς η κίνηση του σώματος υποστηρίζει την προφορά μιας συλλαβής, ενός ήχου, μιας λέξης ή μιας πρότασης; Σκεφτείτε πώς η ένταση μιας λέξης μεταβάλλει τον τόνο ή τον τονισμό του διαλόγου.

ΣΕΝΑΡΙΟ 2. Στο ταμείο του σούπερ μάρκετ. Πώς να μιλήσετε στον ταμιά και στους άλλους ανθρώπους στην ουρά και να τους ενημερώσετε ότι σας αγχώνει και ότι νιώθετε πιεσμένοι. Στόχος θα πρέπει να είναι να ηρεμίσετε όταν αρχίσετε να αισθάνεστε αγχωμένοι και πιεσμένοι για να νιώσετε ξανά άνετα.

1η φορά που κάνετε μια συναλλαγή: νέος γιατρός, άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού κ.λπ.

Πρόσωπο 1: Γεια σας

Πρόσωπο 2: Γεια σας

Πρόσωπο 1: Συγγνώμη με στρεσάρετε. Μπορείτε λίγο πιο αργά;

Πρόσωπο 2: Ναι, φυσικά...

Πρόσωπο 1: Ευχαριστώ. αααα εντάξει

Πρόσωπο 2: Ορίστε... είναι 23,50

Πρόσωπο 1: Εντάξει! Να βρω το πορτοφόλι μου ..... Μια στιγμή παρακαλώ. οκ. Αχ ορίστε.

Πρόσωπο 2: Ευχαριστώ πολύ...

Πρόσωπο 1: Ευχαριστώ

Πρόσωπο 2: Καλή σας μέρα.

Πρόσωπο 1: Καλή σας μέρα. Γεια. Αντίο, ευχαριστώ, ευχαριστώ.

Πρόσωπο 2: Γεια.

Πρόσωπο 3: Γεια σας,

Δώστε προσοχή στον τρόπο με τον οποίο οι ηθοποιοί τονίζουν συγκεκριμένες λέξεις στο εκφωνούμενο κείμενο. Συζητήστε πώς γίνεται αυτό. Συνδυάστε τις γνώσεις που αποκτήσατε από τις συνεδρίες για το ρυθμό και την προσαρμογή. Ρωτήστε: Πώς συνδυάζονται ο ρυθμός και η προσαρμογή με τον τονισμό μιας λέξης ή ακόμη και μιας συλλαβής μέσα σε μια πρόταση; Πώς η κίνηση του σώματος υποστηρίζει την προφορά μιας συλλαβής, ενός ήχου, μιας λέξης ή μιας πρότασης; Σκεφτείτε πώς η ένταση μιας λέξης μεταβάλλει τον τόνο ή τον τονισμό του διαλόγου.

ΣΕΝΑΡΙΟ 3. Πηγαίνοντας στον υπάλληλο υποδοχής στο ιατρείο του ιατρού σας- ή σε ένα νέο ιατρείο.

Πρόσωπο 1: Καλημέρα. Έχω ραντεβού με τον κο Τέρνερ στις δέκα.

Πρόσωπο 2: Καλημέρα. Χρειάζομαι τον αριθμό κοινωνικής ασφάλισής;

Πρόσωπο 2: Ναι, με συγχωρείται. Αυτό είναι πάντα αγχωτικό για μένα. Έχω καιρό να έρθω εδώ και δεν σας έχω ξαναδεί, πώς σας λένε;

Πρόσωπο 1: Είμαι η κα. Μίλερ. Ξεκίνησα πριν από δύο μήνες.

Πρόσωπο 2: Χάρηκα για τη γνωριμία. Μου φαίνεται αγχωτικό. Λυπάμαι.

Πρόσωπο 1: Μην ανησυχείτε, καταλαβαίνω. Εντάξει... παρακαλώ καθίστε και ο γιατρός θα σας δει το συντομότερο δυνατό, γιατί μπορεί να πάρει λίγο χρόνο.

Πρόσωπο 2: Εντάξει, σας ευχαριστώ πολύ.

Δώστε προσοχή στον τρόπο με τον οποίο οι ηθοποιοί τονίζουν συγκεκριμένες λέξεις στο εκφωνούμενο κείμενο. Συζητήστε πώς γίνεται αυτό. Συνδυάστε τις γνώσεις που αποκτήσατε από τις συνεδρίες για το ρυθμό και την προσαρμογή. Ρωτήστε: Πώς συνδυάζονται ο ρυθμός και η προσαρμογή με τον τονισμό μιας λέξης ή ακόμη και μιας συλλαβής μέσα σε μια πρόταση; Πώς η κίνηση του σώματος υποστηρίζει την προφορά μιας συλλαβής, ενός ήχου, μιας λέξης ή μιας πρότασης; Σκεφτείτε πώς η ένταση μιας λέξης μεταβάλλει τον τόνο ή τον τονισμό του διαλόγου.

5. ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ (5 λεπτά)

Συνοψίστε τα σημαντικά σημεία της συνεδρίας.

Όλοι οι συμμετέχοντες σηκώνονται όρθιοι και ο εκπαιδευτής θέτει στους συμμετέχοντες την ακόλουθη ερώτηση (διαφορετική τοποθέτηση στη νοητή γραμμή, όπως προηγουμένως):

- Σε μια κλίμακα από το 1 (εντελώς βαρετό) έως το 10 (εξαιρετικά διασκεδαστικό): Πόσο σας άρεσε η σημερινή συνεδρία;
- Προχωρήστε από τη μία δραστηριότητα στην άλλη ρωτώντας πώς τους φάνηκε.
- Σε μια κλίμακα από το 1 (πολύ δύσκολο) έως το 10 (πολύ εύκολο): Πώς σας φάνηκε η σημερινή συνεδρία;
- Σε μια κλίμακα από το 1 (συμφωνώ απόλυτα) έως το 10 (διαφωνώ απόλυτα): πώς βαθμολογείτε τις ακόλουθες προτάσεις;

Δεν θα αλλάξω τίποτα από τη συνεδρία

Χαίρομαι που συμμετείχα σε αυτό

...

Ζητήστε από τους συμμετέχοντες ξεχωριστά να μιλήσουν για τους λόγους για τους οποίους στάθηκαν εκεί που στάθηκαν, ώστε να μάθετε τι ήταν ευχάριστο και τι ήταν απαιτητικό/δύσκολο.

Βεβαιωθείτε ότι αφήνετε τον απαραίτητο «χώρο», ώστε να διευκολυνθεί και να γίνει ομαδική συζήτηση, οι συμμετέχοντες να μοιραστούν τις σκέψεις, τις προοπτικές και τις προτάσεις τους. Ενθαρρύνετε την ανοιχτή και με σεβασμό επικοινωνία.

Σημειώστε τα κοινά θέματα, τους τομείς βελτίωσης και τα θετικά σχόλια που αναφέρθηκαν κατά τη διάρκεια της συζήτησης.

Συνοψίστε τα βασικά σημεία της συζήτησης και ευχαριστήστε τους συμμετέχοντες για την πολύτιμη συμβολή τους.

Τέλος, επιλύστε τυχόν παρεξηγήσεις ή δυσκολίες, αποφορτίστε το άγχος, εάν έχει προκύψει, ευχαριστήστε όλους για την προσπάθειά τους και κλείστε τη συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 5:

ΕΡΓΑΣΙΑ

1. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ – ΠΡΟΘΕΡΜΑΝΣΗ (15 λεπτά)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Εφέ ραδιοφώνου (15 λεπτά)

Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ζευγάρια.

Αναθέστε σε ένα άτομο από κάθε ζευγάρι να είναι ο αφηγητής και στο άλλο να είναι το άτομο που θα δημιουργεί τα ανάλογα ηχητικά εφέ.

Ο αφηγητής αρχίζει να λέει μια σύντομη ιστορία και το δεύτερο άτομο χρησιμοποιεί τη φωνή του για να δημιουργήσει ηχητικά εφέ που ταιριάζουν με την ιστορία. Για παράδειγμα, αν η ιστορία περιλαμβάνει μια καταδίωξη με αυτοκίνητο, το άτομο που δημιουργεί τα ηχητικά εφέ θα μπορούσε να δημιουργεί ήχους από κινητήρα σε λειτουργία, φρένα που «τρίζουν» και κόρνες.

Αυτό το παιχνίδι, όχι μόνο προετοιμάζει τις φωνές των συμμετεχόντων, αλλά προάγει επίσης τη δημιουργικότητα, τη συνεργασία και τις δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης.

2. ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ, ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΣΕΝΑΡΙΑ (30 λεπτά)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Η ΓΡΑΜΜΗ (10 λεπτά)

Εισαγωγή του σημερινού θέματος με την ακόλουθη δραστηριότητα:

Ο εκπαιδευτής βρίσκει έναν ελεύθερο χώρο στην αίθουσα και τραβά μια νοητή γραμμή στο πάτωμα: “Αυτό το άκρο της γραμμής σημαίνει «0/μηδέν/καθόλου/ποτέ» και αυτό το άκρο της γραμμής σημαίνει «καθημερινά, πολύ συχνά, συνέχεια». Στις ερωτήσεις που θα σας κάνω, παρακαλώ να σηκωθείτε και σταθείτε κατά μήκος της γραμμής, ανάλογα με το ποια είναι η απάντησή σας στην ερώτηση”. (Τα δύο άκρα της γραμμής πρέπει να υπενθυμίζονται σε κάθε ερώτηση).

Όλοι οι συμμετέχοντες σηκώνονται όρθιοι και ο εκπαιδευτής θέτει στους συμμετέχοντες τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- a. Πόσο συχνά μέσα στην εβδομάδα μιλάτε σε αγνώστους;
- b. Πόσο συχνά μέσα στο μήνα πηγαίνετε στο χώρο εργασίας σας; (Ίσως αρχικά να ρωτήσετε “σε μια εβδομάδα”).
- c. Πόσο συχνά μέσα στην εβδομάδα μιλάτε με τους συναδέλφους σας;

....

Ο στόχος είναι να συνειδητοποιήσουμε ότι συχνά πρέπει να μιλάμε με αγνώστους σε τακτική βάση λόγω αναγκών μας που σχετίζονται με κοινωνικές συναλλαγές. Επομένως, είναι σημαντικό να ξέρουμε πώς να ενεργούμε, πώς να αντιδρούμε και να αλληλεπιδρούμε με τους άλλους, για μια συναλλαγή. Οι επιτυχείς συναλλαγές μας ενδυναμώνουν και μας κάνουν να αισθανόμαστε ικανοί και ασφαλείς.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: ΤΑΙΡΙΑΖΟΝΤΑΣ ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (20 λεπτά)

Αυτό το παιχνίδι χρησιμεύει ως ένας διαδραστικός τρόπος εισαγωγής στο θέμα «ΕΡΓΑΣΙΑ», ενώ παράλληλα παρουσιάζει διάφορους διαλόγους που μπορεί να προκύψουν στη διάρκεια εργασίας και οι συμμετέχοντες χρειάζεται να τους υποδυθούν. Επιτρέπει στους συμμετέχοντες να εμπλακούν σε μια δραστηριότητα, ενώ παράλληλα ανοίγει συζητήσεις σχετικά με τα ενδιαφέροντά τους.

Προετοιμάστε ένα σύνολο από κάρτες ή μικρά κομμάτια χαρτιού. Γράψτε διάφορα επαγγέλματα (π.χ. γιατρός, δάσκαλος, μάγειρας, πυροσβέστης, μηχανικός κ.λπ.) και συνοδευτικά προσθέστε έναν διάλογο ανάλογα με το επάγγελμα. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το ακόλουθο παράδειγμα.

Αυτοί οι διάλογοι δίνουν μια ιδέα σχετικά με χαρακτηριστικές, συνηθισμένες συζητήσεις που πραγματοποιούνται σε κάποια επαγγέλματα. Παρουσιάζουν τις αλληλεπιδράσεις και τις ευθύνες/καθήκοντα που σχετίζονται με κάθε επαγγελματικό ρόλο, αναδεικνύοντας τις μοναδικές πτυχές και προκλήσεις που συναντώνται στα διάφορα επαγγέλματα.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΔΙΑΛΟΓΟΣ
Δάσκαλος	Μαθητής: “Κύριε δεν καταλαβαίνω αυτό το μαθηματικό πρόβλημα. Μπορείτε να με βοηθήσετε;” Δάσκαλος: “Φυσικά! Ας το δούμε βήμα-βήμα. Ποιο σημείο σε δυσκολεύει;”
Οικονομικός αναλυτής	Συνάδελφος: “Πρέπει να αναλύσουμε τις τριμηνιαίες οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας. Μπορείτε να με βοηθήσετε σε αυτό;” Οικονομικός αναλυτής: “Βέβαια. Ας δούμε τα δεδομένα και ας αρχίσουμε να αξιολογούμε τα έσοδα, τα έξοδα και τις τάσεις για κέρδος”.
Γραφίστας	Πελάτης: “Χρειαζόμαστε ένα λογότυπο για τη νέα μας επιχείρηση. Μπορείτε να δημιουργήσετε κάτι μοντέρνο και εντυπωσιακό;” Γραφίστας: “Βεβαίως. Θα μπορούσατε να μου πείτε το χρώμα, το σχέδιο της μάρκας σας και τυχόν ιδέες που έχετε στο μυαλό σας;”
Αστυνομικός	Κέντρο Επιχειρήσεων: “Έχουμε αναφορές για πιθανή διάρρηξη σε εξέλιξη. Μπορείτε να ανταποκριθείτε;” Αστυνομικός: “Καταφατικό. Πηγαίνω στην τοποθεσία. Παρακαλώ δώστε μου περισσότερες λεπτομέρειες”.
Μάγειρας/ισσα	Σερβιτόρος: “Στο τραπέζι 8 υπάρχει πελάτης με αλλεργία στους ξηρούς καρπούς. Μπορείτε να προτείνετε ένα πιάτο γι’ αυτόν;” Μάγειρας: “Θα πρότεινα το κοτόπουλο στη σχάρα με ψητά λαχανικά. Δεν περιέχει ξηρούς καρπούς και είναι πεντανόστιμο”.
Εκπρόσωπος εξυπηρέτησης πελατών	Πελάτης: “Παρέλαβα ένα ελαττωματικό προϊόν. Τι μπορώ να κάνω;” Εκπρόσωπος εξυπηρέτησης πελατών: “Ζητώ συγγνώμη για την αναστάτωση. Θα φροντίσουμε να αντικατασταθεί το προϊόν το συντομότερο δυνατό”.
Μηχανικός	Πελάτης: “Χρειαζόμαστε μια λύση για να βελτιώσουμε την ενεργειακή απόδοση του κτιρίου μας.” Μηχανικός: “Προτείνω την εγκατάσταση ηλιακών συλλεκτών και την αναβάθμιση της μόνωσης. Αυτό θα μειώσει σημαντικά την κατανάλωση ενέργειας”.
Νοσηλεύτρια	Ασθενής: “Αισθάνομαι πολύ αδύναμη και ζαλισμένη.” Νοσηλεύτρια: “Θα ελέγξω τα ζωτικά σας σημεία και θα δω τι μπορεί να το προκαλεί. Παίρνετε τακτικά τα φάρμακά σας;”

Χωρίστε την ομάδα σε ζευγάρια και δώστε μία κάρτα σε κάθε ζευγάρι.

Συγκεντρώστε τους συμμετέχοντες και εξηγήστε ότι θα παίξουν ένα παιχνίδι αντιστοίχισης που σχετίζεται με διάφορα επαγγέλματα και τις περιγραφές τους.

Οι συμμετέχοντες πρέπει απλώς να αναπαραστήσουν τη σκηνή διαβάζοντας το διάλογο, χρησιμοποιώντας μόνο τη φωνή τους, ώστε να υποδυθούν το πρόσωπο που μιλάει.

Ο στόχος είναι να μαντέψει όλη η ομάδα το επάγγελμα που ταιριάζει με τον διάλογο. Αν γίνει η αντιστοίχιση, ο/η συμμετέχων/ουσα ή το ζευγάρι που το μάντεψε σωστά, παίρνει σειρά και ξεκινάει με το δικό του διάλογο. Αν η ομάδα δεν μαντέψει το επάγγελμα, το ζευγάρι πρέπει να το παίξει ξανά προσθέτοντας περισσότερες πληροφορίες.

Συνεχίστε να παίζετε μέχρι να μαντέψετε σωστά όλα τα επαγγέλματα.

Μόλις ολοκληρωθεί το παιχνίδι, συγκεντρώστε τους συμμετέχοντες για μια συζήτηση σχετικά με την εργασία και τη σημασία της. Χρησιμοποιήστε τις ακόλουθες οδηγίες για να καθοδηγήσετε τη συζήτηση:

- α.** Σας ενδιαφέρει κάποιο από αυτά τα επαγγέλματα; Για ποιο λόγο;
- β.** Είχατε ποτέ προσωπικές εμπειρίες ή συναναστροφές που να σχετίζονται με οποιαδήποτε από αυτά τα επαγγέλματα;
- γ.** Πόσο συχνά μιλάτε με έναν δάσκαλο, έναν οικονομικό αναλυτή, ένα γραφίστα, έναν αστυνομικό, έναν μάγειρα, έναν εκπρόσωπο εξυπηρέτησης πελατών, έναν μηχανικό, έναν νοσηλεύτη...
- δ.** Ποιες πιστεύετε ότι είναι οι σημαντικές δεξιότητες ή προσόντα που απαιτούνται για κάθε θέση εργασίας/επάγγελμα;

Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να μοιραστούν τις σκέψεις και τις εμπειρίες τους και διευκολύνετε μια ομαδική συζήτηση με βάση τις ερωτήσεις και τις απαντήσεις.

Να ανοιχθεί μια σύντομη συζήτηση σχετικά με το τι είναι η εργασία για την ομάδα, ποια είναι η λειτουργία της, προηγούμενες εμπειρίες, τα οφέλη της κ.λπ. Μόλις ολοκληρωθεί αυτή η συζήτηση, μπορούμε να αναφέρουμε ότι η εργασία είναι ένας τομέας με μεγάλη αξία και σημασία για τους ανθρώπους. Μέσω της εργασίας εμπλουτίζουμε την ταυτότητά μας και μας κάνει να αισθανόμαστε χρήσιμοι και αξιόπιστοι. Οι συμμετέχοντες μπορούν να σχολιάσουν καταστάσεις, προηγούμενες εμπειρίες και άλλες ιδέες που σχετίζονται με την εργασία, όπως και τα οφέλη της για τους ανθρώπους:

- Προωθεί την προσωπική ανάπτυξη.
- Μας επιτρέπει να συνεισφέρουμε κάτι στην κοινότητα. Να αυξήσουμε την κοινωνική μας αξία.
- Δημιουργεί προκλήσεις και προωθεί την επίλυσή τους.
- Αυξάνει την προσωπική ικανοποίηση.
- Μας επιτρέπει να γίνουμε μέρος μιας ομάδας και να αναπτύξουμε νέα κοινωνικά δίκτυα.
- Μας δίνει ανεξαρτησία και αυτονομία στην καθημερινότητά μας (τόσο οικονομικά όσο και προσωπικά).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3 : DUB IT RIGHT! (20 λεπτά)

Χρησιμοποιήστε τα τρία βίντεο-σενάρια που παρέχονται. Αυτή η δραστηριότητα περιλαμβάνει αυτοσχεδιασμό και δημιουργικότητα, όπου οι συμμετέχοντες πρέπει να σκεφτούν τις ατάκες που ταιριάζουν με τη σκηνή και τους χαρακτήρες στην οθόνη.

- 1.** Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες.
- 2.** Παίξτε το βίντεο-σενάριο σε μια οθόνη, στο αθόρυβο.
- 3.** Ζδώστε σε κάθε ομάδα λίγα λεπτά για να συζητήσει και να σκεφτεί το δικό της διάλογο για τη σκηνή. Ίσως χρειαστεί να δώσετε επιπλέον χρόνο μέχρι να σκεφτούν και να καταλήξουν το διάλογο τους.

4. Μόλις οι συμμετέχοντες είναι έτοιμοι, ξεκινήστε τη σκηνή από την αρχή και ζητήστε από τις ομάδες να μεταγλωττίσουν εκ περιτροπής τους διαλόγους.
5. Συνεχίστε με τις άλλες δύο σκηνές και εναλλάσσετε τους συμμετέχοντες, εξασφαλίζοντας ότι όλοι θα έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν.
6. Ίσως σας φανεί χρήσιμο να δώσετε μία φόρμα- πρότυπο στην οποία θα γραφτούν οι ατάκες και θα εξασφαλίσει τη δομή του διαλόγου της σκηνής.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4 : ΣΥΖΗΤΗΣΗ (10 λεπτά)

Συζητήστε ποια είναι τα σενάρια που θεωρούν ότι τους αφορούν και τους συμβαίνουν συχνά, καθώς και το τι μπορεί να είναι αγχωτικό σε αυτά; Παρουσιάστε τα τρία σενάρια, δείχνοντας τα βίντεο με ήχο και συζητήστε για την κατάσταση, τον στόχο και για το πώς αυτά μπορεί να δυσκολεύουν ή να προκαλούν ανησυχία:

- **ΣΕΝΑΡΙΟ 1** “Πρώτη μέρα στη δουλειά. Συστήνεστε στους συναδέλφους σας”.
- **ΣΕΝΑΡΙΟ 2** “Ζητήστε βοήθεια από έναν συνάδελφο”.
- **ΣΕΝΑΡΙΟ 3** “Μιλήστε στο αφεντικό σας για έναν άλλο εργαζόμενο που σας προσέβαλε και ενημερώστε τον ότι δεν αισιθάνεστε άνετα σε αυτό το εργασιακό περιβάλλον”.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5 : ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ (30 λεπτά)

Μετά τη συζήτηση σχετικά με το τι εκτυλίχθηκε σε κάθε σενάριο, ξεκινήστε το παιχνίδι ρόλων. Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε τρεις ομάδες και κάθε ομάδα παίρνει ένα σενάριο.

- Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να σκεφτεί πώς θα μπορούσε να κυλήσει ο διάλογος με τρόπο που θα οδηγούσε σίγουρα σε παρεξήγηση, σε αποτυχία. Σκέφτονται πρώτα πώς θα αποτύχουν στην κατάσταση και δεν θα πετύχουν τον στόχο τους. Ποια στιχομυθία θα οδηγούσε σε μια δυσάρεστη κατάσταση; (ομαδική εργασία 10 λεπτών)
- Στη συνέχεια θα πρέπει να παρουσιάσουν (μόνο προφορικά) στην ολομέλεια (10 λεπτά, και για τις τρεις ομάδες μαζί)
- Επιστρέφουν στις μικρές ομάδες και εργάζονται πάνω σε ένα επιτυχημένο σενάριο: Τι πρέπει να πείτε ή τι θα μπορούσατε να πείτε, ώστε να νιώθετε άνετα σε μια κατάσταση, και από τις δύο πλευρές; Τι πρέπει να πείτε για να καταφέρετε αυτό που χρειάζεστε; Παραδείγματα χρήσιμων φράσεων; (10 λεπτά)

3. ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ (30 λεπτά)

4. Μεταγλώττιση των σεναρίων (60 λεπτά)

- Όλοι οι συμμετέχοντες πρέπει προηγουμένως να έχουν συναινέσει για την ηχογράφιση.
- Ξεκινώντας με το πρώτο σενάριο, προβάλλετε το βίντεο και διαβάστε το υπάρχον σενάριο στα ελληνικά.
- Εξηγήστε στους συμμετέχοντες **τη σημασία της φωνής:**

- Πόσο υψηλό ή χαμηλό είναι το τονικό ύψος (οκτάβα) της φωνής σε κάθε πρόταση; Αυτό μπορεί να ανιχνευθεί, χωρίς τη χρήση της γλώσσας, με τη χρήση χτύπων, ασυναρτησιών ή απλών ήχων. Επίσης, καθορίζει την ταχύτητα κάθε γραμμής, η οποία συνδέεται με τον στόχο κάθε πρότασης.
- Η σημασία των παύσεων σε σχέση με τον τόνο της φωνής σε κάθε ατάκα, δηλαδή, πού σταματούν οι ηθοποιοί να μιλούν, πού κάνουν μικρές παύσεις. Η αναπνοή. Συνδέεται με τον στόχο κάθε πρότασης, αλλά καθορίζει επίσης τη διάθεση και το συναίσθημα πίσω από κάθε ατάκα.
- Ο τονισμός και η γενική διάθεση σε κάθε ατάκα.
- Οι συμμετέχοντες θα ντουμπλάρουν και θα ηχογραφήσουν την πρώτη σκηνή, ακολουθώντας τις οδηγίες που παρέχονται στην παραπάνω δραστηριότητα.
- Ανάλογα με την πρόοδο της ομάδας, το δεύτερο πρόσωπο στο βίντεο μεταγλωττίζεται από τον εκπαιδευτή ή από άλλον συμμετέχοντα.
- Θα παρακολουθήσουν τη μεταγλωττισμένη σκηνή και θα συζητήσουν οποιαδήποτε βελτίωση θεωρούν ότι μπορεί να γίνει, σύμφωνα με την προηγούμενη συζήτηση για τη σημασία της προσαρμογής.
- Η σκηνή θα ηχογραφηθεί εκ νέου, με τις συμφωνημένες βελτιώσεις ή το επόμενο άτομο της ομάδας που εργάστηκε στο σενάριο προηγουμένως θα ηχογραφήσει με τις βελτιώσεις. Αυτό μπορεί να αποφασιστεί, όπως ταιριάζει στην πρόοδο των συμμετεχόντων.
- Κάθε συμμετέχων θα πρέπει να έχει μεταγλωττίσει τουλάχιστον μία σκηνή.
- Ανάλογα με την πρόοδο της ομάδας μπορεί να μείνει χρόνος και για δεύτερη σκηνή.
- 21Είναι σημαντικό, προκειμένου να φανεί και η διασκεδαστική πτυχή της μεταγλώττισης, να παρέχεται μια εναλλακτική ηχογράφιση με ασυναρτησίες αντί για λόγια.

Η ροή των ενεργειών θα είναι η εξής:

1. Μεταγλώττιση της σκηνής
2. Παρακολούθηση της μεταγλωττισμένης σκηνής
3. Συζήτηση για πιθανές βελτιώσεις
4. Εγγραφή ξανά

ΣΕΝΑΡΙΟ 1. “Πρώτη μέρα στη δουλειά. Συστήνεστε στους συναδέλφους σας”.

Προτείνεται η ακόλουθη συζήτηση:

Πρόσωπο 1: χαχαχα...

Πρόσωπο 2: Ναι, αυτό είναι πολύ καλό, πολύ καλό... Πραγματικά

Πρόσωπο 3: Καλημέρα, είμαι η Μαρία. Σήμερα ξεκίνησα στο Λογιστήριο.

Πρόσωπο 1: Καλώς όρισε! Είμαι ο Μαρκ. Χάρηκα πολύ.

Πρόσωπο 3: Χαίρομαι και εγώ.

Πρόσωπο 2: Χαίρω πολύ. Είμαι η Μαργκό. Από πού είσαι?

Πρόσωπο 3: Είμαι από το Λούβεν, μετακόμισα στις Βρυξέλες αφού πήρα το πτυχίο μου στα οικονομικά.

Πρόσωπο 1: Ω! Αυτό είναι τέλειο! Είμαι από την Ουαλία.

Πρόσωπο 2: Και εγώ από τις Βρυξέλες.

Πρόσωπο 1: Είμαστε απ' όλο τον κόσμο εδώ.

Πρόσωπο 3: Ωω, αυτό είναι υπέροχο! Στο προηγούμενο γραφείο μου ήμασταν όλοι από την Βρυξέλες. Περιμένω πως και πως να γνωρίσω τους υπόλοιπους.

Πρόσωπο 1: Αυτό είναι υπέροχο. Ότι χρειαστείς, πες το μας.

Πρόσωπο 3: Ευχαριστώ!

Συζητήστε για την ένταση, τον τόνο, τις διάφορες αποχρώσεις που μπορεί να πάρει η φωνή. Χρησιμοποιήστε ασυναρτησίες και εξερευνήστε πώς η φωνή διαφοροποιεί και εκφράζει τα συναισθήματα. Αναφερθείτε στο τι θέλετε να πετύχετε σε κάθε διάλογο και προτείνετε τους τόνους της φωνής σε σχέση με το επιθυμητό αποτέλεσμα.

ΣΕΝΑΡΙΟ 2. “Ζητήστε βοήθεια από έναν συνάδελφο”.

Προτείνεται ο εξής διάλογος:

Πρόσωπο 1: Γεια σου Άννα! Συγγνώμη! Δεν ξέρω πώς να χρησιμοποιήσω αυτό το πρόγραμμα. Μπορείς να με βοηθήσεις, σε παρακαλώ;

Πρόσωπο 2: Ναι, βέβαια, μην ανησυχείς. Πες μου...

Πρόσωπο 1: Δούλευα με ένα άλλο πρόγραμμα και δεν ξέρω τι βήματα πρέπει να ακολουθήσω εδώ.

Πρόσωπο 2: Εντάξει! Είναι οκ! Θα σου το εξηγήσω εγώ

Πρόσωπο 1: Ευχαριστώ!

Πρόσωπο 2: Θα σου στείλω επίσης ένα email με το εγχειρίδιο του προγράμματος. Ότι άλλο χρειαστείς, ζήτα το μου.

Πρόσωπο 1: Αα, σε ευχαριστώ πάρα πολύ!

Πρόσωπο 2: Εντάξει! Παρακαλώ. Γεια.

Μιλήστε για την ένταση, τον τόνο, τις διάφορες αποχρώσεις που μπορεί να πάρει η φωνή. Χρησιμοποιήστε ασυναρτησίες και εξερευνήστε πώς η φωνή διαφοροποιεί και εκφράζει τα συναισθήματα. Μιλήστε για το επιθυμητό αποτέλεσμα σε κάθε διάλογο και προτείνετε τους τόνους της φωνής σε σχέση με αυτό που θέλετε να πετύχετε.

ΣΕΝΑΡΙΟ 3. “Μιλήστε στο αφεντικό σας για έναν άλλο εργαζόμενο που σας προσέβαλε και ενημερώστε τον ότι δεν αισθάνεστε άνετα σε αυτό το εργασιακό περιβάλλον”.

Προτείνεται η ακόλουθη συζήτηση:

Πρόσωπο 1: Συγγνώμη κυρία Σμιθ. Μπορώ να σας μιλήσω?

Πρόσωπο 2: Ναι, φυσικά.

Πρόσωπο 1: Ακούστε! Υπάρχει κάποιο πρόβλημα για το οποίο θέλω να σας μιλήσω.

Πρόσωπο 2: Παρακαλώ, πείτε μου, τι συμβαίνει;

Πρόσωπο 1: Μερικοί από τους συναδέλφους μου μού μιλούν άσχημα, με βρίζουν και δεν νιώθω άνετα να δουλεύω σε αυτό το περιβάλλον...

Πρόσωπο 2: Λυπάμαι πολύ που το ακούω. Θα δω τι μέτρα μπορώ να λάβω για να λυθεί αυτό το πρόβλημα και δεν πρόκειται ποτέ να ξανασυμβεί.

Πρόσωπο 1: Σας ευχαριστώ πολύ

Πρόσωπο 2: Και πάλι, λυπάμαι

Μιλήστε για την ένταση, τον τόνο, τις διάφορες αποχρώσεις που μπορεί να πάρει η φωνή. Χρησιμοποιήστε ασυναρτησίες και εξερευνήστε πώς η φωνή διαφοροποιεί και εκφράζει τα συναισθήματα. Μιλήστε για το επιθυμητό αποτέλεσμα σε κάθε διάλογο και προτείνετε τους τόνους της φωνής σε σχέση με αυτό που θέλετε να πετύχετε.

5. ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ (5 λεπτά)

Συνοψίστε τις σημαντικές πτυχές της συνεδρίας.

Όλοι οι συμμετέχοντες σηκώνονται όρθιοι και ο εκπαιδευτής θέτει στους συμμετέχοντες τις ακόλουθες ερωτήσεις (νοητή γραμμή, όπως προηγουμένως):

- Σε μια κλίμακα από το 1 (εντελώς βαρετό) έως το 10 (εξαιρετικά διασκεδαστικό): Πόσο σας άρεσε η σημερινή συνεδρία;
- Ρωτήστε έναν έναν τους συμμετέχοντες την παραπάνω ερώτηση για καθεμιά από τις δραστηριότητες που συμμετείχαν.
- Σε μια κλίμακα από το 1 (πολύ δύσκολο) έως το 10 (πολύ εύκολο): Πώς σας φάνηκε η σημερινή συνεδρία;
- Σε μια κλίμακα από το 1 (συμφωνώ απόλυτα) έως το 10 (διαφωνώ απόλυτα): πώς θα βαθμολογούσατε τις ακόλουθες προτάσεις;

Δεν θα άλλαζα τίποτα από τη σημερινή συνεδρία.

Χαίρομαι που συμμετείχα σε αυτή τη συνεδρία.

...

Ζητήστε από τους συμμετέχοντες ξεχωριστά να δώσουν μια ανατροφοδότηση για το λόγο που στάθηκαν στο σημείο που στάθηκαν, ώστε να διαπιστώσετε τι ήταν ευχάριστο και τι ήταν αγχογόνο/δύσκολο.

Βεβαιωθείτε ότι αφήνετε τον απαραίτητο «χώρο», ώστε να διευκολυνθεί και να γίνει ομαδική συζήτηση, οι συμμετέχοντες να μοιραστούν τις σκέψεις, τις προοπτικές και τις προτάσεις τους. Ενθαρρύνετε την ανοιχτή και με σεβασμό επικοινωνία.

Σημειώστε τα κοινά θέματα, τους τομείς βελτίωσης και τα θετικά σχόλια που αναφέρθηκαν κατά τη

διάρκεια της συζήτησης.

Συνοψίστε τα βασικά σημεία της συζήτησης και ευχαριστήστε τους συμμετέχοντες για την πολύτιμη συμβολή τους.

Τέλος, επιλύστε τυχόν παρεξηγήσεις ή δυσκολίες, αποφορτίστε το άγχος, εάν έχει προκύψει, ευχαριστήστε όλους για την προσπάθειά τους και κλείστε τη συνεδρία.

1. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ - ΠΡΟΘΕΡΜΑΝΣΗ (15 λεπτά)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: ΣΤΙΧΟΜΥΘΙΑ

Σχηματίστε έναν κύκλο με όλους τους συμμετέχοντες.

Εξηγήστε ότι θα ξεκινήσετε μια στιχομυθία, όπου κάθε άτομο θα προσθέτει μια πρόταση για να δημιουργηθεί μια ιστορία.

Ξεκινήστε το διάλογο, αναφέροντας μια πρόταση με δραματικό ή υπερβολικό τρόπο. Για παράδειγμα, “Δεν μπορώ να πιστέψω αυτό που μόλις είδα!”

Το άτομο στα δεξιά σας συνεχίζει την αλυσίδα προσθέτοντας τη δική του πρόταση, αναπτύσσοντας την ιστορία. Για παράδειγμα, “Ήταν σαν να βγήκε από εφιάλη!”

Ο επόμενος προσθέτει την δική του πρόταση στο διάλογο, και ούτω καθεξής, με κάθε συμμετέχοντα να προσθέτει μια νέα πρόταση για να συνεχιστεί η ιστορία.

Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να χρησιμοποιήσουν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους για να κάνουν το διάλογο ελκυστικό και ενδιαφέρον.

Η αλυσίδα συνεχίζεται έως ότου όλοι έχουν την ευκαιρία να συνεισφέρουν πολλές φορές προσθέτοντας προτάσεις ή έως ότου η ιστορία φτάσει σε ένα φυσικό σημείο λήξης.

Για να είναι ακόμα πιο ενδιαφέρον, οι συμμετέχοντες μπορούν, επίσης, να προσπαθήσουν να ενσωματώσουν στις προτάσεις του διαλόγου τους συγκεκριμένα συναισθήματα, προφορές ή φωνές χαρακτήρων.

Μόλις ολοκληρωθεί η αλυσίδα διαλόγων, μπορείτε να αναλογιστείτε την ιστορία που δημιουργήθηκε και να συζητήσετε τυχόν διασκεδαστικές ή δημιουργικές στιγμές.

Αυτό το παιχνίδι χρησιμεύει ως μια διασκεδαστική και ενδιαφέρουσα δραστηριότητα προετοιμασίας για τη μεταγλώττιση, ενθαρρύνοντας τους συμμετέχοντες να σκεφτούν γρήγορα και να συνεργαστούν για τη δημιουργία μιας αυθόρμητης ιστορίας μέσω διαλόγου. Βοηθά τους συμμετέχοντες να σκεφθούν για τον τρόπο χρήσης της φωνής τους, εκφραστικά και δημιουργικά, θέτοντας τις βάσεις για περαιτέρω δραστηριότητες ή συζητήσεις σχετικά με τη μεταγλώττιση.

2. ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ, ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 6:

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΚΑΤΟΙΚΟΙ

ΑΚΤΙΝΙΤΑΤ 1 : Die Linie (10 Minuten)

Εισαγωγή στο σημερινό θέμα «ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΚΑΤΟΙΚΟΙ» με την ακόλουθη δραστηριότητα:

Εισαγωγή του σημερινού θέματος με την ακόλουθη δραστηριότητα:

Ο εκπαιδευτής βρίσκει έναν ελεύθερο χώρο στην αίθουσα και τραβά μια νοητή γραμμή στο πάτωμα: “Αυτό το άκρο της γραμμής σημαίνει «0/μηδέν/καθόλου/ποτέ» και αυτό το άκρο της γραμμής σημαίνει «καθημερινά, πολύ συχνά, συνέχεια». Στις ερωτήσεις που θα σας κάνω, παρακαλώ να σηκωθείτε και σταθείτε κατά μήκος της γραμμής, ανάλογα με το ποια είναι η απάντησή σας στην ερώτηση”. (Τα δύο άκρα της γραμμής πρέπει να υπενθυμίζονται σε κάθε ερώτηση).

(Τα δύο άκρα της γραμμής θα πρέπει να επαναλαμβάνονται με κάθε ερώτηση.)

Όλοι οι συμμετέχοντες σηκώνονται όρθιοι και ο εκπαιδευτής θέτει στους συμμετέχοντες τις ακόλουθες τρεις ερωτήσεις:

1. Πόσο συχνά μέσα στην εβδομάδα μιλάτε με τους συγγενείς σας;
2. Πόσο συχνά μέσα στον μήνα συναντάτε κάποιον από τους συγγενείς σας; (Ίσως να ρωτήσετε πρώτα «μέσα στην εβδομάδα». Ή να το προσαρμόσετε.)
3. Πόσο συχνά μέσα στο μήνα χρειάζεται να ζητήσετε κάτι από κάποιον συγγενή σας; Βοηθάτε συνήθως;
4. ....

Ο στόχος είναι να συνειδητοποιήσουμε ότι συχνά πρέπει να μιλάμε με συγγενείς ή συγκατοίκους λόγω αναγκών που έχουν σχέση με τη συμβίωση. Επομένως, είναι σημαντικό να γνωρίζουμε πώς να ενεργούμε και να αντιδρούμε και να είμαστε σε θέση να έχουμε πετυχημένη αλληλεπίδραση που μας ενδυναμώνει και μας κάνει να αισθανόμαστε ικανοί και ασφαλείς.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: ΜΕΤΑΓΛΩΤΤΙΣΗ ΔΙΑΛΟΓΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΣΥΓΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ (20 λεπτά)

Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε μικρές ομάδες.

Εξηγήστε ότι σε κάθε ομάδα θα δοθεί ένα σύντομο σενάριο ή μια συνομιλία που αφορά στις σχέσεις με την οικογένεια ή τους συγκατοίκους.

Δώστε σε κάθε ομάδα το γραπτό σενάριο, υπάρχει η δυνατότητα να αφήσετε τις γραμμές διαλόγου κενές και οι συμμετέχοντες να τις συμπληρώσουν με τη δική τους μεταγλώττιση, να φανταστούν πώς θα μιλούσαν ή θα αλληλεπιδρούσαν οι χαρακτήρες στο συγκεκριμένο σενάριο.

Αυτά είναι τρία παραδείγματα σεναρίων:

Σενάριο 1: Οικογενειακό δείπνο

Χαρακτήρες: Μητέρα, Πατέρας, Γιός, Κόρη

Διάλογος:

Μητέρα: “Το δείπνο είναι έτοιμο! Παρακαλώ, ελάτε όλοι στο τραπέζι”.

Πατέρας: “Τελειώνω τώρα μια δουλειά. Θα είμαι εκεί σε λίγα λεπτά”.

Γιος: “Μπορώ να έχω περισσότερο επιδόρπιο αν φάω όλα τα λαχανικά μου;”

Κόρη: “Δεν πεινάω. Μπορώ να φάω αργότερα;”

Σενάριο 2: Δουλειές καθημερινότητας συγκατοίκων

Χαρακτήρες: Συγκάτοικος 1, Συγκάτοικος 2

Διάλογος:

Συγκάτοικος 1: “Ει, έβγαλες τα σκουπίδια;”

Συγκάτοικος 2: “Όχι, νόμιζα ότι ήταν η σειρά σου αυτή την εβδομάδα”.

Συγκάτοικος 1: “...Εγώ το έκανα την τελευταία φορά. Τώρα είναι η δική σου σειρά.”

Συγκάτοικος 2: “Ωραία, θα το κάνω εγώ. Αλλά μου χρωστάς χάρη!”

Σενάριο 3: Σύγκρουση μεταξύ αδελφών

Χαρακτήρες: Αδελφός, Αδελφή

Διάλογος:

Αδελφός: “Πήρες τα ακουστικά μου χωρίς να με ρωτήσεις! Δώσ' τα πίσω!”

Αδελφή: “Απλά τα δανείστηκα για λίγο. Ποτέ δεν με αφήνεις να τα χρησιμοποιώ”.

Αδελφός: “Είναι δικά μου και έπρεπε να ρωτήσεις για να τα πάρεις. Δεν είναι σωστό!”

Αδελφή: “Είσαι πάντα τόσο κτητικός. Θα στα δώσω πίσω, αλλά μόνο αν σταματήσεις να αντιδράς τόσο υπερβολικά”.

Μόλις οι συμμετέχοντες είναι έτοιμοι, ζητήστε τους να κάνουν τη μεταγλώττιση. Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να φανταστούν τη φωνή των διαφορετικών χαρακτήρων, τον τρόπο επικοινωνίας, τις σχέσεις μεταξύ των χαρακτήρων και τα διάφορα δυναμικά που υπάρχουν μέσα στις οικογένειες και στις σχέσεις συγκατοίκων.

Μετά από κάθε αναπαράσταση, θα ακολουθεί μια σύντομη συζήτηση σχετικά με το τι αντιλαμβάνεται η ομάδα ως χρόνο με την οικογένεια και χρόνο με τους/τις συγκατοίκους. Επίσης, θα συζητηθεί αν πιστεύουν ότι οι δύο αυτές έννοιες, οικογένεια και συγκατοίκους, είναι το ίδιο ή διαφορετικές.

Θα γίνεται η εξής διευκρίνιση: η οικογένεια και οι συγκατοίκους είναι συναφείς αλλά διαφορετικές μεταξύ τους έννοιες.

Οικογένεια: μια ομάδα ατόμων που συνδέονται με δεσμούς γάμου, αίματος ή υιοθεσίας, αποτελούν ένα σπιτικό/νοικοκυριό και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους μέσα από τους αντίστοιχους κοινωνικούς τους ρόλους,

συνήθως αυτούς των συζύγων, των γονέων, των παιδιών και των αδελφών. Αν και η οικογένεια αποτελεί τη θεμελιώδη κοινωνική μονάδα των περισσότερων ανθρώπινων κοινωνιών, η μορφή και η δομή της ποικίλλουν σημαντικά.

Συγκάτοικοι: ένα, δύο ή περισσότερα άτομα που μοιράζονται την ίδια στέγη, ένα σπίτι ή ένα διαμέρισμα.

Μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι παρακάτω ερωτήσεις:

α. Ποια θέματα προέκυψαν από τη συζήτηση;

β. Υπήρχαν ατάκες ή στιγμές που ξεχώρισαν για σας; Για ποιο λόγο;

γ. Ποιες ιδέες ή παρατηρήσεις προκύπτουν μέσα από τις μεταγλωττίσεις σχετικά με τα δυναμικά μέσα σε μια οικογένεια ή μεταξύ συγκατοίκων;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: DUB IT RIGHT! (20 λεπτά)

Χρησιμοποιήστε τα τρία βίντεο-σενάρια που προτείνονται. Αυτή η δραστηριότητα προϋποθέτει αυτοσχεδιασμό και δημιουργικότητα, καθώς οι συμμετέχοντες πρέπει να σκεφτούν τις ατάκες που ταιριάζουν με τη σκηνή και τους χαρακτήρες στην οθόνη.

- 1.** Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες.
- 2.** Παίξτε το βίντεο-σενάριο σε μια οθόνη, στο αθόρυβο.
- 3.** Δώστε σε κάθε ομάδα λίγα λεπτά για να συζητήσει και να σκεφτεί το δικό της διάλογο για τη σκηνή. Ίσως χρειαστεί να δώσετε επιπλέον χρόνο μέχρι να σκεφτούν και να καταλήξουν στο διάλογό τους.
- 4.** Μόλις οι συμμετέχοντες είναι έτοιμοι, ξεκινήστε τη σκηνή από την αρχή και ζητήστε από τις ομάδες να μεταγλωττίσουν εκ περιτροπής τους διαλόγους.
- 5.** Συνεχίστε με τις άλλες δύο σκηνές και εναλλάσσετε τους συμμετέχοντες, εξασφαλίζοντας ότι όλοι θα έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν.
- 6.** Ίσως σας φανεί χρήσιμο να δώσετε μία φόρμα- πρότυπο στην οποία θα γραφτούν οι ατάκες και θα εξασφαλίσει τη δομή του διαλόγου της σκηνής.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4: ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ (30 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε τρεις ομάδες και κάθε ομάδα αναλαμβάνει ένα σενάριο.

- Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να σκεφτεί πώς θα μπορούσε να εξελιχθεί ο διάλογος, ώστε να καταλήξει σίγουρα σε παρεξήγηση, σε αποτυχία. Πρώτα, χρειάζεται να σκεφτούν πώς θα αποτύχουν στην κατάσταση και δεν θα πετύχουν τον στόχο τους. Τι χρειάζεται να πουν ώστε να φτάσουν σε μια δυσάρεστη/άβολη κατάσταση; (ομαδική εργασία, διάρκειας 10 λεπτών)
- Στη συνέχεια θα πρέπει να το παρουσιάσουν (μόνο προφορικά) στην ολομέλεια (10 λεπτά, και για τις τρεις ομάδες μαζί).
- Επιστρέφουν στις μικρές ομάδες και εργάζονται αυτή τη φορά πάνω σε ένα επιτυχημένο σενάριο: Τι χρειάζεται ή τι θα μπορούσαν να πουν για να υπάρχει ένα καλό κλίμα στην κατάσταση, και από τις δύο πλευρές; Τι χρειάζεται να πουν για να πετύχουν το επιθυμητό; Ποια θα ήταν μια ταιριαστή έκφραση; (10 λεπτά)

3. ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ (30 λεπτά)

4. ΜΕΤΑΓΛΩΤΤΙΣΗ ΤΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ (60 λεπτά)

- Όλοι οι συμμετέχοντες πρέπει προηγουμένως να έχουν δώσει τη συγκατάθεσή τους για την ηχογράφηση.
- Ξεκινώντας με το πρώτο σενάριο, προβάλετε το βίντεο και διαβάστε το υπάρχον σενάριο σε κάθε γλώσσα. Το σενάριο πρέπει να είναι προσαρμοσμένο σε κάθε γλώσσα.
- Εξηγήστε στους συμμετέχοντες **τη σημασία του συγχρονισμού των χειλιών**:
  - Τι είναι ο συγχρονισμός χειλιών (lip sync); Πώς αναγνωρίζεται; Πώς μπορεί να επιτευχθεί;
  - Η σημασία του συγχρονισμού των χειλιών στο ρυθμό, την προσαρμογή, το νόημα, την αναπαράσταση.
  - Είναι σημαντικός ο συγχρονισμός των χειλιών στο έργο DUB-IN;
- Οι συμμετέχοντες θα μεταγλωττίσουν και θα ηχογραφήσουν την πρώτη σκηνή, ακολουθώντας τις οδηγίες που παρέχονται στην παραπάνω δραστηριότητα.
- Ανάλογα με την πρόοδο της ομάδας, το δεύτερο πρόσωπο στο βίντεο μεταγλωττίζεται από τον εκπαιδευτή ή από άλλον συμμετέχοντα.
- Θα παρακολουθήσουν τη μεταγλωττισμένη σκηνή και θα συζητήσουν οποιαδήποτε βελτίωση θεωρούν ότι μπορεί να γίνει, σύμφωνα με την προηγούμενη συζήτηση για τη σημασία της προσαρμογής.
- Η σκηνή θα ηχογραφηθεί εκ νέου, με τις συμφωνημένες βελτιώσεις ή το επόμενο άτομο της ομάδας που εργάστηκε στο σενάριο προηγουμένως θα ηχογραφήσει με τις βελτιώσεις. Αυτό μπορεί να αποφασιστεί, όπως ταιριάζει στην πρόοδο των συμμετεχόντων.
- Κάθε συμμετέχων θα πρέπει να έχει μεταγλωττίσει τουλάχιστον μία σκηνή.
- Ανάλογα με την πρόοδο της ομάδας μπορεί να μείνει χρόνος και για δεύτερη σκηνή.
- Είναι σημαντικό, προκειμένου να φανεί και η διασκεδαστική πτυχή της μεταγλώττισης, να παρέχεται μια εναλλακτική ηχογράφηση με ασυναρτησίες αντί για λόγια.

Η ροή των ενεργειών θα είναι η εξής:

1. Μεταγλώττιση της σκηνής
2. Παρακολούθηση της μεταγλωττισμένης σκηνής
3. Συζήτηση για πιθανές βελτιώσεις
4. Εγγραφή ξανά

ΣΕΝΑΡΙΟ 1. “ Μιλώντας με έναν συγκατόικο που δεν κάνει ποτέ τις δουλειές του”:

Προτείνεται η ακόλουθη συνομιλία.

Πρόσωπο 1: Γεια! Έχεις λίγο χρόνο να κάνουμε μια κουβέντα;

Πρόσωπο 2: Ναι, έχω, τι θέλεις να συζητήσουμε;

Πρόσωπο 1: Αφορά τις δουλειές του σπιτιού, νιώθω ότι είμαι το μόνο άτομο που τις κάνει, εγώ πλένω τα πιάτα όπως και τις άλλες δουλειές και παράλληλα με τη δουλειά μου είναι λίγο υπερβολικό.

Πρόσωπο 2: Αλλά κάνω και εγώ μερικές δουλειές, έτσι δεν είναι;

Πρόσωπο 1: Ναι, αλλά αισθάνομαι ότι κάνω περισσότερες δουλειές και αναρωτιόμουν μήπως μπορούσαμε να ορίσουμε το πρόγραμμά μας και να ορίσουμε δουλειές.

Πρόσωπο 2: Ναι, εντάξει, ωραία. Μπορούμε να το κάνουμε.

Πρόσωπο 1: Εντάξει, ας πούμε... Έχεις ελεύθερο χρόνο αύριο γύρω στις 19:00 το απόγευμα, για να φτιάξουμε ένα πρόγραμμα;

Πρόσωπο 2: Ναι, ναι αυτό είναι

Πρόσωπο 1: Υπέροχα

Πρόσωπο 2: Τέλεια!

Πρόσωπο 1: Τα λέμε!

Πρόσωπο 2: Φανταστικά!

Χρησιμοποιήστε τις γνώσεις που αποκτήθηκαν προηγουμένως για να προσπαθήσετε και να συγχρονιστείτε με τη διάρκεια κάθε πρότασης. Είναι σημαντικό να σημειώσετε τις παύσεις και τις αναπνοές, όπως συζητήθηκε στη συνεδρία που είναι αφιερωμένη στην προσαρμογή. Βρείτε το ρυθμό της πρότασης και συγχρονιστείτε με το διάλογο. Σε αυτό το στάδιο, θα είστε σε θέση να συνδυάσετε όλες τις τεχνικές που έχετε μάθει προκειμένου να εκτελέσετε τον διάλογο.

ΣΕΝΑΡΙΟ 2. Για το σενάριο 2: “ Ο συγκάτοικος ζητά από τον συγκάτοικο του να μοιράζονται τις δουλειές του σπιτιού κάθε εβδομάδα. Για εσένα είναι δύσκολο να μαγειρέψεις”

Προτείνεται η ακόλουθη συζήτηση:

Πρόσωπο 1: Μαργαρίτα, πρέπει να μοιραζόμαστε τις δουλειές του σπιτιού σε εβδομαδιαία βάση, βαρέθηκα να τα κάνω όλα μόνη μου.

Πρόσωπο 2: Εντάξει! Με χαρά θα το κάνω αυτό, αλλά μπορούμε να μιλήσουμε για το ποιες δουλειές είναι και πώς μπορούμε να τις μοιράσουμε;

Πρόσωπο 1: Λοιπόν αυτή τη στιγμή νιώθω ότι εγώ κάνω τα πάντα.... Και δεν μαγειρεύεις!

Πρόσωπο 2: Εντάξει, υπάρχουν κάποιες δουλειές που δεν μου αρέσει να τις κάνω- αλλά υπάρχουν και άλλες που μου αρέσει πολύ να τις κάνω, οπότε ίσως μπορούμε να δούμε πώς θα τις χωρίσουμε.

Πρόσωπο 1: Εντάξει, αρκεί να μην είμαι η μόνη που δουλεύει εδώ μέσα

Πρόσωπο 2: Εντάξει, ξέρεις ότι δεν μου αρέσει το μαγείρεμα, αλλά ίσως θα μπορούσα να πλένω τα πιάτα μετά το φαγητό, είναι εντάξει αυτό;

Πρόσωπο 1: Ναι, αυτό είναι εντάξει, αλλά πρέπει να δούμε και τις υπόλοιπες δουλειές και να τις χωρίσουμε.

Πρόσωπο 2: Ναι φυσικά, μετά χαράς θα το κάνω. Πραγματικά δεν μου αρέσει το μαγείρεμα.

Χρησιμοποιήστε τις γνώσεις που έχουν αποκτηθεί προηγουμένως για να προσπαθήσετε και να συγχρονιστείτε με τη διάρκεια κάθε πρότασης. Είναι σημαντικό να σημειώσετε τις παύσεις και τις αναπνοές, όπως συζητήθηκε στη συνεδρία που είναι αφιερωμένη στην προσαρμογή. Βρείτε το ρυθμό της πρότασης και συγχρονιστείτε με το διάλογο. Σε αυτό το στάδιο, θα είστε σε θέση να συνδυάσετε όλες τις τεχνικές που έχετε μάθει προκειμένου να εκτελέσετε τον διάλογο.

ΣΕΝΑΡΙΟ 3. “Δεν αισθάνεσαι καλά τον τελευταίο καιρό και δεν θέλεις να ζητήσεις βοήθεια. Όταν σε βλέπει η μητέρα σου επιμένει να επισκεφθείς έναν επαγγελματία ψυχικής υγείας.”

Προτείνεται η ακόλουθη συζήτηση:

Πρόσωπο 1: Γεια σου μαμά.

Πρόσωπο 2: Γεια σου! Πώς είσαι; Χάθηκες τελευταία.

Πρόσωπο 1: Ναι, ήμουν πολύ απασχολημένη με δουλειά και τους φίλους μου.

Πρόσωπο 2: Το ξέρω αλλά, αγάπη μου, φαίνεσαι κουρασμένη!

Πρόσωπο 1: Λοιπόν, σου το είπα ήδη. Είμαι απλά κουρασμένη επειδή είμαι απασχολημένη όλη την ώρα;

Πρόσωπο 2: Ξέρω, ξέρω! Απλώς δεν φαίνεται να φροντίζεις τον εαυτό σου όπως παλιά και εγώ ανησυχώ.

Πρόσωπο 1: Τι εννοείς με αυτό;

Πρόσωπο 2: Τα ρούχα σου δεν είναι πλυμένα και σου είπα, φαίνεσαι κουρασμένη και ταλαιπωρημένη.

Πρόσωπο 1: Ναι, είμαι κουρασμένη...

Πρόσωπο 2: Λοιπόν κοίτα... θα ήθελες να επισκεφθείς την κλινική και ίσως να δεις την κοινωνική λειτουργό, που σου άρεσε τόσο;

Πρόσωπο 1: Δεν νομίζω ότι μπορούν να με βοηθήσουν

Πρόσωπο 2: Ναι, αλλά δεν το ξέρουμε αυτό, εκτός αν τους επισκεφτείς. Θα ρθω μαζί σου.

Πρόσωπο 1: Εντάξει! Αυτό ακούγεται δίκαιο – μπορείς να τους τηλεφωνήσεις και να ρωτήσεις αν θα είναι εκεί.

Πρόσωπο 2: Ναι φυσικά! Και ξέρεις θα έρθω σίγουρα μαζί σου!

Πρόσωπο 1: Σε χρειάζομαι.

Χρησιμοποιήστε τις γνώσεις που αποκτήθηκαν προηγουμένως για να προσπαθήσετε και να συγχρονιστείτε με τη διάρκεια κάθε πρότασης. Είναι σημαντικό να σημειώσετε τις παύσεις και τις αναπνοές, όπως συζητήθηκε στη συνεδρία που είναι αφιερωμένη στην προσαρμογή. Βρείτε το ρυθμό της πρότασης και συγχρονιστείτε με το διάλογο. Σε αυτό το στάδιο, θα είστε σε θέση να συνδυάσετε όλες τις τεχνικές που έχετε μάθει, προκειμένου να εκτελέσετε τον διάλογο.

5. ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ (15 λεπτά)

Συνοψίστε τις σημαντικές πτυχές της συνεδρίας.

Όλοι οι συμμετέχοντες σηκώνονται όρθιοι και ο εκπαιδευτής θέτει στους συμμετέχοντες την ακόλουθη ερώτηση (στέκονται σε διαφορετική παράταξη σε σχέση με αυτή που είχαν σταθεί σε προηγούμενη δραστηριότητα):

- Σε μια κλίμακα από το 1 (εντελώς βαρετό) έως το 10 (εξαιρετικά διασκεδαστικό): Πόσο σας άρεσε η σημερινή συνεδρία;
- Κάντε την παραπάνω ερώτηση σε καθέναν από τους συμμετέχοντες για καθεμιά από τις δραστηριότητες που συμμετείχαν.
- Σε μια κλίμακα από το 1 (πολύ δύσκολο) έως το 10 (πολύ εύκολο): Πώς σας φάνηκε η σημερινή συνεδρία;
- Σε μια κλίμακα από το 1 (συμφωνώ απόλυτα) έως το 10 (διαφωνώ απόλυτα): πώς θα βαθμολογούσατε τις ακόλουθες προτάσεις;

Δεν θα αλλάξω τίποτα από τη σημερινή συνεδρία.

Χαίρομαι που συμμετείχα σε αυτή τη συνεδρία.

...

Ζητήστε από τους συμμετέχοντες ξεχωριστά να δώσουν μια ανατροφοδότηση για το λόγο που στάθηκαν στο σημείο που στάθηκαν με σκοπό να μάθετε τι ήταν ευχάριστο και τι ήταν αγχογόνο/δύσκολο.

Βεβαιωθείτε ότι αφήνετε τον απαραίτητο «χώρο», ώστε να διευκολυνθεί και να γίνει ομαδική συζήτηση, οι συμμετέχοντες να μοιραστούν τις σκέψεις, τις προοπτικές και τις προτάσεις τους. Ενθαρρύνετε την ανοιχτή και με σεβασμό επικοινωνία.

Σημειώστε τα κοινά θέματα, τους τομείς βελτίωσης και τα θετικά σχόλια που αναφέρθηκαν κατά τη διάρκεια της συζήτησης.

Συνοψίστε τα βασικά σημεία της συζήτησης και ευχαριστήστε τους συμμετέχοντες για την πολύτιμη συμβολή τους.

Τέλος, επιλύστε τυχόν παρεξηγήσεις ή δυσκολίες, αποφορτίστε το άγχος, εάν έχει προκύψει, ευχαριστήστε όλους για την προσπάθειά τους και κλείστε τη συνεδρία.

Βιβλιογραφία

- Antoniou, M. (2017). 'Performing Ancient Greek Tragedy in Twentieth-Century Greece: Dimitris Rontiris and Karolos Koun'. *New Theatre Quarterly*. 33:1, 31-46. DOI: 10.1017/S0266464X16000610
- Bosseaux, Ch. (2015). *Dubbing, Film and Performance. Uncanny Encounters*. Bern: Peter Lang.
- Chion, M. (1999). *The Voice in Cinema*. New York: Columbia University Press.
- Giesen, R. & Khan, A. (2018). *Acting and Character Animation. The Art of Animated Films, Acting, and Visualizing*. London and New York: CRC Press.
- Herrero, S. A. & Peromingo, P. J.P. (2020). 'La evolución del español a través del doblaje en España'. In Valiente, C. A. (ed.), *Avanca Cinema 2020*. Avanca: Ediciones Cine-Club de Avanca, pp. 519-524.
- Koun, K. (2000). *Κάνουμε θέατρο για την ψυχή μας (Creating Theatre for Our Soul)*, Athens: Kastaniotis
- Moragwa, A. (2020). 'What Does a Re-recording (Dubbing) Mixer (Film & TV) Do?' *DubbingKing*. <https://dubbingking.com/what-does-a-re-recording-mixer-film-and-tv-do/>
- Munday, J. (2008). *Introducing Translation Studies. Theories and Applications*. London: Routledge.
- Obiso, W. M. (2020). 'How to Get the Best Voice-Actors for Dubbing'. *DubbingKing*. Retrieved November 10, 2022, from <https://dubbingking.com/steps-to-ensure-that-you-get-the-best-foreign-cast-for-dubbing/>
- Perez Segura, M. (2020, 7 February). 'How Does Movie Dubbing Work? A Step by Step'. *DayTranslationblog*. Retrieved November 8, 2022, from <https://www.daytranslations.com/blog/movie-dubbing/>
- Posada Pamplona, M. (2019). 'The Power of our voice'. *Medium*. <https://medium.com/@mateopos-adapamplona/the-power-of-our-voice-cc70a8cc5a85>
- Pavesi, M., Formentelli, M. and Ghia. E. (eds.). (2014). *The Languages of Dubbing*. Bern: Peter Lang.
- Ranzato, I. (2016). *Translating Culture Specific References on Television. The Case of Dubbing*, London & New York: Routledge.
- CEDEFOP – CENTRE FOR THE DEVELOPMENT OF VOCATIONAL TRAINING. (1996): *Vocational Training Glossarium*. Thessaloniki: CEDEFOP.
- Elsener, T. (2019, May 17). *Le doublage : tout savoir sur ce domaine encore méconnu*. Hitek. Retrieved October 13, 2022, from https://hitek.fr/actualite/doublage-francais-technique_19215
- Hendricks, K. (2012). *Seeing a movie in Brussels: a maze of dubbing and subtitles*. *The Bulletin*. Retrieved October 13, 2022, from <https://www.thebulletin.be/seeing-movie-brussels-maze-dubbing-and-subtitles>
- Houthuys, S. (n.d.). *The differences between Flemish pupils acquiring English and Walloon pupils acquiring English before the input of formal instruction [Master dissertation]*. University of Ghent.
- James (2007, October 11). *Faut-il privilégier la VO à la VF ?* *AgoraVox*. Retrieved October 13, 2022, from <https://www.agoravox.fr/culture-loisirs/culture/article/faut-il-privilegier-la-vo-a-la-vf-30192>
- Keating, D. [@DaveKeating]. (2019, June 12). *Very interesting map of who dubs and who subtitles in Europe. You can see the direct correlation between this and English proficiency.*

Ένας Οδηγός για την
Εκπαίδευση Κοινωνικών Δεξιοτήτων, μέσω της
Μεταγλώττισης, για Άτομα με Ψυχοκοινωνικά
Προβλήματα

- For the blue countries, film & TV serve as a constant English lesson throughout one's life. Lessons in school become practically unnecessary. Twitter. <https://twitter.com/davekeating/status/1138756897505517568>
- Vif, S. L. (2020, December 4). Dans les coulisses du doublage (1/2) : « Nous sommes des acteurs (presque) comme les autres » (Vidéo). Le Vif. Retrieved October 13, 2022, from <https://www.levif.be/belgique/dans-les-coulisses-du-doublage-1-2-nous-sommes-des-acteurs-presque-comme-les-autres-video/>
- Wikipedia contributors. (2022, September 15). Doublage. Retrieved October 13, 2022, from <https://fr.wikipedia.org/wiki/Doublage>
- Cerezo Merchán, B. (2016). La traducción para el doblaje en España: Mapa de convenciones. La traducción para el doblaje en España, 1-181. DOI: <https://www.torrossa.com/it/resources/an/4416610>
- Chaume Varela, F., y García de Toro, C. (2001). El doblaje en España: Anglicismos frecuentes en la traducción de textos audiovisuales. DOI: https://www.openstarts.units.it/bitstream/10077/2945/1/ritt6_09varela_toro.pdf
- Galán, M. B. S. (2020). La obligatoriedad del doblaje durante el primer Franquismo. Entre censura, defensa del idioma y recaudación. In Historia y cine. El primer franquismo 1939-1945 (pp. 61-78). Universitat de Barcelona. DOI: https://issuu.com/ub102/docs/vol._ii_-_vii_congreso_internacional_de_historia_y
- Ibáñez, A. M., Miralles, G. T., y TRAMA, G. (2013). Las normas profesionales de la traducción para el doblaje en España. TRANS: Revista de Traductología, (17), 35-50.
- Sáenz-Herrero, Á., y Rica-Peromingo, J. P. (2020). La evolución del español a través del doblaje en España. AVANCA| CINEMA, 513-518. DOI: <https://publication.avanca.org/index.php/avancacinema/article/view/155>
- Zaro, J. J. (2000). Perspectiva social del doblaje y la subtitulación. Traducción subordinada (I). El doblaje, 127-138.

**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗ
ΜΕΤΑΓΛΩΤΤΙΣΗ (DUB-IN) ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗ**

Ένας Οδηγός για την
Εκπαίδευση Κοινωνικών Δεξιοτήτων, μέσω της Μεταγλώττισης,
για Άτομα με Ψυχοκοινωνικά
Προβλήματα

Co-funded by the European Union